

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İÇ MİMARLIK PROGRAMI**

**1950 SONRASI TÜRKİYE’DE MODERN MOBİLYA
TASARIM VE ÜRETİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Zeynep TERECE**

**Danışmanı
Doç.Dr.Fusun SEÇER KARİPTAŞ**

İstanbul – 2017

**T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI
İÇ MİMARLIK PROGRAMI**

**1950 SONRASI TÜRKİYE'DE MODERN MOBİLYA
TASARIM VE ÜRETİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Zeynep TERECE**

**Danışmanı
Doç.Dr.Fusun SEÇER KARIPTAŞ**

İstanbul – 2017

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İç Mimarlık A.B.D. Yüksek Lisans öğrencisi Zeynep TERECE tarafından hazırlanan “1950 Sonrası Modern Mobilya Tasarım Ve Üretimi” konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi : 14.06.2017

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu)

İmzası

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Füsun SEÇER KARIPTAŞ
Haliç Üniv. (Danışman)

Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Bilge YARAREL
Haliç Üniv.

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Genco BERKİN
Fatih Sultan Mehmet Üniv.

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Oya Oguz
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdür V.

ÖNSÖZ

“1950 Sonrası Türkiye’de Modern Mobilya Tasarım ve Üretimi” isimli araştırma Haliç Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı İç Mimarlık Yüksek Lisans Programı’nda tez olarak hazırlanmıştır.

Tarih boyunca insanlar ihtiyaçları doğrultusunda farklı gereksinimlerden ötürü buldukları dönemler içerisinde mobilyanın insan yaşamına girmesini sağlamıştır. Mobilya geçmişten günümüze gelinceye kadar farklı biçim ve tasarımlarla karşımıza çıkmıştır.

Bu çalışmada, 1950 Sonrası Türkiye’de Modern Mobilya Tasarım ve Üretimdeki süreçler incelenmiştir. Mobilyanın insanlar üzerinde ve mekanlar içindeki önemi vurgulanmıştır.

Yüksek Lisans eğitiminin her aşamasında ve tez çalışmalarımda, yardımlarıyla destek olan ve çalışmalarımı yönlendiren tez danışmanım, Doç. Dr. Füsun Seçer Kariptaş ve Yrd. Doç. Bilge Yararel ve ayrıca her türlü kaynak ve tecrübelerini paylaşan Prof. Önder Küçükerman ile Yrd. Doç. Dr. Jülide Edirne Erdiñ hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Tez çalışmaları süresince yardımlarını esirgemeyen, özellikle de tez izlemesi sırasında değerli görüşlerini paylaşarak katkıda bulunan meslektaşım Yük. İç Mimar Neslihan Boran Mercan ve kuzenim Yük. İç Mimar ve Çevre Tasarımcısı Tuba Terece’ye teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin yazımı aşamasında her an bana büyük bir sabırla destek olan arkadaşım Yük. İç Mimar Cansu Yıldız’a ve son olarak, her türlü sıkıntımı paylaştığım, varlıklarıyla güç bulduğum aileme sonsuz teşekkür ederim.

İstanbul, 2017

Zeynep TERECE

İÇİNDEKİLER

	<u>SayfaNo.</u>
ŞEKİLLER LİSTESİ	III
TABLolar LİSTESİ	VII
ÖZET	VIII
ABSTRACT	X
1 GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	2
2.2. Çalışmanın Yöntemi	2
2. MOBİLYA KAVRAMI	3
2.1. Mobilya Nedir?	4
2.2. Tarihsel Süreçte Mobilya	5
3. ENDÜSTRİ DEVRİMİ SONRASI MOBİLYANIN TARİHSEL GELİŞİMİ	51
3.1.1. Arts And Crafts	55
3.1.3. Art Nouveau	56
3.1.3. Modernizm	58
3.1.4. Bauhaus	59
3.1.5. Art Deco	62
3.1.6. Pop Art	63
3.1.7. Post Modernizm	65
3.2. Osmanlı / Geleneksel Türk Konut Olgusu İçinde Mobilya Anlayışı	67
4. TÜRKİYE'DE MOBİLYA	77
4.1. 1950-60 Dönemindeki Değerlendirme	86
4.1.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler	100
4.1.2. Sosyo-Kültürel Değişimler	101
4.1.3. Teknolojik Değişimler	102
4.2. 1970-80 Dönemindeki Değerlendirme	103
4.2.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler	109
4.2.2. Sosyo-Kültürel Değişimler	109
4.2.3. Teknolojik Değişimler	114
4.3. 1990 ve 21.yüzyıl Dönemindeki Değerlendirme	114
4.3.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler	128
4.3.2. Sosyo-Kültürel Değişimler	128
4.3.3. Teknolojik Değişimler	129
5. MOBİLYA TASARIMINA ETKİ EDEN TEKNİK FAKTÖRLER	130
5.1. Malzeme Faktörü	130
5.1.1. Ahşap Malzeme	131

5.1.2. Cam Malzeme	131
5.1.3. Plastik Malzeme	132
5.1.4. Metal Malzeme	132
5.1.5. Tekstil	132
5.2. Üretim Faktörü	132
5.2.1. İşlevsellik	133
5.2.2. Ergonomi	133
5.2.3. Estetik	134
5.2.4. Form	134
5.2.5. Psikoloji	134
6. TÜRKİYE’DE MODERN MOBİLYANIN TASARIMI VE SEKTÖREL DURUMU ..	136
6.1. Günümüz Türkiye’inde Modern Mobilyanın Yeri ve Gelişimi	137
6.2. Mobilya Sektöründe İşletmeler	139
6.3. Örnek Alınan Ürünlerin Sektördeki Yeri	142
6.4. Bölüm Değerlendirilmesi	142
7. SONUÇ VE ÖNERİLER	145
KAYNAKLAR	149
ÖZGEÇMİŞ	152

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1 : Mağarada İlk İnsanların Yaşam Biçimi.....	6
Şekil 2 : Mağarada İlk İnsanların Yaşam Biçimine Örnek	7
Şekil 3 : Mağarada İlk İnsanların, Mağaraya Giriş Bölümü	7
Şekil 4 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, İlk İnsanların Yaşam Biçimlerini Ortaya Çıkaran Çalışma	8
Şekil 5 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, İlk İnsanların Yaşam Biçimi	8
Şekil 6 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, İlk İnsanların Yaşam Biçimi	9
Şekil 7 : Çatalhöyük Evi – İlk Mobilya Örnekleri	9
Şekil 8 : Mısır Dönemi'ne Ait Tabure Örnekleri	11
Şekil 9 : Mısır Dönemi'ne Ait Yatak Örneği.....	11
Şekil 10 : Mısır Dönemi'ne Ait Ağaç Malzemelerden Yapılmış Sandalye Örnekleri	12
Şekil 11 : Mısır Dönemi'ne Ait Altın İşlemeli Sandalyeler	13
Şekil 12 : Mısır Dönemi'ne Tutankamon'un Katlanabilir Yatağı	13
Şekil 13 : Mezopotamya Dönemi'ne Ait Mobilya Örneği	14
Şekil 14 : Mezopotamya Dönemi'ne Ait Hammurabi'nin Koltuğu	15
Şekil 15 : Gordion Krallığına Ait Mobilya Örnekleri	16
Şekil 16 : Yunan Mobilya Sanatına Örnek İki Sandalye	17
Şekil 17 : Roma Mobilyasının Karyola Örneği	18
Şekil 18 : Orta Çağ Dönemine Ait Dövme Demir Kenetlerle Güçlendirilmiş Meşe Sandık	18
Şekil 19 : X Çatıklı Bizans Sanatı Etkili Sandalye	19
Şekil 20 : Bizans Dönemine Ait Oturma Birimi	20
Şekil 21 : Osmanlı ve Selçuklu dönemine ait kapı örneği	21
Şekil 22 : Selçuklu Dönemine Ait Kündekari Örneği	22
Şekil 23 : Selçuklu Dönemine Ait Sedef kakma Kapı süsleme Teknik Örneği	22
Şekil 24 : Selçuklu Dönemi Mozaik Desenli Sandık	23
Şekil 25 : Başpiskopos Elia'nın Mermer Tahtı	24
Şekil 26 : Roma Mobilya Sanat Örneği, Yatak ve Tabure	24
Şekil 27 : Gotik Döneme Ait Masa ve Sandalye İllustrasyonu 1827	25
Şekil 28 : Gotik Mobilya Sanatına Örnek Sandalye Örnekleri	26
Şekil 29 : Rönesans Dönemine Ait Sandık	27
Şekil 30 : İngiltere Kralı James II 'nin Sarayına Ait Koltuk	28
Şekil 31 : Rönesans Dönemi'nden Karyola Örneği	28
Şekil 32 : Barok Dönemi'ne Ait Koltuk Örneği	31
Şekil 33 : Barok Dönemi'ne Ait Koltuk Örneği	31
Şekil 34 : : Louis XIV Dönemine Ait Dolap	32
Şekil 35 : Louis XIV Stili İle Döşenmiş Bir Oda Örneği	32
Şekil 36 : Rokoko Mobilya Sanatına Ait Koltuk Örneği	34

Şekil 37 : Rokoko Mobilya Sanatına Ait Vitrin Örneği	34
Şekil 38 : Rokoko Mobilya Sanatına Ait Koltuk Örneği	35
Şekil 39 : XVI Louis Stili'ne Ait Mobilya Örnekleri	36
Şekil 40 : XVI Louis Stili'ne Ait Mobilya Grubu Örneği	36
Şekil 41 : Derectoire Stili Sandalye Örneği	37
Şekil 42 : Derectoire Stili Mobilya Örneği	38
Şekil 43 : Queen Anne Stili Ceviz Koltuk	39
Şekil 44 : Georgion Mobilyası Örneği	39
Şekil 45 : Chippendale Stili Üçlü Oturma Elemanı	40
Şekil 46 : Hepplewhite Mobilyası Yazı Masası	41
Şekil 47 : Robert Adam Stili Kanape	41
Şekil 48 : Thomas Sheraton Stili Masa	42
Şekil 49 : Empire Chair (1810) Oymalı ve Yıldızlı Kayınağacı Kırmızı İpek Döşeme	43
Şekil 50 : Louis Philippe Stili Oturma Elemanları	43
Şekil 51 : Biedemeier Stili Mobilya Resmi	44
Şekil 52 : Hazeran Yapımı ve Koltuk Örneği	46
Şekil 53 : Hazeran Yapımı ve Sandalye Örneği	46
Şekil 54 : Hazeran Yapımı Karyola Başlık Örneği	47
Şekil 55 : Modern Mobilya Duvar Ünite Örneği	48
Şekil 56 : Modern Mobilya Koltuk Takımı Örneği	49
Şekil 57 : Modern Mutfak Örneği	49
Şekil 58 : Modern Banyo Örneği	50
Şekil 59 : Modern Mobilya Yatak Odası Örneği	50
Şekil 60 : Sanayi Devri'mi İle Birlikte Oluşan Çocuk İşçiler	52
Şekil 61 : James Watt'ın Buhar Makinesi	53
Şekil 62 : Sanayi Devrimi Dinamikleri	54
Şekil 63 : Arts And Crafts Stili Dolap	55
Şekil 64 : Art Nouveau, Sandalye Örneği	57
Şekil 65 : William Nom's Tarafından Yapılan Boyalı Ahşap İskemle	57
Şekil 66 : De Stijl Grubundan Gerrit Rietveld'in Kırmızı – Mavi Adlı Oturma Elemanı	58
Şekil 67 : Marcel Breuer Metal Boru Sandalyesi	59
Şekil 68 : Bauhaus Okulu	60
Şekil 69 : Bauhaus'ta Küçük Bir Toplulukla Ortak Bir İşe Koyulduklarını Dile Getiren Görsel	61
Şekil 70 : Ludwig Mies Van Der Rohe, Barcelona Sandalye	61
Şekil 71 : Emile-Jacques Ruhlmann, Kabin	62
Şekil 72 : Art Deco Örnekleri	63
Şekil 73 : : Verner Panton'un 1960 Yılında Tasarladığı Plastik Sandalyesi	64
Şekil 74 : Allen Jones'un, "Çıplak Mobilyalar" Serisinden	64
Şekil 75 : Pop Art Tarzında Döşemelik Kumaş Örnekleri	65
Şekil 76 : 1972'de Studio 65 Tasarımcısı Hans Hollein Tarafından Marilyn Adıyla Tasarlanan Kanepe	66

Şekil 77 : Peter Shire Tasarım Örneği	66
Şekil 78 : Türk Evi Odasının Çadır İle Karşılaştırılması	67
Şekil 79 : Türk Odasının İşlevleri	69
Şekil 80 : Türk Oda Örneği	69
Şekil 81 : Kalem İşi Tekniğiyle Yapılmış Tavan Örneği	70
Şekil 82 : Türk Evinde Farklı Oda Girişleri	71
Şekil 83 : Türk Evinde Oda Kapısı ve Kapı Kanatlarının Kuruluş Açısından Temel Özellikleri	71
Şekil 84 : Türk Evinde Dolap ve Yüklük Örneği	72
Şekil 85 : Türk Evinde Dolap İçi Gusülhane Örneği	72
Şekil 86 : Türk evinde dönme dolap örneği	73
Şekil 87 : Türk Evinde Ocak Örneği	74
Şekil 88 : Geleneksel Türk Evinde Pencere Detay Örneği	75
Şekil 89 : Geleneksel Türk Evinde Sedir Örneği	75
Şekil 90 : Geleneksel Türk Evinde Sofa Örneği	76
Şekil 91 : Osmanlıda Mobilyaların Değişim Sürecine Örnek	78
Şekil 92 : Osmanlı Geleneğini Sürdüren Resim, Bir Bürodaki Katipler ve Mobilyalar	79
Şekil 93 : Topkapı, 17. Yüzyılın Sofa Köşkü'nde Geleneğin İç Mekanı	79
Şekil 94 : Sanayi Devriminin İstanbul'daki yeni mekanı : Dolmabahçe Sarayı	80
Şekil 95 : Dolmabahçe Saray Mobilyaları	80
Şekil 96 : Sanayi Devriminin Yeni Mekanı Dolmabahçe Sarayı	81
Şekil 97 : 1930 Dönemine Ait Mobilya Tanıtım Broşürü	84
Şekil 98 : 1939 Yılındaki Resimli Hafta Dergisi	85
Şekil 99 : Necip Uzman'ın Proje Örneği	85
Şekil 100 : Halkı Bilinçlendirmek İçin Yayınlar Örneği	86
Şekil 101 : 1950'li Yıllarda Hayati Görkey'in İpek Palas Otel Mobilyaları	87
Şekil 102 : İpek Palas Oteli'nde Kullanılan Ahşap Örnekler	88
Şekil 103 : Hayati Görkey'in Yaptığı Garanti Bankası Holu	88
Şekil 104 : Moderno Şirketinin Ön Cephesi	89
Şekil 105 : 1950'li Yıllarda Moderno Atölyesi Tarafından Yapılan Yatak Odası Mmobilya Örneği	90
Şekil 106 : 1950 Yılında Moderno Tarafından Yapılan Koltuk Takımı ve Sehpalar	90
Şekil 107 : 1950 Yılında Moderno Tarafından Yapılan Koltuk ve Sehpalar	91
Şekil 108 : 1950 Yıllarında Moderno Tarafından Yapılan Yemek Masa Takımı	91
Şekil 109 : İlhan Koman'ın Kara Metal Atölyesinde Çalışırken	93
Şekil 110 : Sadi Öziş Tasarımı Döşemeli İskemle	93
Şekil 111 : Sadi Öziş ve İlhan Koman Tasarımlı Sandalye Örneği	94
Şekil 112 : Hasır ve Krom Sandalye Kare Metal Tasarımlı	94
Şekil 113 : Sadi Öziş ve İlhan Koman Tasarımlı sandalye	95
Şekil 114 : Sadi Öziş Tasarımlı Sandalye	95
Şekil 115 : Daire Sandalye, Sadi Öziş Tasarımı	96
Şekil 116 : Kare Metal, İlhan Koman Tasarımı	96

Şekil 117 : Mehmet İrfan Dolgun Tarafından Tasarlanan S1 Modeli Sandalye	97
Şekil 118 : Metin Atabey Ata Tarafından Tasarlanan Kırmızı Koltuk	98
Şekil 119 : Azmi Koz ve Bediz Koz Tarafından Tasarlanan Ahşap Koltuk Takımı	99
Şekil 120 : Yıldırım Kocacıklıoğlu ve Turhan Uncuoğlu Tarafından Tasarlanan Sehpa	100
Şekil 121 : 1960'LI Yıllarda Salon Mobilya Örneği	102
Şekil 122 : Yılmaz Zenginer'in A Koltuk Tasarımı	104
Şekil 123 : Zenginer'in Yuvarlak Koltuk Tasarımı	104
Şekil 124 : Aziz Sarıyer Tasarımlı Çam Ürünler. Atölye Derin 1980-81	105
Şekil 125 : Aziz Sarıyer Tasarımlı Çam Ürünler. Atölye Derin 1980-81	106
Şekil 126 : Aziz Sarıyer Tasarımlı Ünitesi Wave	106
Şekil 127 : Koleksiyon Mağzasın'daki Malhan Tasarımı	107
Şekil 128 : Adnan Serbest'in Kayra Sandalyesi	108
Şekil 129 : Adnan Serbest'in No:8 isimli Berjer Tasarımı	108
Şekil 130 : 1970'li Yıllarda Mekan İçinde Mobilya Örneği	110
Şekil 131 : 1970 Yıllarında Mobilya Örnekleri	111
Şekil 132 : 1970 Yıllarında Mobilya Örnekleri	111
Şekil 133 : 1980'li Yıllarda L Koltuk Tasarımı	112
Şekil 134 : 1980'li Yıllarda Mekan Görselleri	113
Şekil 135 : 1980'li Yıllarda Kullanılan Duvar Kağıdı ve Renkler	113
Şekil 136 : Ayşe Birsel'in Herman Miller İçin Tasarladığı "Resolve" Ofis Sistemi	115
Şekil 137 : Defne Koz'un Float Adlı Ofis Tasarımı	116
Şekil 138 : Arif Özden'in Peon İsimli Raf Sistem Tasarımı	117
Şekil 139 : Derin Sarıyer'in Nim İsimli Koltuk Tasarımı	118
Şekil 140 : İnci Mutlu'nun Hi & Lo Tasarımı	119
Şekil 141 : Koral Erat'ın Tara İsimli Koltuk Tasarımı	120
Şekil 142 : Atilla Kuzu'nun 1999 Yılında, 'Taklamakan' İsimli Tasarımı	122
Şekil 143 : Tanju Özelgin'in Koltuk Tasarımı	123
Şekil 144 : Salt Araştırma'nın Yeni Açılan Ferit F. Şahenk Salonu'nda Geri Dönüşüm Tasarım Örneği	124
Şekil 145 : Salt Araştırma'nın Yeni Açılan Ferit F. Şahenk Salonu'nda Geri Dönüşüm Tasarım Örneği	124
Şekil 146 : : Modüler mobilya sistemi duvar ünitesinin yatağa dönüşmesi	126
Şekil 147 : Modüler Mobilya Sistemi Duvar Dokorunun Masaya Dönüşmesi	127
Şekil 148 : Modüler Mobilya Koltuk Sistem Örneği	127

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 6.2.1 : Türkiye'nin Mobilya İhracatı	141
Tablo 6.2.2 : 2015 Yılında Türkiye'nin En Fazla Mobilya İthal Ettiği Ülke	141

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Zeynep TERECE
Anabilim Dalı : İç Mimarlık
Programı : İç Mimarlık
Tez Danışmanı : Doç.Dr.Fusun SEÇER KARIPTAŞ
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Haziran 2017

1950 SONRASI TÜRKİYE’DE MODERN MOBİLYA TASARIM VE ÜRETİMİ

ÖZET

Geçmişten günümüze sosyo-ekonomik düzey ve farklı kültürel yaşam beraberinde farklı mobilya kullanımını da getirmiştir. Mobilyalar zamanın ve dönemin teknolojik gelişmeleriyle beslenerek geleneksellikten çıkıp modern formuyla günümüze ulaşmıştır. Tüm dünyayı etkisi altına alan teknoloji Türkiye’de de kendini göstererek mobilya tasarımlarında köklü değişimler sağlamıştır. Batılaşma etkisi ve globalleşen dünyada sabit mobilya zamanla yerini modern mobilyaya bırakmış ve geçmişten izler taşıyarak günümüzdeki halini almıştır. Türkiye’de modern mobilyanın yaygınlaştığı ilk yıllarda malzeme çeşitliliğindeki azlık ve teknik yetersizliklerden dolayı özgün bir tarz oluşmamıştır. Malzeme eksikliği ve teknik yetersizliklerden kaynaklı özgün mobilya üretimi kısıtlanmış ve başka ülkeler tasarım açısından takip edilerek, örnek alınmıştır. Yeni devletin yapılandırıldığı dönemde, kullanılan malzeme yurtdışından getirilmiştir. Dönemin zor koşulları geleneksel üretimlerin devam etmesine neden olmuştur. Cumhuriyet, sosyal ve teknolojik gelişmeleri takip ederek örnek alıp kullanmaya başladıkça kendini yenilemeye çalışmıştır. Kurtuluş Savaşı sonrası, yabancı üreticilerin ülkeyi terk etmeleri mobilya üretimini yavaşlatmıştır. 1940’lı yıllarda kurulan atölyeler, tasarım yapılmasını sağlamıştır. Farklı kesimlere ait tasarımlar gündeme gelmiştir. Gayrimüslim ustalar, imparatorluktan cumhuriyet dönemine mobilya üretimini devam ettirmiştir. Cumhuriyet insanı modernleşmeyi temel kabul edilerek teknolojik gelişmelere en zor zamanlarda bile uyum sağlamaya çalışmıştır. Apartman dairelerine geçişler konut kavramını oluştururken mobilyada da talepleri artırmıştır. Sanayi sektörünün geliştirilmesi önemli hale gelmiştir. O yıllarda dışarıdan malzeme alımı artık yerini yerel malzemeye bırakmıştır. 1950’lerde yaşanan gelişmeler ile

birlikte mobilya üretimi giderek artmıştır. Tez çalışmamda, 1950'lerden günümüze kadar geçen süreçte modern anlamda mobilya tasarımının gelişimi, toplumsal, sosyal, ekonomik, siyasal, dinsel ve kültürel değişimleri incelenmiştir. Mobilyanın, yaşam ve mekan içindeki tarihsel gelişimi dönemlere ayrılmış her dönem de kendi içinde sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve teknolojik gelişimleri ile ele alınmıştır. Endüstri Devrimi sonrası mobilyanın tarihsel gelişimi incelenerek endüstrileşmenin doğurduğu sanat akımları genel bir bakışla ele alınmıştır. Değişen dünyayla tasarımcıların mobilyaya etkileri ve geçirdikleri süreçler incelenmiştir. Dolayısıyla Türkiye'de modern mobilya tasarım gelişim sürecinin daha doğru analiz ve tespit edilmesi açısından örnek alınan ürünlerin sektördeki yeri olumlu ve olumsuz yönleriyle birlikte ele alınmalıdır. Bu çalışma içeriğinde Türkiye'de ilk modern mobilyanın üretilmesi ile 1950'li yıllardan başlayarak günümüze kadar geçen süreci kapsayan, tarihsel zaman aralıklarıyla Türkiye'de modern mobilya gelişimini etkileyen unsurları araştırıp, belirli özellikleri ile ele alıp irdelemektedir.

Anahtar Kelimeler : Mobilya, Tasarım, Mekan, Konut, Gereksinim, İnsan, Tasarımcı, Üretim, Kullanıcı

GENERAL KNOWLEDGE

Name Surname : Zeynep TERECE
Field : Interior Desing
Program : Interior Desing
Supervisor : Asst.Dr.Fusun SEÇER KARİPTAŞ
Degree Awarded and Date : Master – June 2017

MODERN FURNITURE DESIGN AND PRODUCTION IN TURKEY AFTER 1950'S

ABSTRACT

From past to present, socio-economic levels and different cultural life styles have brought along themselves different usages of furnitures. Fed from the technological evolutions of the time, furnitures have left the traditional forms and attained its modern form of our time. Technological transformation which affected the whole world has also been influential in Turkey and has caused radical changes in furniture design. By the effects of westernisation and globalisation, built-in furniture style has left its place to modern style furniture and has taken its actual form which bears the traces of the past. During the first years of the generalisation of the modern furnitures in Turkey, an authentic style has not occurred due to the scarcity of material variety and technical deficiencies. Authentic furniture production has been limited because of the reasons mentioned above and therefore other countries have been emulated in furniture design. During the restructuring of the new state, the furniture materials have been imported. Hard conditions of the era have caused the perpetuation of traditional production forms. The Republic has tried to renew itself by pursuing and emulating social and technological evolutions. After the independance war, departure of foreign manufacturers from the country has slowed down the furniture production. The workshops set in 1940's have permitted to make designs. Designs belonging to different sections have appeared. Non-Muslim masters have sustained furniture production from empire era to Republican era. The repulican person, even in the harshest times, has sought to accomodate with technology considering it the basis of modernity. Passing to apartment flats has constituted the domicile concept and increased the demand for the furniture. Therefore, the development of industrial production has become important. In these years, imported materials have left their place to local materials. Following the

developments in 1950's, furniture production has accelerated. In my dissertation, evolution of furniture design in modern terms from 1950's to this day, social, economic, political, religious and cultural changes are analysed. Historical evolution of furniture within lives and space has been classified into periods and each period has been treated according to its socio-economic, socio-cultural and technologic features. Historical evolution of furniture after the industrial revolution and artistic trends to which industrialisation gave birth are examined through a general view. With the changing world, the effects of designers on furnitures and the underwent processes are analysed. Hence, in order to analyse and ascertain more accurately the evolution process of modern furniture design in Turkey, the position of selected sample products in the sector shall be treated according to their positive and negative sides. This study in its content examines from 1950's the first modern furniture production to this day in historical periods, the elements which affected modern furniture production in Turkey and its certain traits.

Key Words : Furniture, Design, Space, Domicile, Need, Human, Designer, Production, User

1.GİRİŞ

İnsanın varoluşundan bu yana mobilya ihtiyaçlar doğrultusunda var olmuştur. Mobilya, insanların yaşamlarını kolaylaştırması ve rahat bir yaşam sürmeleri için hep gerekli olmuştur. Mobilya geçmişten günümüze hep aynı temel düşünce ile karşımıza çıkmaktadır. İlk zamanlar, taş ve kum malzemeleri ile yapılan mobilyalar kullanılmaktaydı. İnsanlar taşları yontarak oturaklar, ağaç yaprakları veya hayvan derilerinden yataklar yapmışlardır. İnsan yaşamına mobilya kavramı ilk olarak bu şekilde girmeye başlamıştır.

Günümüzde ise, teknolojik gelişmelerle ortaya çıkan ahşap, cam, plastik, metal ve tekstil ürünler gibi birçok alternatif malzemeler kullanılmaya başlanmıştır. Evrim geçirerek gelişen mobilyalar; dünyada farklı kültürlere göre, farklı yapımlar stilleriyle ortaya çıkmıştır. İnsan yaşamında ihtiyaçların çoğalması, teknolojinin hızla büyümesi mobilya çeşitlerinin artmasını da sağlamıştır. Bu sebeple de dönemin yaşayışına göre Sanat Akımları doğmuştur. Mobilya seçimlerinde eğitim, kültür, ekonomik, sosyal alışkanlıklar ve meslek grupları arasındaki farklılıklar etkili olmaya başlamıştır.

Mobilya, insan anatomik yapısının gereği olarak girdiği çeşitli biçimlere hizmet amacıyla insan ölçüsüne uygun olarak tasarlanmış ve farklı fonksiyonları karşılayan nesnedir. Yaşam tarzları gibi mobilyada değişerek farklı tarzlarda günümüze kadar gelmiştir. Kültürel yapının göstergelerinden biri olan mobilya, değişik işlevlerin değişik kültürlerin ve değişik zaman dilimlerinde toplumların yerleşik hayata geçmesi ile birlikte, sadece barınmak ve en temel ihtiyaçları karşılamının yanında sosyalleşme ve statü kimliğini getiren bir olgu olarak ta karşımıza çıkmaktadır. Mobilyalar teknolojinin gelişimi ile modern mobilyaların üretim aşamasında önemli yer edinmiştir. Değişen ve gelişen dünyada teknolojinin etkisi ile mobilyanın gelişimi de kaçınılmaz olmuştur. Bu sebeple bu çalışma 1950'lerden günümüze kadar geçen süreci ele alacak biçimde yapılandırılmıştır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Tez çalışmasında; tarihsel süreç içinden gelen birikimlerin, Türkiye’de modern mobilya tasarım ve gelişim sürecinde olduğu kadar, insan hayatında ve alışkanlıklarında yarattığı işlevsellik, ergonomi, estetik, form, psikoloji gibi etkilerin neden olduğu sonuçlar araştırılmıştır. Böylece Türkiye’de 1950 sonrası dönemlere göre teknik faktörler teknolojinin getirdiği değişim ve gelişimin etkisiyle modern mobilyanın ortaya çıktığı görülmektedir.

Mobilyalar, dönemler içerisinde araştırılarak mekân özelliklerine göre değerlendirilmiş ve belirtilen dönemlerde (1950 ve sonrası) kullanılan mobilyalar günümüze gelinceye kadar geçirdiği evreler incelenerek, mobilya üretimi ve sektörün durumu ile kaynak bilgilere ulaşmak, toplumsal süreçte mobilya tasarımcı ve tasarımlarının nasıl bir rol üstlendiğini incelemek amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışma yedi bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde tezin amacı belirtilmiştir. İkinci bölümde ilk olarak mobilya nedir? , mobilyanın günümüze gelinceye kadar olan tarihsel aşamaları, mobilyanın insan hayatındaki alışkanlıkları ile birlikte nasıl yer edindiği üzerine araştırmalar yapılarak incelenmiştir. Üçüncü bölümde Endüstri Devrimi sonrası mobilyanın tarihsel gelişimi incelenerek endüstrileşmenin doğurduğu Sanat Akımları, genel bir bakışla ele alınmıştır. Değişen dünyayla tasarımcıların mobilyaya etkileri ve geçirdikleri süreçler incelenmiştir. Osmanlı’nın geleneksel Türk konut olgusu içinde mobilya anlayışı ve mekân içinde mobilya kullanım tarzı üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölümde Türkiye’de mobilyanın yaşam ve mekân içindeki tarihsel gelişimi 1950 ve sonrasında başlayarak sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve teknolojik gelişim ve değişimleri detaylı bir şekilde araştırılmış ve dönemler içerisinde modern mobilya ile ilgili Türk tasarımcılarının, tasarımlarıyla nasıl şekillendiğine yer verilmiştir. Beşinci bölümde modern mobilya tasarımına etki eden teknik faktörlerin etkisinden söz edilmiştir. Mobilyada malzemenin etkisi ile ahşap, cam, plastik, metal ve tekstil ürünler detaylandırılarak, üretim faktöründe işlevsellik, ergonomi, estetik, form ve psikolojinin mobilya üretimindeki rolleri araştırılarak değerlendirilmiştir. Altıncı bölümde Türkiye’de modern mobilyanın tasarımı ve bulunduğu durum göz önünde bulundurularak mobilya sektöründe örnek alınan ürünlerin yeri araştırılıp sektörün gelişimi incelenmiştir. Mobilya tasarımı ve üretiminin bulunduğu durumun irdelenmesi amaçlanmıştır. Değişen dünya koşulları ve hızla ilerleyen teknoloji doğrultusunda günümüz Türkiye’sinde mobilya tasarımı, değişim süreçleri ele alınarak mobilyanın olumlu ve olumsuz yansımaları araştırılmıştır. Yedinci bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilerek genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışma süresince birçok kütüphane gezilerek, tez konusu ile ilgili literatür taramaları yapılarak bu alanda yazılan tezler, dergiler, kitaplar, gazeteler ve makaleler incelenmiştir.

2. MOBİLYA KAVRAMI

İlk çağlardan günümüze kadar geçen süreçte birçok farklı medeniyetlerde çeşitli şekillerde mobilyalar yapılmıştır. Geçmişten bugüne mobilyalar çağın ve dönemin özelliklerini, o toplumun kültürel ve ekonomik değerlerini yansıması açısından da hep önemli olmuştur. İlk çağlarda insanların mobilya üretimi tamamen ihtiyaçtan kaynaklıydı. İnsanlar, barınma, beslenme, uyuma, oturma, yeme, içme vb. ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına mobilyalara gerek duymuşlardır. Toplumların kültürel, ekonomik, sosyal, teknolojik açıdan gelişmesi ve değişmesi ile her şey de olduğu gibi mobilya da farklılıklara uğramıştır.

Toplumların yerleşik düzene geçmeleri, insanların dört duvar ve çatı altında yaşamaya başlaması ile birincil ihtiyaçları karşılamanın yanında, sahip oldukları mekânları daha rahat bir yaşam sürmeleri için ve mekânlarını daha kullanışlı hale getirmek için yeni ihtiyaçların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Böylece farklı alet ve eşyalara duyulan ihtiyaçlar mobilya kavramının farklı biçimlerde oluşmasına sebebiyet vermiştir.

“Mobilya toplumun inançlarına, kültürlerine, kimliğine göre biçimlenir. Bu nedenle mobilyalar çağın ve dönemin özelliklerini yansıttığı için, tarihsel incelemeler açısından da çok önemli bulgulardır”(Sönmez, 2011).

Tarihsel gelişim sürecinde insanların sosyal, kültürel yaşam tarzlarına, ekonomik olanaklarına göre şekil alırken, insanların statülerine göre de şekil almıştır. Bulunduğu dönem içinde, dönemin malzeme ve olanaklarına göre yapılan mobilyalar hayatlarımızın birer parçası olmuşlardır. Kişilerin zevk ve beğenilerine göre birçok tarzla yaşam alanlarında önemli bir yerde olmuşlardır.

Günümüze kadar gelmiş mobilya örneklerinden, mobilyalar için kullanılan malzemeler, büyüklükleri, ağırlıkları, kullanılan bağlantı elemanları, kulpları, süsleme şekilleri ile yaşam tarzlarının nasıl olduğu bilgisine ulaşmamız için ipuçları vermektedir. Mobilyalar, kişilerin beğeni ve isteklerinin nasıl olduğunu yansıtarak yaşamlarını biçimlendirmektedir. Kişi kullanacağı mekânı kendi istek ve arzularına göre yerleştirir. Böylece kendi kişiliğini ve çizgisini yansıtan mobilya tercihlerine yönelir. İnsanların bulunduğu dönem içerisinde, mobilyaların tarz ve stillerinden belli ölçülerde etkilenmektedirler. Dolayısıyla beğenileri de dönemsel olarak değişebilmektedir.

Özellikle mobilya seçimi, ekonomik durum ve sosyal alışkanlıklar doğrultusunda belirlenmektedir. Her insanın davranış ve tutumları kendine özgü bir değer taşımaktadır. Bu değerler kişiden kişiye değişmekte ve beğenilerini de etkilemektedir. İnsanların beğenileri, eğitim seviyelerine ve kültür farklılıklarına

göre de değişim göstermektedir. Meslek grupları arasındaki farklılıklar çoğu zaman mobilya seçimlerine de yansımaktadır.

“Mekân içerisinde ayrılan oda her türlü eylemi barındırabilecek niteliktedir. İhtiyaca göre belirlenen kullanım amacına yönelik, donatıların portatif olması mekânın çok amaçlı kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Aynı mekânda oturma, yatma, yemek yeme ve temizlik eylemleri gerçekleştirilebilmektedir. Mekân içindeki ısı, ışık, ses, renk, koku gibi fiziksel etmenler ve donatı öğeleri, kişi gereksinim ve eylemlerine göre dengeli bir biçim kurulmalıdır. Duvar, kolon, kapı, pencere gibi yapısal bileşenler kadar donatı, aksesuar gibi mekânsal öğeler de mekân oluşturmada çok etkili rol oynar”(Erdem, 2007).

Genel olarak mobilya, işlevselliği ile mekânı kullanılır hale getirmesi, estetik yönü ile de etkilemesi, sıcak, renkli bir ortama dönüşmesini sağlayan önemli bir materyaldir. Zamanla insanların istek ve ihtiyaçları da değişmiştir. İhtiyaçla beraber artan gereksinimler mobilyadan olan beklentileri de arttırmıştır. Mekânlar yapılaş amaçlarına uygun olmakla beraber, kullanıcıya da gerekli olan konforu sağlamalıdır.

2.1. Mobilya Nedir?

Mobilya, insan anatomik yapısının gereği olarak girdiği çeşitli biçimlere hizmet amacıyla insan ölçüsüne uygun olarak tasarlanmış farklı fonksiyonları karşılayan nesnedir. Mobilya insan aklına gelebilen, yaşam şartlarımızı kolaylaştıran, mekânlarımıza düzen vermemizi sağlayan ve kullanışlı hale getiren nesnelerin tümüne verilen addır. Dolayısıyla bir mekânı tamamlayan en önemli olgudur.

“Mobilya Latince “mobilius” sözcüğünden türetilmiş olup İtalyancada “mobilia”, Fransızcada da “mobilier” ve “meuble”, Almancada “möble” ve İsveçcede “möbler” olarak adlandırılmaktadır. Türkçeye İtalyancadan geçtiği belirtilmiştir”(Büyük Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr).

Mobilyanın bugüne kadar birçok tanımı yapılmaktadır. Farklı kaynaklardan bir kaçını belirtecek olursak aşağıdaki şekillerde tanımlanmaktadır:

“Mobilya oturlan yerlerin süslenmesi ve her türlü kullanım amaçları için donatılmasına yarayan yeri değiştirilebilen eşya olarak tanımlanmaktadır”(Guçqenbüh, 1962).

“Mobilya; Yapıların iç düzenini kurmak için sonradan yerleştirilen ve çeşitli gereksinimleri karşılayan eşyadır. Mobilya, tespit edilmiş türleri olmakla birlikte, bağımsız ve taşınabilir parçalardır. Görünürdeki kullanım amaçları yemek, yatmak, eşya depolamak vb. yoluyla günlük yaşamı kolaylaştırmaktadır. Bunun yanında tarihsel gelişimi içinde mobilyanın insan yaşamında kentleşmeyle birlikte gelişmiş yapılarda da yer aldığı görülür. Mobilya sosyal konum belirleme, insanların

beğenilerini ortaya koymada aracı olmak gibi başka işlevleri de yerine getirir"(Eczacıbaşı. Sanat Ansiklopedisi,1998).

“Mobilya; oturma, yatma, çalışma, yemek yeme, dinlenme ve bazı eşyaların muhafaza edilmesi işlerinde kolaylık ve rahatlık sağlayan sabit ya da taşınabilir eşyalardır”(Gürpınar ve Döner, 2007).

“Mobilya; oturma, yemek yeme, çalışma vb. yaşamsal faaliyetlerin sürdürülmesinde kolaylık ve rahatlık sağlayan; parçaların büyük çoğunluğu masif, lifli yongalı ve tabakalı ağaç malzemelerden yapılan sabit veya taşınabilir eşyadır”(Ceylan, 2009).

Kültürel yapının temel göstergelerinden biri olan mobilyanın tarihine bakıldığında insan ölçüleriyle pek uyuşmadığı görülmektedir. Mobilya tamamen zaruri ihtiyaçları karşılamak için yapılmıştır. Zaman içerisinde toplumların göçebelik hayattan, yerleşik hayata geçişleri ile mobilyalar sadece işlevsel olarak değil bununla beraber insanın anatomik ölçüleri dikkate alınarak daha kullanışlı, rahat ve konforlu ürünler üretmek kullanıcıların sosyal konum belirlemesi ve insanların beğenilerini öne sürmelerinde de olanak tanımaktadır. Tasarımlar sabit veya hareketli, saldırgan veya huzur verici, iddialı ya da mütevazî çizgiler yansıtılarak her kesime hitap edecek şekilde oluşmaya başlamıştır.

2.2. Tarihsel Süreçte Mobilya

Mobilyanın tarihsel gelişimi insanlığın var olmasıyla başlamaktadır. Mobilya kavramının binlerce yıl önceye, insanoğlunun oturma, yatma, yeme, içme gibi temel fiziksel gereksinimlerini karşılayan, ürün olarak ortaya çıkmasıyla birlikte insanoğlunun biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinimlerinin de giderildiği nesnelere. Kültürel yapının göstergelerinden biri olan mobilya, değişik işlevlerin değişik kültürlerin ve değişik zaman dilimlerinde toplumların yerleşik hayata geçmesi ile birlikte, sadece barınmak ve en temel ihtiyaçları karşılamasının yanında sosyalleşme ve statü kimliğini getiren bir olgu olarak ta karşımıza çıkmaktadır. Mobilya, yaşam tarzlarımızın, en önemli dönüm noktası konumunda olmuştur.

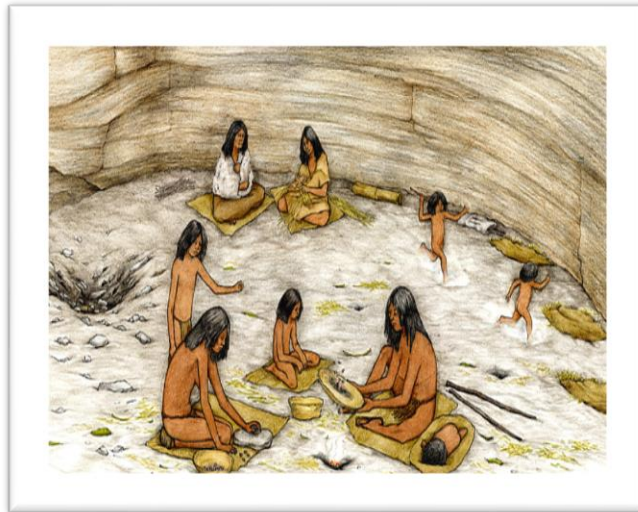
Mobilya sanatını mimarlık sanatından ayrı düşünmek mümkün değildir. Mobilya sanatının binlerce yıl önceye dayandığını kanıtlayan örneklerle, Arkeolojik kazılarla ve bazı ülkelerin müzelerinde rastlamaktayız. İnsanlığın var oluşu ile ihtiyaçların karşılanması adına insan eli ile yapılan mobilyalar, ağaç ve taşlardan yapılıyordu. Birçok sanat dalında olduğu gibi mekânlarımızın iç donatımı olarak Antik Çağ'dan günümüze gelinceye kadar birçok evreden geçmiştir. Zaman içerisinde gereksinimlerin çoğalması ile yapım, alet ve makinelerin icadıyla seri üretim mobilya tarzları geliştirilmiştir. Sanatkarlar yaşadıkları dönemin kültür yapısını, estetik anlayışını ve o dönemin alışkanlık tarzlarını mobilyaya

yansıtılmışlardır. Böylelikle mobilyalardan geçmiş dönemlerin yaşayış tarzlarını tahmin edebilmekteyiz.

2.2.1. İlk Çağ

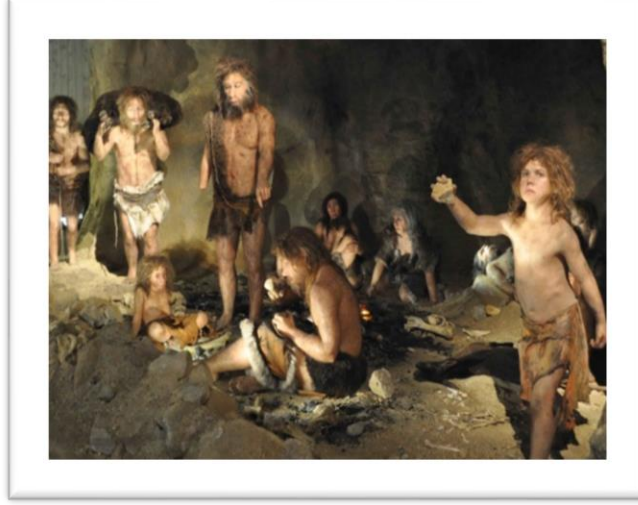
İlk zamanlarda insanlar, barınak olarak mağaraları kullanmışlar ve doğal afetlerden korunmaya çalışmışlardır. Bu nedenle insanlar barınacak mağara ararken kendilerine her bakımdan uygun olanını aramaya çalışmışlardır. Genellikle mağaraların tavanları çok alçak ya da duvarları çökmek üzereyken buluyorlardı. Mağaraların kapıları genellikle dar olmasından içeri emekleyerek girmek zorunda kalmışlardır. Evleri olan mağaraları yaşanabilecek duruma getirmek için, tavan ve duvarlarını taş aletlerle veya ağaç kazıklarıyla düzeltmeye çalışıyorlardı. Yatak olarak mağaraların içine bir oyuk yapıp, içinde döşek için ocaktan ılık kül alarak yatmaya çalışırlardı. Mağaranın bir köşesine her türlü yiyecek bulundurmak için ambar yaparlardı. Böylece insanlar doğada var olan mağaralara çeki düzen vererek yaşamlarını sürdürmeye çalışmışlardır. İnsanlar ihtiyaçlarını toplayıcılık, avcılık ve bitki kökleri ile beslenerek gidermişlerdir. Bunun üzerine ilk çağlarda belirli bir mobilyadan bahsetmek oldukça güçtür. Hayvan kemikleri ve postlardan dinlenmek ve barınmak için yararlanmışlardır.

“Tarih öncesi yani yazının bulunuşundan önce mobilyanın kullanıldığına ilişkin örneklere rastlanmaktadır. İlk yatak sert yere atılan bir hayvan postu ya da bitki parçacıkları idi. İlk sandalye bir kaya ya da devrilmiş bir ağaç, ilk sandık yerdeki bir delik, içi boş bir kütüktü. İlk masa düzgün bir kaya yüzeyi idi”(Obuz, 2012).

Şekil 1 : Mağarada ilk insanların yaşam biçimi

Kaynak : <http://gizli hazineler.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

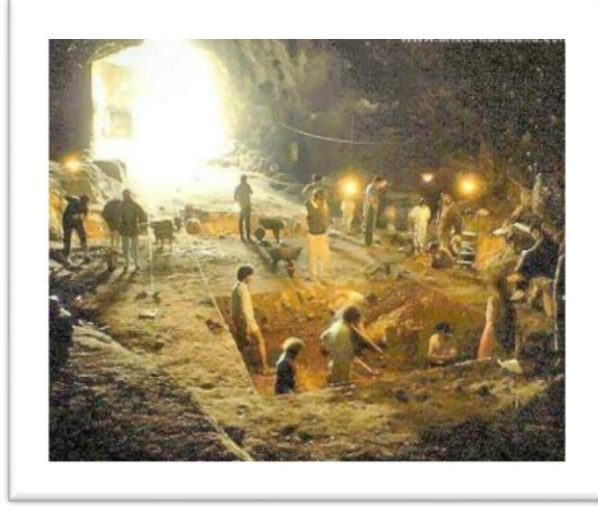
Şekil 2: Mağarada ilk insanların yaşam biçimine örnek

Kaynak : <http://gizlihazinelere.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

Şekil 3 : Mağarada ilk insanların, mağaraya giriş bölümü

Kaynak : <http://gizlihazinelere.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

Şekil 4 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, ilk insanların yaşam biçimlerini ortaya çıkaran çalışma alanından görsel

Kaynak : <http://gizlihazineler.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

Şekil 5 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, ilk insanların yaşam biçimi

Kaynak : <http://gizlihazineler.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

Şekil 6 : 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarası, ilk insanların yaşam biçimi
Kaynak : <http://gizlihazinelere.turkforumpro.com/t375-ilk-insanlarin-yasam-bicimi>

“Küçükçekmece Belediye sınırları içerisinde yer alan Yarımburgaz Mağaralarının da tarih öncesi insanların yaşadıkları ortaya çıkarılmıştır. 1986 Yılında Yarımburgaz Mağarasında yapılan çalışmalar, her şeyden önce, İstanbul bölgesinin dünyada insan ile ilgili bilinen en eski yerleşim alanlarından birisi olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır”(Yiğit, 2008).

Şekil 7 : Çatalhöyük evi – ilk mobilya örnekleri.
Kaynak : www.Catalhoyuk.com

İlk yerleşim, mimari ilk ev olma açısından önemli bir noktada olan Çatalhöyük yerleşimi, dörtgen duvardan oluşmakta ve hepsi birbirine bitişik şekilde yapılmıştır. Her evin duvarı kendine bağımsızdır. Bir sürü bitişik ev yan yana sıralandığından, ulaşımı düz çatılı olan evlerin üstünden sağlanmaktadır. Binaların yapımında kerpiç,

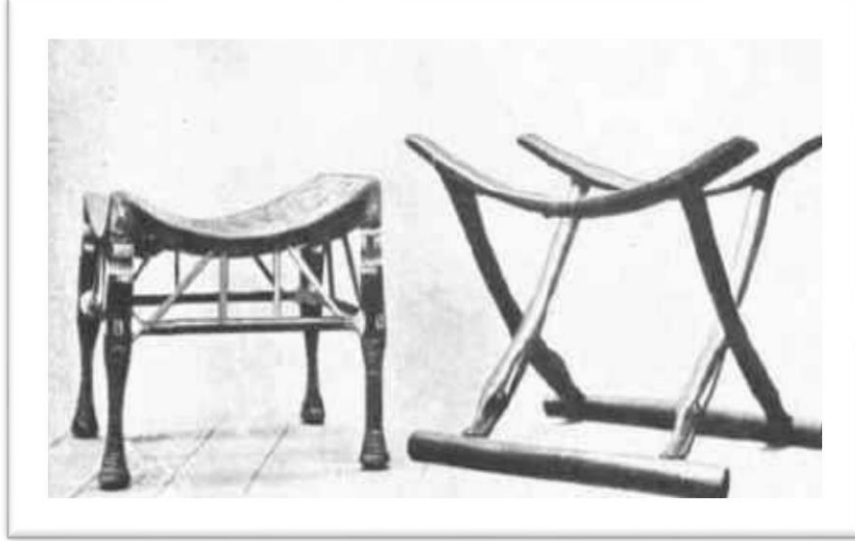
kamış ve ağaç kullanılmış. Evlerin duvarları sıvalı ve sıvanın üzerine beyaz bir boya çekilmiştir. Evlerin içi genel olarak pek derin olduğu söylenemez. Evler hep tek katlı ve eve girmek için çatıdan açılan bir delikten merdivenle girilebilmekteydi. Sadece bir oda ve bir deposu bulunmaktadır. Mobilya olarak resimlerden de gördüğümüz gibi (resim:7) kerpiç malzemeden yapılmış yerden çok az yükseklikte oturma birimi görülmektedir. Sert malzemeyle yapılan oturma elemanını yumuşatmak için hayvan postu serilmiştir ki muhtemelen yeme ve yatma gibi eylemleri karşılama işlevindedir. Duvarlara yapılmış bölmeler (niş) raf olarak kullanılmaktadır. Ocak odanın merkezini oluşturmaktadır. Zeminde hasır serili olduğu görülmektedir. Boğa başları ve duvarlarda yapılmış resimler aksesuar olarak kullanılmış olduğu görülmektedir.

İlk Çağ yazının bulunması ile başlamış, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşüne kadar sürmüştür. İlk Çağ Mobilya Sanatı, Mezopotamya, Anadolu, Mısır, Roma ve Yunan uygarlıklarının eserlerini kapsayan bu çağa, Antik Dönem adı da verilmektedir. Bazı tarihçilere göre bu dönemin kapanması, Kavimler Göçü olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yazı dünyanın büyük bir bölümüne yayılmış ve ayrıca tüm insanlığı ileriki zamanlarda oldukça etkileyecek para, takvim, alfabe gibi önemli buluşlar bulunmuştur. Bu çağda ilk defa büyük devletler ve imparatorluklar ortaya çıkmıştır. İlk Çağ'da toplumsal yaşamda sınıf farklılıkları vardır. Kölelik çok yaygındır. Ekonomik faaliyetler olarak tarım ve ticaret yaygındır.

2.2.1.1. Mısır Mobilya Sanatı (MÖ. 2700-1075)

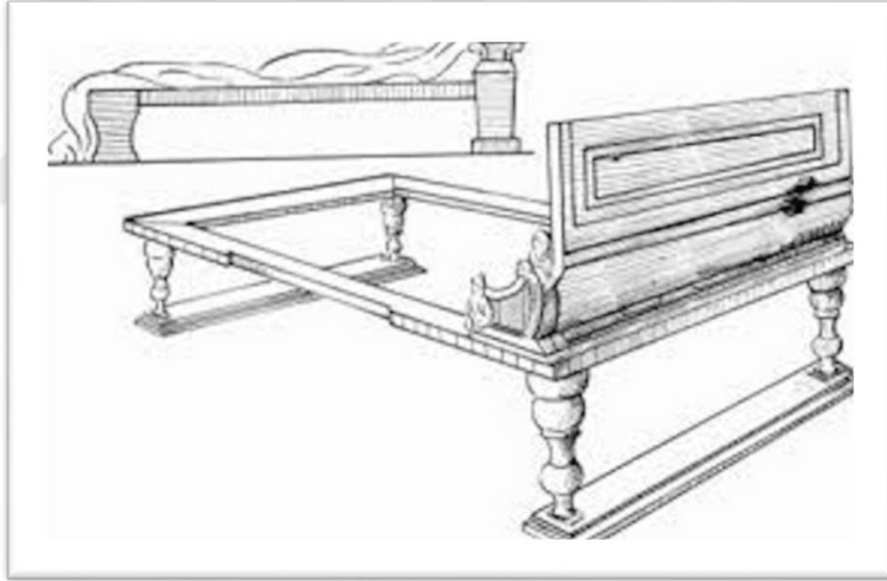
Geçmişten günümüze kadar ulaşılmış mobilya örneklerini ilk kez Mısır'da görmekteyiz. Bu sebeple Mısır Sanatı, mobilya tarihi için önemli bir yere sahiptir. O dönemde birçok ahşap malzemeyle yapılan mobilyalar günümüze kadar hiç bozulmadan ulaşmıştır. Bununla en belirgin sebebi kuru çöl iklim koşullarından ahşap malzemenin etkilenmemesidir. Mısır Mobilya Sanatı Dönemi, Eski Mısır, Orta Krallık ve Yeni Krallık Dönemleri olarak ayrılmaktadır.

Eski Mısır zamanlarında, basitçe yapılmış, kemer destekli, kare ayaklı ve genel olarak deri ile kaplanmış katlanır tabureler kullanılmıştır. Günümüzde halen bu tabureler (şekil: 8) kullanılmaktadır.

Şekil 8 : Mısır Dönemi'ne ait tabure örnekleri

Kaynak : <https://www.orsiad.com.tr/mobilyanin-tarihi.html>

Şekil 9: Mısır Dönemi'ne ait yatak örneği

Kaynak : <http://www.arkitera.com>

Eski Mısır'da, dolap ve komindin gibi mobilyalar bilinmemektedir. Piparus ve palmye yapraklarından yaptıkları yataklar, prestij den ziyade ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmıştır. İnsanların dönemsel gelişimi gereksinimlerin artmasını sağlamış ve mobilyadan beklentilerini artırmıştır.

Daha sonra Orta Krallık Dönemi ile yatak ve divanlardan esinlenerek, Mısır'da olan papirüs sapı ile örülmüş veya arkası parmaklıklı aslan ayaklı sandalyeler

gelişmiştir. Ağaç malzemelerinden yapılan kaba görümlü yataklar mobilya olarak kullanılmıştır.

Şekil 10 : Mısır Dönemi'ne ait ağaç malzemelerden yapılmış sandalye örnekleri
Kaynak : <https://www.orsiad.com.tr/mobilyanin-tarihi.html>

Mobilya yapımında, basit menteşeler ve çiviler kullanılmıştır. Ağaç malzemesindeki pürüzler yamanmış ve çatlaklar özel macun ile doldurulmuştur. Yüzeyler boyanmış kaplama kullanılmıştır.

“Mısır mobilyasında işçilik; o dönemde, el işi sanatının gelişmiş olduğunu ve süslemelerdeki Firavun resimlerinin bu sanatı yönlendirdiğini, bir anlamda hiyerarşik toplum yapısını sergilediğini göstermektedir. Mobilya süslemede üç boyutlu (hayvan pençesi ayakları) ve iki boyutlu (resimsel süsleme) kullanılan doğa güçleri, Firavun'un gücünü destekleyici simgelere dönüştürülmüştür. Mısır sanatı dinsel uğraşların etkisi altında kalmıştır”(Öztürk, 2013).

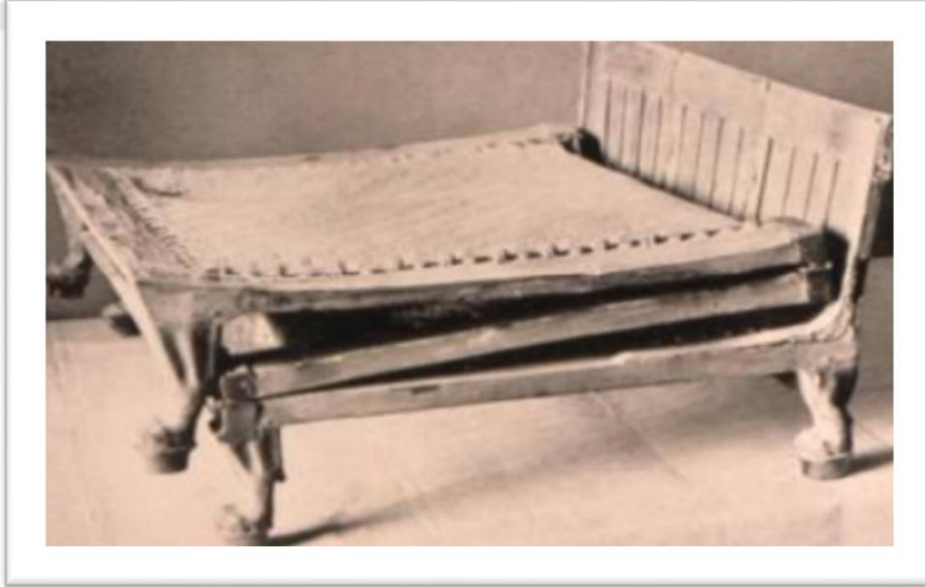
Yeni Krallık Döneminde ise malzeme kullanımı daha özveri ile işlenmeye başlanmıştır. Zaman içerisinde sandalye yapımında çok fazla gelişen mısırlılar ayaklarda aslan başı, fil, leopar motifleri ile süslemeye kadar gitmiştir. Genellikle sert ağaçlardan mobilyalar yapmış olsalar da insan ölçüsüne uygun olarak yapılmıştır. Yapılan sandalye ve koltuklar günümüze kadar gelmiştir. Örnek olarak aldığımız koltuk ve sandalyelerin benzerleri günümüzde sevilerek üretilmektedir.

Şekil 11 : Mısır Dönemi'ne ait altın işlemeli sandalyeler

Kaynak : <http://www.arkitera.com>

Mısır Döneminde, değerli ağaçlardan yapılmış sedef, altın ve mine ile işlenmiş zengin görünümlü mobilyalar da bulunmaktadır.

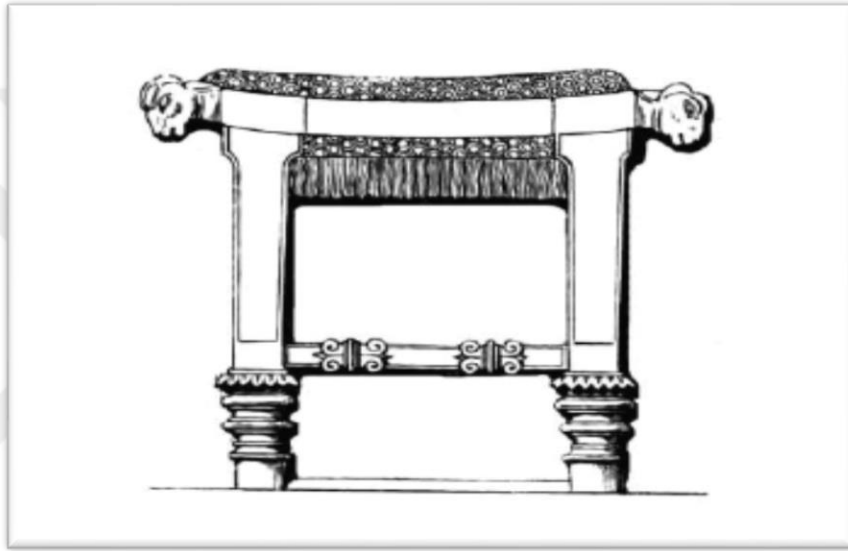
Şekil 12: Mısır Dönemi'ne Tutankamon'un katlanabilir yatağı

Kaynak : <http://www.arkitera.com>

Tutankamon'un katlanabilir yatağında, ahşap beyaza boyanarak, bakır menteşeler kullanılmış ve yatak üçe katlanabilir özelliğine sahiptir. Gerilmiş keten, dokuma döşemesi olarak kullanılmıştır.

2.2.1.2. Mezopotamya Mobilya Sanatı (MÖ. 4000-700)

Fırat ve Dicle nehirleri arasında bulunan bölgede Akadlar, Elamlar, Sümerler ve Asurlar büyük uygarlıklar kurmuşlardır. Bu dönem uygarlıkların mobilyaları Mısır Sanatındaki kadar dengeli ve uyumlu olmamıştır. Mobilya ve eşyalarda denge ve uyumdan çok süslemeye önem vermişlerdir. Ahşap malzemeyi çok nadir kullanmışlardır. Ahşap dışında daha çok metal aksesuarlara önem verilmiştir. Yapılan arkeolojik kazılardan edindiğimiz bilgilere göre heykel, süs eşyası, insan figürleri, bronz kelepçeler ve mobilya ayaklarında aslanpençesi, kozalak şekillerine rastlanmıştır.

Şekil 13 : Mezopotamya Dönemi'ne ait mobilya örneği

Kaynak : <http://www.raifcukur.net/meslekibilgiler/mobilyatarihi/mobilyatarihi.htm>

Bilgiler doğrultusunda o dönemde hükümdarlar kullandığı taht, karyola, masa gibi eşyaları som altından yapılmıştır. Mezopotamya'da mobilyanın kullanılmış olduğunu taş kabartmalar ve kil tabletlerden anlaşılmaktadır.

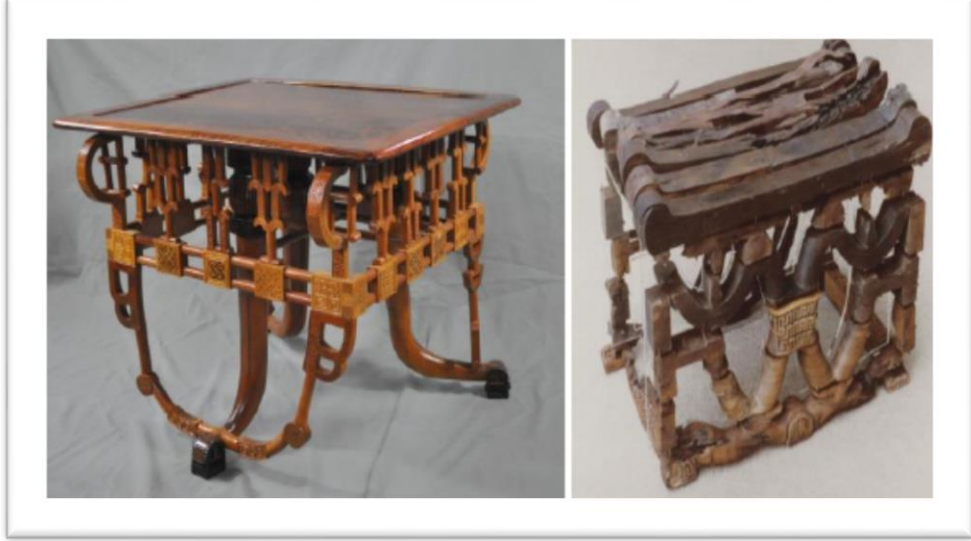

Şekil 14: Mezopotamya Dönemi'ne ait Hammurabi'nin koltuğu
Kaynak : <https://tr.wikipedia.org/wiki/Hammurabi>

2.2.1.3. Anadolu Mobilya Sanatı (MÖ. 700-500)

İç Anadolu bölgesinde hüküm sürmüşlerdir. Frigya Krallığı'na ait Gordion Kral mezarında çok sayıda eşya ve ağaç mobilyalar çıkarılmıştır. Gordion Tümülüsü'nden çıkarılan mobilyalardan sehpa ve masaların tabla yüzeylerinin cevizden, ayaklarının şimşirden olduğu görülmüştür. Kaktamlar güzel kokan ardıçlardan yapılmıştır. Böylece böceklenmenin de önüne geçmişlerdir. Ağaç malzemeyle yapılan mobilya bağlantıları aynı tür ağaçtan yapılan kavelalarla yapılmıştır.

Mobilyalarında işlev ve estetiği beraber düşünmüşlerdir. Sarı şimşir ağacı ile zıtlık oluşturan koyu renkli dokusu bulunan ardıç, porsuk ve cevizi birlikte kullanılmıştır. Üçayaklı masaların ayak bölümü kavislidir.

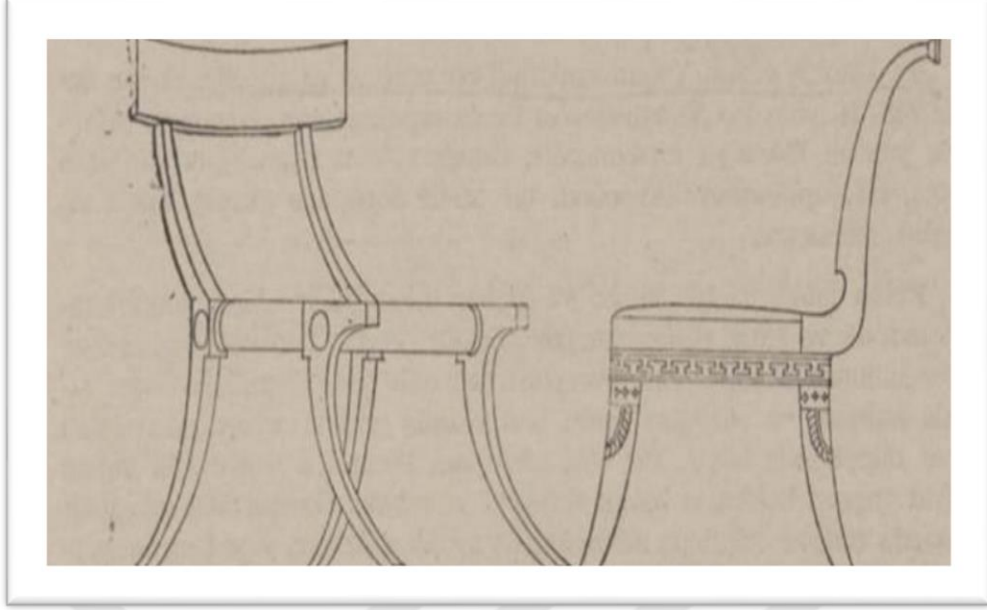

Şekil 15 : Gordion Krallığı'na ait mobilya örnekleri
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

2.2.1.4. Yunan Mobilya Sanatı (MÖ. 450-192)

Yunan Mobilya Sanatı, yapılan kazılar sonucunda elde edilen bilgilere göre Eski Mısır Sanat'ının etkisi altında kaldığı görülmektedir. Yunan mobilyaları Eski Mısır'da olduğu gibi tabure, masa, sandalye, yatak gibi mobilya özelliklerinin basit ve sıradan olmasıdır.

Mobilyalarında malzeme olarak metal ve bronz ağırlık vermişlerdir. Ahşap malzeme çok az kullanılmıştır. Yunan mobilyasında üçayaklı sehpa, arkalıklı sandalyeler kullanılmıştır. Mobilyalar üzerinde altın işlemlerin de kullanıldığını yine kazılar sonucunda öğrenmekteyiz. O dönemde kullanılan ölçü ve oranın dengeli oluşu günümüz sandalyelerine kadar ulaşmış olup halen kullanılmaktadır.

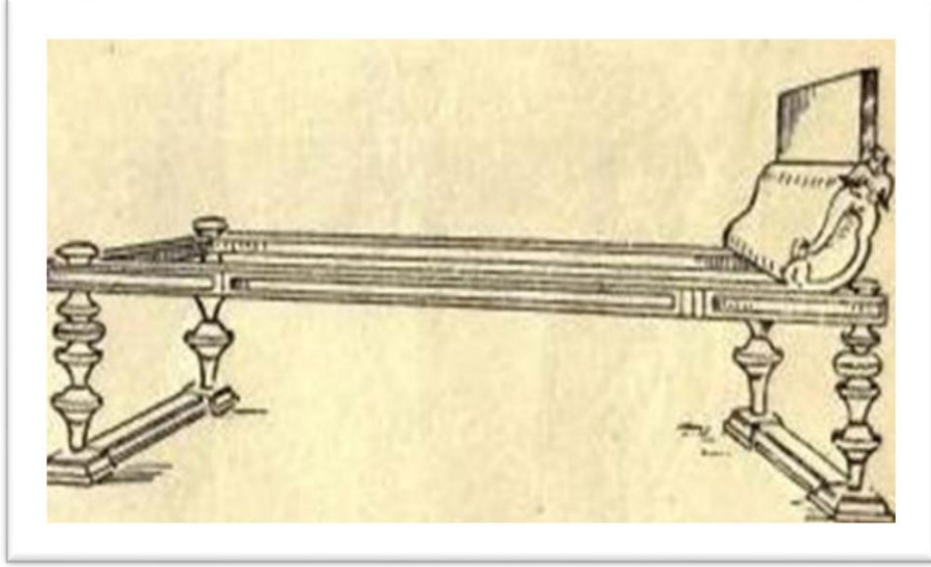
Şekil 16 : Yunan Mobilya Sanat'ına örnek iki sandalye. Arkalığın konumu, eğmeçlerdeki uyum, ölçü dengesi günümüz sandalyelerini anımsatmaktadır.

Kaynak : <http://ahsapteknolojisi.blogspot.com.tr/2012/10/mobilya-sanat-tarihi.html>

2.2.1.5. Roma Mobilya Sanatı (MÖ. 500 -MS. 450)

Roma Sanatı, Yunan Sanatının uzantısıdır. Mobilyalar ahşap, metal, taş süsleme malzemeleri ile yapılmıştır. En çok kullandıkları malzemeler tunç ve bronz olmuştur. Yatak, divan, sandalye, masa, küçük sandıklar kullandıkları mobilyalardır.

Bu dönemde duvar dolapları daha fazla gelişmiştir. Açılır kapanır tabureler, geniş divanlar yaygın olarak kullanılmıştır. Karyolaların ayakucu ile baş yastığının bulunduğu bölümün kaldırılmış olması, uyuma eylemi dışında, dinlenme ve yemek yeme ihtiyaçlarının karşılanması o dönem mobilyaların birkaç fonksiyonu bir arada barındırmasından dolayı, işlevselliğin önemini vurgulamıştır. Yemek yenmesi için kullanılan masalar yeme eylemi bittikten sonra kanepelerin altına sürülmesi, günümüz mobilyalarında da dar mekânlar için işlevsel mobilya mantığı için örnek olacak nitelikte kullanılmıştır.

Şekil 17 : Roma Mobilyasının karyola örneği. Karyolanın ayakucu ile baş yastığı kaldırılmış, uyuma dışında oturma, dinlenme ve yemek amaçları için de kullanılmıştır.

Kaynak : <http://ahsapteknolojisi.blogspot.com.tr/2012/10/mobilya-sanat-tarihi.html>

2.2.2. Orta Çağ Mobilya Sanatı (MS. 476-1550)

Orta Çağ Dönemi'nde dinsel etkiler çok ağır basmış ve bu durum mobilyalarda da etkisini göstermiştir. Orta Çağ, güzel sanatlar yönünden Avrupa'nın Krallık Çağ'ı olarak kabul edilmiştir. İmparatorluğun yıkılması ile son bulmuştur. Fakat bitmiş olmasına rağmen Gotik Sanatı bir süre daha etkisini korumuştur. Daha sonra Rönesans ile yeni bir sanat anlayışına yerini bırakmıştır.

Şekil 18 : Orta Çağ Dönemi'ne ait dövme demir kenetlerle güçlendirilmiş meşe sandık.

Kaynak : <http://www.antikalar.com/V2/konu/konu0201.asp> (Antikalar, 2011)

2.2.2.1. Bizans Mobilya Sanatı (MS. 527-1025)

Bizansların Mobilya Sanatı, Roma Sanatının devamı olsa da Doğu Sanatının etkisinde kalmıştır. Mobilyaları sade olmasına rağmen süslü bir görünüme sahip olmuştur.

“Mimarileri ve mobilyaları kilise merkezliydi. Bu dönem Batı Uygarlıklarına mozaik, zengin kakmalar ve lüks kumaşları tanıtan Uzak Doğu ile yakın ilişki olmuştur”(Öztürk, 2013).

Şekil 19 : Franklar'ın Kralı Saint Denis Manastırı'nın kurucusu olan Dogobert'e ait olduğunu belirten Bizans etkili X Çatıklı sandalye

Kaynak : <http://www.antikalar.com>

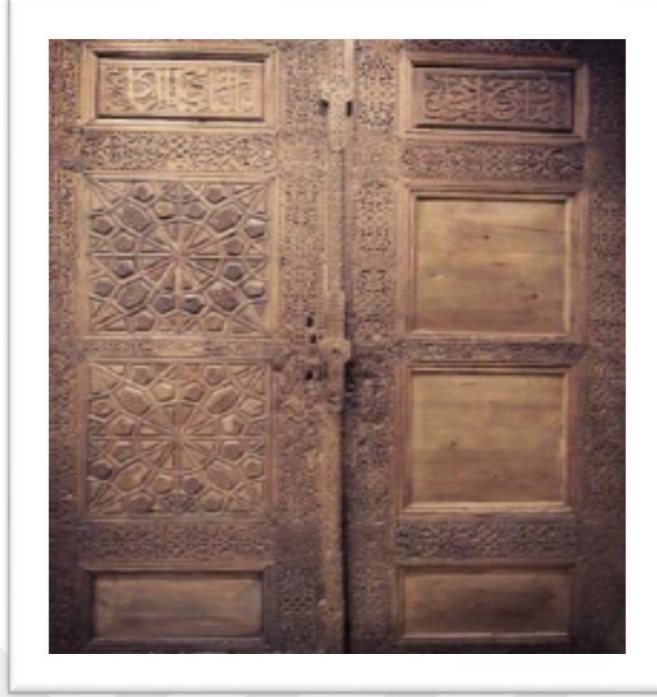

Şekil 20 : Bizans Dönemi'ne ait oturma birimi

Kaynak : <http://www.antikalar.com/V2/konu/konu0201.asp>

2.2.2.2. Türk Mobilya Sanatı (MS. 1000-1400)

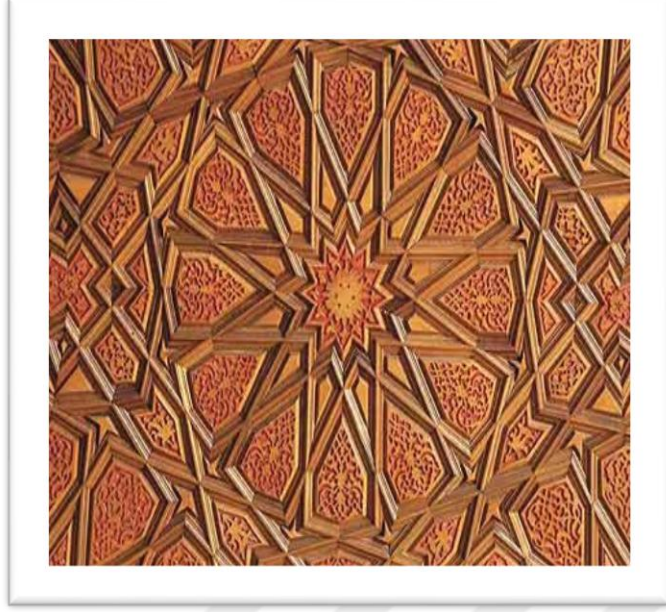
Osmanlıların son dönemine kadar alçak sedirlere oturulmuştur. Yer sofrasında yemek yenmiştir. Ağaç malzemeden yapılmış gömme dolaplar ve raflar kullanılmıştır. Ağaç malzemesi ile yapılan mobilyalar büyük bir titizlikle işlenmiştir. Oymalı ve kakmalı mihraplar, minber, rahle, kapı ve pencereler bu ince işçiliği kanıtlar niteliktedirler. Dini inançları gereği, İnsan ve hayvan şekilleri kullanılmamıştır. Daha çok çiçek ve geometrik motiflere yönelmişlerdir. En belirgin kullanılan motifleri ise birbirini kesen üçgen ve yıldızların oluşturduğu geometrik süslemelerdir.

Şekil 21 : Osmanlı ve Selçuklu dönemine ait kapı örneği. Ağaç işliğinin önemli bir yerdedir.
Kaynak : <http://www.antikalar.com>

Malzeme olarak armut, elma, ceviz, abanoz ve gül ağacı kullanılmıştır. “Kündekari, geometrik biçimlerde kesilmiş küçük ahşap parçaların büyük bir yüzey oluşturmak üzere birbirleriyle geçmeli olarak birleştirilmesi tekniğidir” (<http://www.yilcaykündekari.com>).

Kündekarinin en çok kullanıldığı yer, vaaz kürsüleri, minber, aynalıklar, kapı kanatları ve pencere kapaklarıdır.

Şekil 22 : Selçuklu Dönemi'ne ait Kündekari örneği

Kaynak : <http://www.derszamani.net/kundekari-nedir-kundekari-sanati-nasil-yapilir.html>

Şekil 23 : Selçuklu Dönemi'ne ait sedef kakma kapı süsleme teknik örneği

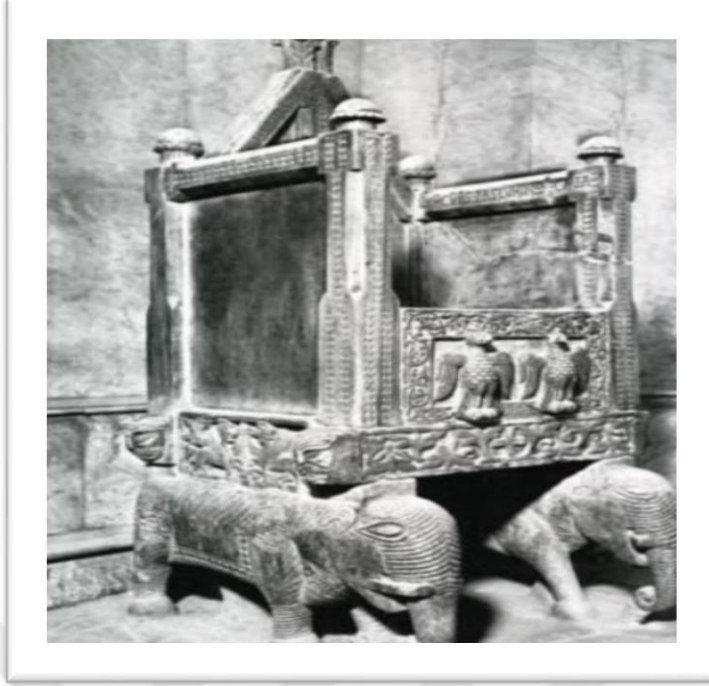
Kaynak : <http://www.derszamani.net/kundekari-nedir-kundekari-sanati-nasil-yapilir.html>

Şekil 24 : Selçuklu Dönemi mozaik desenli sandık
Kaynak : www.formturka.net

2.2.2.3. Roman Mobilya Sanatı (MS. 1000-1250)

Zamanımıza kadar ulaşmış mobilya sayısı çok azdır. Dini etkilerin ağır bastığı bu dönemde günümüze kadar gelen mobilyaları da kilise, saray ve şatolarda görmekteyiz. Mobilyaların ağır, büyük ve şatafatlı olması mobilyayı asıl fonksiyondan çıkarmıştır. Konut mobilyalarında dört ayaklı masalar, banklar, sandalyeler, açılır kapanır tabureler ve divanlar kullanılmıştır. Roman Batı Sanatı birçok ülkede farklı biçimlerde kullanıldığı için bir üslup bütünlüğü gösterememiştir.

Şekil 25 : Başpiskopos Elia'nın mermer tahtı. Tahtlar büyük, ağır ve şatafatlıdır.
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

Şekil 26: Roma Mobilya Sanat örneği, yatak ve tabure
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

Roman mobilya sanatın da oyma süslemelerde, geometrik şekiller, yuvarlak kemerler, pençe ve top ayaklar fazlasıyla görülmüştür. İnsan ve hayvan figürlerinin yanısıra tornalı parçalarda dikkat çekmiştir.

2.2.2.4. Gotik Mobilya Sanatı (MS. 1250-1550)

Dini inançların etkisinde kalan Gotik Sanat'ı hiçbir sanatın etkisinde kalmadan doğmuştur. Ahşap malzeme fazla kullanılmıştır. Masif tabla ve kalın torna ayaklar Gotik mobilyasının en belirgin sembolü olmuştur. Mimaride esas olan sivri kemer ve tonoz, mobilyada da hakimdir. Mimarilerine uygun olarak büyük ve gösterişli mobilyalar yapmışlardır. Geometrik şekiller, bitki ve çiçek motifleri yaygın olarak kullanılmıştır.

Kilise mobilyalarının yapımına çok önem verdikleri için ev mobilyalarında çeşitlilik yönünden azdır. Genellikle sandalye, masa, sedir ve karyoladır.

Şekil 27: İllustrasyon, Gotik Döneme ait masa ve sandalye örneği (1827)

Kaynak : [https:// wikipedia](https://wikipedia)

Şekil 28 : Gotik Mobilya Sanatına örnek sandalye örnekleri. Sandalye ve diğer kullandıkları mobilyalar dönemin şahşalı üslubuna uygundur.

Kaynak : <https://tr.wikipedia>

2.2.3. Rönesans Mobilya Sanatı (MS. 1500-1600)

Rönesans Mobilya Sanatı yaklaşık bin yıl süren Orta Çağ'ın feodalite düzenine, ekonomik yapısına ve dine dayalı olan katı kültürel tutumuna duyulan tepkiden dolayı doğmuştur. Mobilyalarda, dengeli ölçü kullanılmış ve süslemelerde zarafet bulunmaktadır. Bu dönemde her ülke kendi ülkesinin özelliklerine göre birbirinden farklı tarzlarda geliştirilmiştir. Rönesans mobilya tarzı İtalya'da hızlı gelişmiştir.

Rönesans, yeniden doğuş, canlanış veya diriliş anlamına gelmektedir. Rönesans yenilikler dönemidir. Önceki dönemlere göre, teknik ve estetik yönden üstün özelliklere sahiptir. Oturma salonlarında tabanlı cilalı ve yüzeyi armalarla süslü dört köşe taşlar, duvarlarda alegorik (bir görüntünün, daha iyi kavranmasını sağlamak için göz önünde canlandırıp dile getirme sanatıdır.) desenler ve halılar yer almaktadır. Dekorasyonda döşeme eşyalarına geniş yer verilmiştir. Ölçüler, süslemeler mimariye uygun ve uyumlu mobilyalar yapılmıştır. Tablalar, tavan ve duvar süslemeleri dekoratif olarak kullanılmıştır.

Rönesans dönemi mobilyalarda ceviz, meşe, abanoz ağacı kullanılmıştır. Kaplama olarak ceviz kullanılmıştır. Dolap kapaklarına gerçek bir tablo değeri taşıyan yağlı boya ile resimler yapılmıştır. Mobilya döşemesinde altın işlemeli kadifeler, kabartma deriler, gümüş ve pirinç raptiyeler kullanılmıştır. Bu dönemde ilk defa mobilya yapımında, mobilya ustaların yanı sıra, ressam, heykeltıraş ve mimarların görüşlerinden yararlanılmıştır. Mobilya yapımında uygulanan geçmeler düzenli bir biçimdedir. Geçmelerin dışardan görünmemesine özen gösterilmiştir. Rönesans'ta sandık yaygın bir depolama mobilyası olarak kullanılmıştır.

Şekil 29 : Rönesans Dönemine ait sandık

Kaynak : <http://www.gabrielle-laroche.com/renaissance-moyen-age/mobilier/chest>

Çapraz ayaklı hafif koltuklar dönemin en çok görülen mobilyasıdır. Önden ve arkadan dışa eğimli, ahşap levhalardan ayakları ve yine oyma ahşap levhadan arkılığı olan sandalyeler ve bunlardan türetilen koltuklar tüm Avrupa'ya Kuzey İtalya'dan yayılmıştır.

Şekil 30 : Kralı James II 'nin İngiltere'deki sarayına ait koltuk (1685)
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

Şekil 31 : Rönesans Dönemi'nden karyola örneği
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

“Rönesans döneminde yatak gösterişli bir mobilyadır. Üstünde bulunan ahşap çerçeveli tepeliğin kenarları roma yapılarındaki saçak ve alınlıkları anımsatır. Tepelik dört ahşap sütun tarafından taşınır. Bu sütunlar boğumlu torna, oyma karyatid, atlant ya da grotesk biçimlerindedir”(Öztürk, 2013).

2.2.4. Barok ve Rokoko Mobilya Sanatı (MS. 1600-1780)

17. Yüzyılın başından 18. Yüzyılın son çeyreğine kadar uzanan, Avrupa Sanatına hakim olan bu akıma barok denilmektedir. Karşıt reform hareketiyle doğmuştur. Roma ve papalık çevresinde şekillenen anlayıştan beslenmiştir. Rönesans'ın reform hareketlerinin getirdiği yeni anlayışlara karşı propogandayı hedefler. Dini ve din dışı konularda etkili güce sahiptir. Rönesans'a hakim olan geometrik ve sınırlı formlar, çizgisel renkler, ışıklarla dağıtılmış olan formların psikolojik etkinlik kaynağı olarak renk anlayışı hakim olmuştur.

“Barok (XVI. Louis) Stili ile (XV. Louis) Rokoko Stili arasında Regence Stili geçiş dönemini oluşturmaktadır. Rokoko üslubu ilk olarak Fransa da IV. Louis döneminde benimsenmiştir. Doğaya ve doğa bilimlerine duyulan ilgi sonucu dekorasyon motiflerinin işlenmesinde daha natüralist bir anlayış hakimdir. Şimerler, dragonlar, kadın maskları en çok kullanılan motifler arasındadır. Barok anlayışının en son süreci içerisinde duyarlılık üst düzeye çıkmış ve bu süreç barok sanattan farklı özellikler göstermeye başlamıştır. Bu sürece de Rokoko adı verilmiştir”(Kurtoğlu, 1986, s.80-81).

2.2.4.1. Barok Mobilya Sanatı (1600-1720)

Barok, Rönesans'ın katı kurallarına tepki olarak İtalya'da ortaya çıkmıştır. 17. Yüzyılda İtalya'nın en gözde üslubu olmuştur. Barok daha çok saray sanatıdır. Çok abartılı bir sanat anlayışı hakimdir. Rönesans'ın ince süslemeciliğine karşın, Barok'un amacı, göz kamaştırmak ve şaşırtmak olmuştur. Dönemin odaları, duvar ve tavanları gibi, mobilya yüzeyleri de boş yer bırakılmaksızın çeşitli bezeme öğeleriyle doldurulmuştur. Süslemelerin konusu çoğunlukla, Rönesans'ta olduğu gibi, klasik kökenlidir. Daha duygusal ve abartılı biçimde işlenmiş ve Doğu'ya özgü öğelere yer verilmiştir. Çin, Japonya, Hint, Arap ve Türk motifleri ayırım gözetmeksizin karıştırılarak kullanılmıştır.

Barok Mobilya Sanatının başlıca özelliği üst görünüşlerde genellikle dairesel dönüşlü köşeler, ön ve yan görünüşlerde iç ve dış bükey yüzeyler, çok süslü ve kıvrımlı oymalar olarak özetlenebilir. Form bütünlüğünden çok detayların ayrı ayrı birer değer almalarına özen gösterilmiştir. Dal yaprak gibi doğal şekiller, madalyon ve kartuş en çok kullanılan motiflerdir. Teknik bakımdan kusursuz, daha hafif, ince kıvrımlı hatları olan mobilyalar yapılmıştır. Mobilyalarda genellikle simetri

hakimdir. Oyma süslemeler derin olarak işlenmiş ve belirgin yapıdadır. Stilin en belirgin bir diğer özelliği de tornalı ve burmalı ayaklara, kayıtlara ve dikmelere yer verilmiştir. Mobilyalarda kabriyal, pençe, top ve burmalı ayaklar uygulanmıştır. Döşeme kumaşları çiçek desenli veya mitolojik anlamlı şekillerle işlenmiştir. Özel olarak dokunmuş değerli kumaşlara da yer verilmiştir.

Barok Sanatı Avrupa'nın Katolik ülkelerinde kolayca benimsenmiştir. Fransa'da sosyal ve kültürel nedenlerle bir süre geçtikten sonra kabul edilmiştir. Sadeleşerek, sarayın eğilimine dönük, kralların adları ile anılan Louis'ler dönemine geçilmiştir.

XII. Louis Stili Mobilya, gerçek Louis Stillerine bir geçiş dönemidir. XIII. Louis Stili, Barok Sanat'ının Fransa'da yeni bir anlayışla şekillenmesidir. Bu akım büyük ölçüde İtalyan ve daha sınırlı olarak İspanyol Rönesans'ın dan etkilenmiştir.

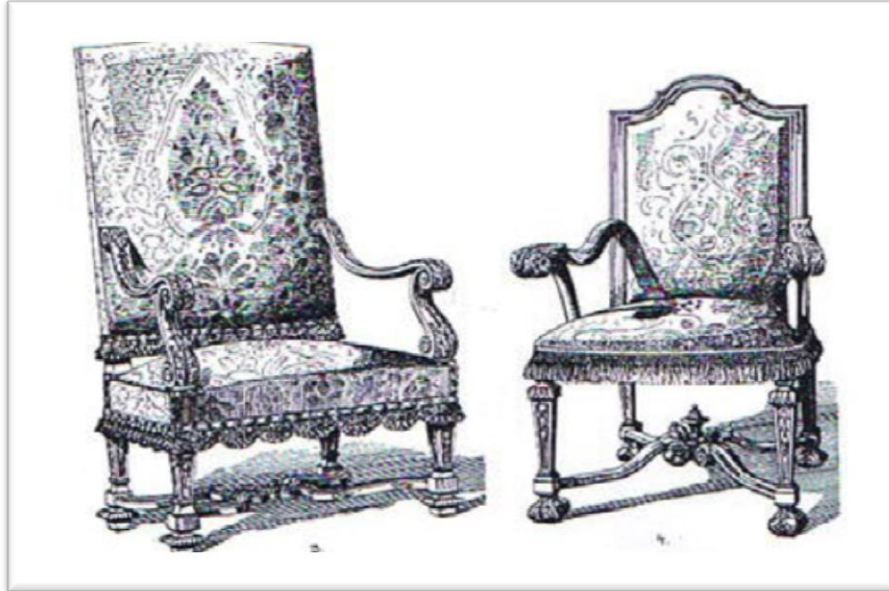
Mobilyalar çoğunlukla ağaç malzemedendir. Kapılara arabesk oymalar yapılmıştır. Tavanlar genellikle ceviz ağacı ile kaplanmıştır. Yatak tavanları sarmal ve tespit ayaklı sütunlar üzerine yerleştirilmiştir. Dolaplar, motiflerle süslü çekmecelere bölünmüştür. Bu dönemde kabine ve konsollar en gözde mobilya ürünleridir. İlk olarak elbise asılabilen dolaba da bu dönemde rastlanmaktadır.

Barok Mobilya Sanat'ını temsil eden asıl Stil, XIV Louis'dir. Bu stildeki belli başlı özellik, oturma mobilyasındaki ayakların kavisli, arkalıkların yanlardan düz, üstte çoğunlukla simetrik taç ve köşelerinin yuvarlak oluşudur. Ayakların üst kısmı kabartma yaprak oymalıdır. Kayıtların oymasında bazen simetri görülmemektedir. Arkalıkları yuvarlak okuma koltukları yaygındır. Yüksek arkalıklı koltuklar, kolçaksız sandalyeler ve tabureler bu dönemde yaygınlaşmıştır. En çok kullanılan ağaç türleri meşe ve cevizdir.

Şekil 32 : Barok Dönemi'ne ait koltuk örneği

Kaynak : <http://gentlemansessentials.tumblr.com/post/107271383989/majestical-gentlemans-essentials>

Şekil 33 : Barok Dönemine örnektir. İnsana daha uyumlu ve işlevsel özellikler taşımaktadır. Oturan kişinin ayakları yere değecek biçimde alçaltılmıştır.

Kaynak : <http://www.raifcukur.net/meslekibilgiler/mobilyatarihi/mobilyatarihi.htm>

Şekil 34 : Louis XIV Dönemine ait dolap, elbise asılabilen dolaba bu dönemde rastlanmaktadır.
Kaynak : www.antikalar.com

Şekil 35 : Louis XIV Stili ile döşenmiş bir oda örneği
Kaynak : www.alienor.org

2.2.4.2. Rokoko Mobilya Sanatı (1729-1780)

Rokoko tarzı ilk olarak Fransa'da XV. Louis Dönemi'nde benimsenmiştir. Rokoko, dolambaçlı çizgiler, kabartmalı yüzeyler, derin oymalar, canlı ve zıt renkler ile göz alan bir üslup olarak mobilyaya yansımıştır.

Duvarlar çok ince oymalı lambripler ile kaplanmıştır. Mobilya yüzeylerine gül ağacından kakma çiçek süsleri, lake üzerine uzak doğu konuları işlenmiştir. Karyolaların yanına tuvalet masası, komodin ve değişik boyda masalar konulmaktadır. Kolçakları kumaşla kaplanmış berjer koltuklar, divanlar, markiz ve şezlonglar bu dönemde ortaya çıkmıştır. Zamanla Osmanlı adı verilen sedirler, iki başucu hasır örgülü divanlar (turkuvaz) moda olmuştur. XV. Louis Stili mobilyanın özellikle sandalye ve koltukları günümüzde beğenilen ve uygulanan türlerdir. Biçim, ölçü ve süsleme bakımından dengeli ve uyumlu görünüşe sahiptirler.

Rokoko Stili mobilyada; kabartmalar, taçlar, oymalar, simetrik olup kanepeler, koltuk ve sandalyeler de arkalık ve oturma yüzeyleri için özel kumaşlar dokunmuştur. Ayaklar kavisli, kenarları fitilli ve ayak sırtları yaprak veya bazen de çiçek kabartmalıdır. Kayıtlar, ayak eğmeci ile köşe yapmadan geniş bir yayla birleştirilmiştir. Ön ve yan kayıtların ortasında simetrik taçlar bulunmaktadır. Kolçaklar üç yönden de kavisli ve kolçak üstleri hafif dolgulu olarak kumaşla kaplanmıştır. Arkalıklar yanlarda ve üstte uyumlu kavislerle şekillenmektedir.

Günümüz mobilya yapımında, Barok ve Rokoko Stillinin çok yüksek maliyetli olması, ekonomik nedenlerle güç olduğu için daha çok XV. ve XVI. Louis Stillinin sadeleştirilmiş biçimleri "Klasik Mobilya" adı ile tasarlanmaktadır.

Şekil 36 : Rokoko mobilya sanatına ait koltuk örneği

Kaynak : <http://highvictoriana.tumblr.com/post/39471470959/heavily-carved-rococo-revival-needlepoint-armchair>

Şekil 37: Rokoko mobilya sanatına ait vitrin örneği

Kaynak : <http://ww1.xlgozo.com/?subid1=f69189e2-1adf-11e7-b609-d9c07e0038f3>

Şekil 38 : Rokoko mobilya sanatına ait koltuk örneği
Kaynak : www.richardgardnerantiques.com

2.2.5. Yeniçağ (Neoklasik) Mobilya Sanatı (MS. 1770-1850)

Barok ve Rokoko'nun abartılı ve şahşahalı görünüşüne tepki olarak çıkmıştır. Yeniçağ' da Barok ve Rokoko'nun ihtişamlı görünüşüne tepki olarak doğan mobilya tiplerinin yapılmasında Fransa'da XVI. Louis, Directoire, Empire, Louis Philippe; İngiltere'de Queen Anne, Dört büyükler denilen Chippendale, Adam Hepplewhite, Sheraton, Georgian I, II ve III ile Almanya'da Biedemeier Stilleri görülmüştür.

2.2.5.1. XVI. Louis Stili (Zopf Stili) (1774-1793)

Bu dönem mobilyasında köşeler keskin değildir. Sade ve hafiftir. Ölçülerin incilmesi ile mobilyaya uyumlu süslemeler bütünlük oluşturmaktadır. Mobilya ayakları aşağı doğru daralan silindir şeklindedir. Koltuk ve sandalyelerin arkalıkları dolu veya kalp formundadır. Arkalıkların üzerinde simetrik taç bulunmaktadır. Oymalar derin değildir. Motiflerde çiçek, yaprak, ok, yay desenleri kullanılmaktadır. Günümüzde kullanılan mobilyalardır.

Şekil 39 : XVI Louis Stili'ne ait mobilya örnekleri
Kaynak : www.malletantiques.com

Şekil 40 : XVI Louis Stili'ne ait mobilya grubu örneği
Kaynak : www.malletantiques.com

2.2.5.2. Directoire (Messidor) Stili (1750-1830)

Directoire Stili'nde mobilyalar kare biçimlerinin ağır basmasıyla öne çıkmıştır. Koltuk ve sandalye arkalıkları az eğmeçli ve yalındır. Süsleme motifleri az kullanılmaktadır.

“Fransa'da, XVI. Louis Stili'nden Empire Stili'ne dönüşümde ara dönemi oluşturmuş olan Directoire Stili, aynı yıllarda İngiltere'de gelişen Adam Stili ile bağdaşıktır”(Kutoğul, 1986).

Şekil 41 : Directoire Stili sandalye örneği
Kaynak : www.mallettantiques.com

Şekil 42 : Derectoire Stili mobilya örneği
Kaynak: www.malletantiques.com

2.2.5.3. Queen Anne Stili (1665-1714)

Queen Anne Stili İngiltere’de ilerlemiştir. Koltuk ve sandalyelerde arkalıklar, arka ayağın uzantısı olarak hafif bir iç bükey eğmeçle yükselmiştir. Üstte çeyrek daire şeklinde arka kayıtle birleşmiştir. Arkalık ortası çoğunluk kupa benzeri tek bir dikey parça ile bölünmüştür.

“Queen Anne Stili’nde ayaklar XV. Louis Stili ayakların benzeridir. Yalnız üstlerindeki kabartma ve oymalara ilk yıllarda bir ölçüde yer verilmişse de, sonradan bu süslemeler tümüyle kaldırılmıştır. Kayıtlardaki dekupe biçimlendirmeler çok sadedir. Yalnız ayak kavisine uygun biçim verilmiş, bazı işlerde kayıt altları düz olarak hazırlanmış, kavisli ayağa geçişte köşelere bir takoz konulmak suretiyle uyum sağlanmıştır. Sandalye ve koltuklarda arkalıklar, arka ayağın uzantısı olarak hafif bir iç bükey kavisle yükselmiş, üstte çeyrek daire şeklinde arka kayıtle birleşmiştir. Arkalık ortası çoğunluk kupa benzeri tek bir dikey parça ile bölünmüş, parçanın ortasına bazen dekupe oyma yapılmıştır”(Kurtoğlu, 1986).

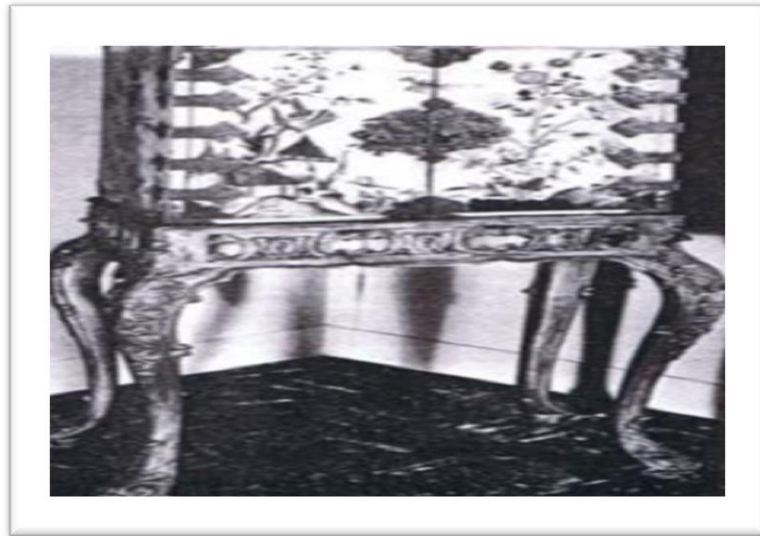

Şekil 43 : Queen Anne Stili ceviz koltuk 1715

Kaynak : www.Britannica.com

2.2.5.4. Georgian Stili (1714-1820)

Yaklaşık yüzyıl sürmüş olan bu stil, zarafeti, şıklığı, sadeliği ve üretime yatkınlığı ile günümüzde de uygulanmaktadır. Bu Stil dört mobilya Stili'nin (Chippendale, Adam, Hepplewhite ve Sheraton) ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu döneme İngiltere'de "Altın Dönemi", maun ağacı çok kullanıldığı için "Maun Dönemi" veya "Dört büyükler Dönemi" gibi adlar verilmiştir.

Şekil 44 : Georgion mobilyası örneği

Kaynak : <http://www.raifcukur.net/meslekibilgiler/mobilyatarihi/mobilyatarihi.htm>

2.2.6 Dört Büyükler Dönemi (1718-1806)

Georgian Dönemi, diğer dönemlerden en büyük ayrıcalığı, dört farklı sanatçıyla aynı dönemde bir araya gelebilme şansına sahip olmuşlardır. Mimarlık stillerine çok değerli örnekler bırakmışlardır. Dört büyüklerin çalışmaları, günümüzde de kullanılmaktadır.

2.2.6.1. Thomas Chippendale (1718-1779)

Chippendale Stili, Queen Anne Stili'nin yansımasıdır. Mobilya çeşitleri artmıştır. Uzun konsollar bu dönemde ortaya çıkmıştır. Sandalyelerde ön ayaklar düz, kare veya dikey şeklindedir. Alt destek kayıtları yanlara konularak ortadan bir ara kayıtle bağlanmıştır. Biçim önemli olmuştur. Fakat biçim kadar mobilyanın sağlamlığına da önem vermişlerdir.

Şekil 45 : Chippendale Stili üçlü oturma elemanı
Kaynak : www.clintonhowell.com

2.2.6.2. George Hepplewhite (-1786)

Bu dönem mobilyasının en belirgin özelliği incelik ve zarafettir. Hepplewhite Mobilyası sandalyeleri ile ün salmıştır. Günümüzde de yemek odası takımları ve sandalyeleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Hepplewhite mobilyasında fonksiyon ve estetik eşit derecede önemlidir.

Şekil 46 : Hepplewhite mobilyası yazı masası

Kaynak : <http://www.raifcukur.net/meslekiblgiler/mobilyatarihi/mobilyatarihi.htm>

2.2.6.3. Robert Adam (1728-1792)

Bu dönem mobilyasında ölçülere verilen zarafet kadar motiflerdeki ince nakışlarda önemlidir. Ayak tabanları dışa doğru az eğmeçli veya blok topuzludur. Kanepelerdeki eğmeçli kolcuklar ve elips arkalıklar, mobilyada önemli özellikler arasındadır.

Şekil 47 : Robert Adam Stili kanape (1770)

Kaynak : www.kelleyfurniture.com

2.2.6.4. Thomas Sheraton (1751-1806)

Bu dönem mobilyasında ölçü küçük kullanılmıştır. Düz çizgilere çok fazla önem vermişlerdir. Mobilyalarındaki en belirgin özellikleri, yaylarla doğrulan köşe birleşmesidir. Ayakların incelmış olması ve kolçakların S şeklinde bükülmesi ile arkalıkların düz veya iç bükey şeklinde olmasıdır.

Şekil 48 : Thomas Sheraton Stili masa
Kaynak : www.macdougall-gionet.com

2.2.6.5. Empire Stili (1801-1814)

I. Napolyon Dönemi, Fransa'da başlamıştır. Kısa sürede de Avrupa'da yayılmıştır. Napolyon'un iktidardan düşmesiyle birlikte Empire Stili de son bulmuştur. Malzeme olarak ilk defa gül ağacı ve maun beraber kullanılmıştır. Mobilyalarında kolçakların silindir olması ve ön ayakla uyumlu bir şekilde birleşmesi stilin beliren özelliğidir. Kübik ve ağır olan mobilyalarda, oymalar yüzeysel ve kaba biçimdedir.

Şekil 49 : yıldızlı kaynağacı, kırmızı ipek döşeme ve oymalı sandalye. Empire Chair (1810)
Kaynak : www.welsh-furniture.com

2.2.6.6. Louis Philippe Stili

Gotik Sanatı'nın sadeleştirilmiş uzantısı olarak karşılaşmaktayız. Duvar saatleri gibi ev eşyalarına ve Sarkaçlı ağaç mobilyalara rastlanılmıştır.

Şekil 50: Louis Philippe Stili oturma elemanları
Kaynak : <http://www.raifcukur.net/meslekibilgiler/mobilyatarihi/mobilyatarihi.htm>

2.2.6.7. Biedemeier Stili (1815-1850)

Almanya’da ortaya çıkmış bir sanat akımıdır. Yunan ve Roma Sanatının etkisinde kalmıştır. Biedemeier mobilyasında ilk defa tam oturma odası mobilyaları görülmektedir. Cam malzemeyi çok kullanmışlardır. Dolap içleri de cam, arkası renkli kâğıt veya kumaşlarla kaplanmıştır. Mobilyalarda açık renklerin kullanılmış olması dikkatlerden kaçmamıştır.

Şekil 51 : Biedemeier Stili mobilya resmi

Kaynak : <http://eyefordesignlfd.blogspot.com.tr/2012/11/biedermeier-furniturebeautiful-blonde.html>

2.2.7. Yakın Çağ Mobilya Sanatı, Yenileşme Dönemi (MS. 1789-1900)

1789’deki Fransız İhtilali’yle başlayan bu dönem günümüze kadar gelmiştir. Çağın iki önemli olayı, Fransız İhtilâli ve Sanayi Devrimidir. Amerikan Bağımsızlık Savaşı’nın etkisiyle ortaya çıkan özgürlükçü düşünceler, sosyal ayrımlar ve sınıf farklılıkları Fransız İhtilâli’nin başlamasını sağlamıştır. Fransız İhtilâli sonucunda, Feodalizm ortadan kalkmış, soylular ve rahipler güçlerini yitirmişlerdir. Böylece üretici sınıf haklarına kavuşmuştur. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi yayımlanarak insan hakları konusunda önemli adımlar atılmaya başlanmıştır.

Yakın Çağ da bilimsel ve teknik gelişmeler ortaya çıkmıştır. Kömür, petrol, buhar gibi yakıtlarla çalışan çok verimli üretim araçları kullanılmaya başlanmıştır. Tüm yenilikler İngiltere’den bütün Avrupa’ya yayılarak işçi sınıfının oluşmasını sağlamıştır. Bu gelişmelerin oluşmasına yol açan değişime Sanayi Devrimi denilmektedir. Sanayi Devrimi sonrasında pazar arayışına giren emperyalist

devletlerarasındaki ekonomik rekabet, bu devletlerin sömürgelerini korumak için silahlanmalarını ve oluşan bloklar Birinci ve İkinci Dünya savaşlarının temel nedeni olmuştur.

Bu dönem dünyada sosyal, siyasi ve ekonomik değişikliklerin yaşandığı bir dönemdir. Fransız İhtilali'nin etkisiyle Milliyetçilik Akımı yayılmış, Merkezi Krallıklar ve İmparatorluklar yerini Ulus Devletlere bırakmıştır. Yönetim anlayışında da değişimler yaşanmaya başlamış, halkın yönetimde söz sahibi olduğu Cumhuriyet Rejimi ve Demokrasi anlayışı gelişmiştir. Dinin toplumlar ve devletler üzerindeki etkisi azalmaya başlamış ve laiklik anlayışı gelişmiştir. Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması sağlanmıştır. Ekonomik alanda Sanayi İnkılâbı ile birlikte, sanayi önemli bir faaliyet haline gelmiştir. Bu dönemde ticaret daha da gelişmiştir. Sanayi İnkılâbı sonucunda ortaya çıkan ham madde ve üretilen malların satılacağı pazar ihtiyacı devletlerarası ekonomik rekabeti doğurmuştur. Özellikle 20. Yüzyıl sanayinin yanında teknolojinin de gelişmeye başladığı; iletişim, haberleşme ve ulaşımda tüm dünyayı kapsayan buluşların yaşandığı bir yüzyıl olmuştur.

Yakın Çağ da mobilya alanında yeni bir üslup oluşturulmamıştır. Daha çok eski tarzlar geliştirilmiş ve konstrüksiyon tekniklerine önem verilmiştir. Bu nedenle 19. Yüzyıl mobilya çalışmaları modern tarza geçiş veya yenileşme dönemi olarak nitelendirilmiştir. Kısaca bu dönem mobilyaları geçmişten izler taşıyor olsa da oyma ve kabartmalardan vazgeçilmiş, ayaklar düz veya eğmeçli olarak devam etmiştir. Daha çok mobilyalarda sadeleşmeye gidilmiş ve çok az süs kullanılmıştır.

19. Yüzyılın ortalarına doğru, ağaç işleme makineleri keşfedilmiştir. O döneme kadar sadece Saray ve çevresinin mobilya ihtiyacı karşılanırken, ekonomik koşullar ve sosyal değişimler sebebiyle geniş halk kitlelerinin de mobilya gereksinimi karşılanmaya ve yayılmaya başlamıştır. Yenileşme döneminin en geniş çalışmaları Almanya'da gerçekleştirilmiştir. Günümüzde bu tip mobilyalar, dağ otellerinde veya turistik amaçla dekore edilmiş tarihi yapılarda görülmektedir.

19. Yüzyılın ortalarına doğru Makine Sanayisinin gelişmeye başlaması, özellikle Avusturya, Fransa ve İtalya'da sürekli üretim mobilyası olarak "Hezaren" sandalyelerin yapımına başlanmıştır. Hezaren; bir tür bambu ve Hint kamışının adı olup, yerlilerce bu kamışlardan bükülerek ve ağaç lifleriyle örülerek yapıldığı için bu adı almıştır. Aynı yöntem günümüzde de çok tutulan hasır sandalye ve koltuklara uygulanmaktadır.

Şekil 52 : Hazeran yapımı ve koltuk örneği
Kaynak : <http://klasikmobilya.blogspot.com.tr/>

Şekil 53 : Hazeran yapımı ve sandalye örneği
Kaynak : <http://klasikmobilya.blogspot.com.tr/>

“Hezaren sandalye önce tornada yuvarlatılan çubukların buharla yumuşatılarak, kalıplarda istenilen ölçü ve formda bükülmesiyle elde edilmektedir. Bu parçalar cıvata ile birbirine bağlanmakta, oturma kısmı ve arkalık, kontrplak veya sırim ile örülerek kapatılmaktadır. İlk fabrikasyon bükme mobilyayı Avusturyalı Michael Thonet (1840) yılında gerçekleştirmiş ve 1841 yılında patentini Fransa, İngiltere ve Belçika’ya da satmıştır”(www.orsiad.com.tr).

Şekil 54 : Hazeran yapımı karyola başlık örneği
Kaynak : <http://klasikmobilya.blogspot.com.tr/>

2.2.8. Çağımız Mobilya Sanatı - Modern Dönem (1900...)

Modern sözcüğü yeni, şimdiki zaman, içinde bulunan veya yakın bir çağa ilişkin anlamına gelmektedir. Yüzyılın başlarından itibaren amacına uygun, basit ve materyale uygun mobilya üretme akımı başlamıştır.

Bu akım Almanya’da “Jugendstil”, Fransa’da “L’art Nouveau”, İngiltere’de ise “Modern stil” adını almıştır. “Jugendstil”de (gençlik stili) geçmişin süslü, karmaşık sanat anlayışına, yaşamın gerçeklerini yansıtan donuk ve renksiz yapıtlarına bir tepki olarak görülmektedir. Fransa’da “L’art Nouveau” (yeni sanat) adıyla anılan, empresyonizm ekolünü temel alan akımda düz çizgiler, geometrik biçimler ve renkçilik egemen bulunmakta ve doğanın, özellikle bitkilerin stilize edilmesi esas alınmaktadır. Aynı yıllarda İngiltere’de bunlara paralel olarak Modern Stil (yeni stil) adını alan akım özümsemeye başlamıştır.

Yüzyılımızın başlarına doğru, Rönesans ve 1789 Devrimi’nin etkileriyle, insanı konu alan sanatın daha geniş kitlelere ulaştırma çabası, mobilya sanatını etkileyen önemli olgular olmuşlardır. 19.Yüzyılın ikinci yarısında Buhar Makinesinin bulunuşu, ağaç ve metal gövdeli makinelerin yapılması ve yüzyılın sonunda da elektrik motorunun icadı, makine endüstrisinde büyük bir aşama olmuştur ve bu durum mobilya endüstrisine de yansımıştır. Makineleşmenin sonucu çağımız modern mobilyasında tüketim artışı, ucuzluk, mimari düzenlemelere kolay uyum

sağlanmıştır. Modern mobilyada gövde bir prizma içine alınabilmekte ve gereksiz süslemeler bulunmamaktadır. Bölümlenmeler prizma ile orantılı olarak yapılmaktadır.

Modern mobilyalarda kullanılabilirlik, işlevsellik ve rahatlık ön plandadır. Dikkat çeken en önemli özellikleri arasında, oturma mobilyalarının alçak, geniş, esnek ve rahat olmasıdır. Dolapları kapaklı ve bol çekmecelidir. Küçük konutlar göz önünde bulundurularak yaşam alanlarının daha iyi değerlendirilmesi için mobilyalar birçok amaca hizmet etmek için tasarlanmaktadır. Elbise dolapları en çok elbise alacak şekilde yapılır, üst boşlukları gerekirse tavana kadar kapatılarak bavul veya fazla eşyaların kaldırılması için çözümlenir. Kitap dolapları bol raflı tasarlanmaktadır. Yemek masaları ihtiyaca göre büyütülüp küçültüle bilmektedir. Kanepe ve koltuklar genişletilerek veya gizli raylı sistemler yerleştirilerek gerektiği takdirde yatağa dönüşebilmektedir. En önemlisi de modern mobilyalar hafif, taşınabilir ve kolay monte edilebilir olmasıdır. Modern Mobilya Sanatı da, diğer Stillerde olduğu gibi farklı ülkelerde, o ülkeye özgü değişiklikler göstermektedir.

Günümüzde mobilya ihtiyacı teknolojinin gelişmesiyle hızlı bir şekilde artış göstermiştir. Özellikle büro, okul, hastane, otel, sinema gibi yerlerde daha dayanıklı mobilya yapımı bir zorunluluk olmaktadır. Bu zorunluluk son yıllarda metal iskeletli mobilyaya yönelişi hızlandırmıştır. Kare, dikdörtgen veya daire kesitli, çelik, özel mobilya borusundan, dolap iskeleti, koltuk ve sandalyelerin ayakları hazırlanmakta ve ağaç gövde bu iskelete civata ile bağlanmakta, böylece genel kullanım yerlerine daha dayanıklı ve pahalı olmayan mobilya sağlanmış olmaktadır.

Şekil 55 : Modern mobilya duvar ünite örneği

Kaynak : <http://www.dekorasyonbul.com/mobilya-dekorasyonu/260-beyaz-tv-unitesi-modelleri.html>

Şekil 56: Modern mobilya koltuk takımı örneği

Kaynak : <http://www.dekorasyonbul.com/mobilya-dekorasyonu/260-beyaz-tv-unitesi-modelleri.html>

Şekil 57 : Modern mutfak örneği

Kaynak : <http://www.dekorasyonbul.com/mobilya-dekorasyonu/260-beyaz-tv-unitesi-modelleri.html>

Şekil 58 : Modern banyo örneği

Kaynak : <http://www.dekorasyonbul.com/mobilya-dekorasyonu/260-beyaz-tv-unitesi-modelleri.html>

Şekil 59 : Modern mobilya yatak odası örneği

Kaynak : <http://www.dekorasyonbul.com/mobilya-dekorasyonu/260-beyaz-tv-unitesi-modelleri.html>

3. ENDÜSTRİ DEVRİMİ SONRASI MOBİLYANIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Sanayi ve Endüstri Devrimiyle beraber insan gücünün azalması, buhar gücüyle çalışan makinelerin artması, yeni buluşların üretime olan etkileri endüstrinin doğuşuna, gelişimine ve değişimine tanık olmuştur.

“Avrupa’da 18. ve 19. Yüzyıllardaki yeni buluşların etkisi ve buhar gücüyle çalışan makinelerin üretimde kullanılması Avrupa’daki sermaye birikimini artmış ve bu süreç de Sanayi Devrimi olarak adlandırılmıştır”(Tarihiolaylar.com).

Sanayi Devrimi ilk olarak Birleşik Krallık ’ta ortaya çıkmış daha sonrada Batı Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya’da yayılmıştır. Böylece tüm dünyayı etkisi altına alarak yayılmıştır. Hızlı nüfus artışı ile 16. Yüzyıldan itibaren ülke nüfuslarında büyük bir nüfus patlaması yaşanmıştır. Tarım alanındaki gelişmeler çok fazla ilerlemiş olsa da köyden kente göçü yine de hızlandırmıştır. Bunun sonucunda da sanayide ciddi anlamda iş gücü oluşmasını sağlamıştır. Tolumun her geçen gün artan yaşam kalitelerin yükselmesi ile önceleri lüks tüketim malları olan şeker, çay ve kahve alt sınıflarda da günlük gereksinim haline gelmiştir ve malların tüketim taleplerinde artışlar oluşmuştur.

16. ve 17. Yüzyıllarda yapılan yağmacılık Avrupa’nın finansını artırmış ve buna paralel olarak gelişimini sağlamıştır.

“İspanyolların Orta Amerika kolonilerinin altınlarını yağmalamaları gerekse İspanyolların gemilerini yağmalayan İngiliz korsanların Avrupa’ya çok büyük miktarda altın kazandırmış olmaları bu zenginleşmede sanayileşme devrimini tetikleyen olaylardan başlıcaları olarak kabul edilmektedir”(Tarihiolaylar.com).

Yağmalamalar sonucunda, İngilizlerin ülkelerine koydukları altınlar, ekonomik güç elde etmelerini sağlamıştır. Dokuma makineleri ile ilgili tüm teknik buluşların bu dönemler içinde gelişmesi hazinenin teknik buluşlara olan etkisi açısından önemli olmuştur. Sömürge devletleri, edindikleri hammaddeyi kendi ülkelerinde işleyerek büyük Pazar olarak görülen sömürgelerine götürüp tekrardan onlara satmışlardır. Ulaşım ve teknolojiye sağlanan gelişmeler orta sınıfın zenginleşmesini sağlayarak kapital birikim oluşturmuştur. Zenginleşen toplumda paralel olarak insanları yeni yatırım alanları aramaya yönlendirmiştir.

Rönesans’ın aydın düşünürleri ile Fransız Devrimi ile gelen siyasi iktidarların sanayileşmeye verdikleri destek Sanayi Devrimi’ni hızlandırmıştır. İngiltere’nin birçok devlete göre ekonomik olanaklarının çok iyi olması makineleşme sürecini zorunlu kılmıştır. İç piyasadaki tüm engelleri kaldırarak rekabetçi serbest piyasa ekonomisini oluşturmayı amaçlamıştır. İngiltere sanayileşme için gerekli olabilecek, hammadde olan kömür ve demir gibi zengin yeraltı kaynaklarına sahipti. Büyük bir sömürge imparatorluğu olması, işlenecek hammadde bulma sıkıntısı yaşamaması,

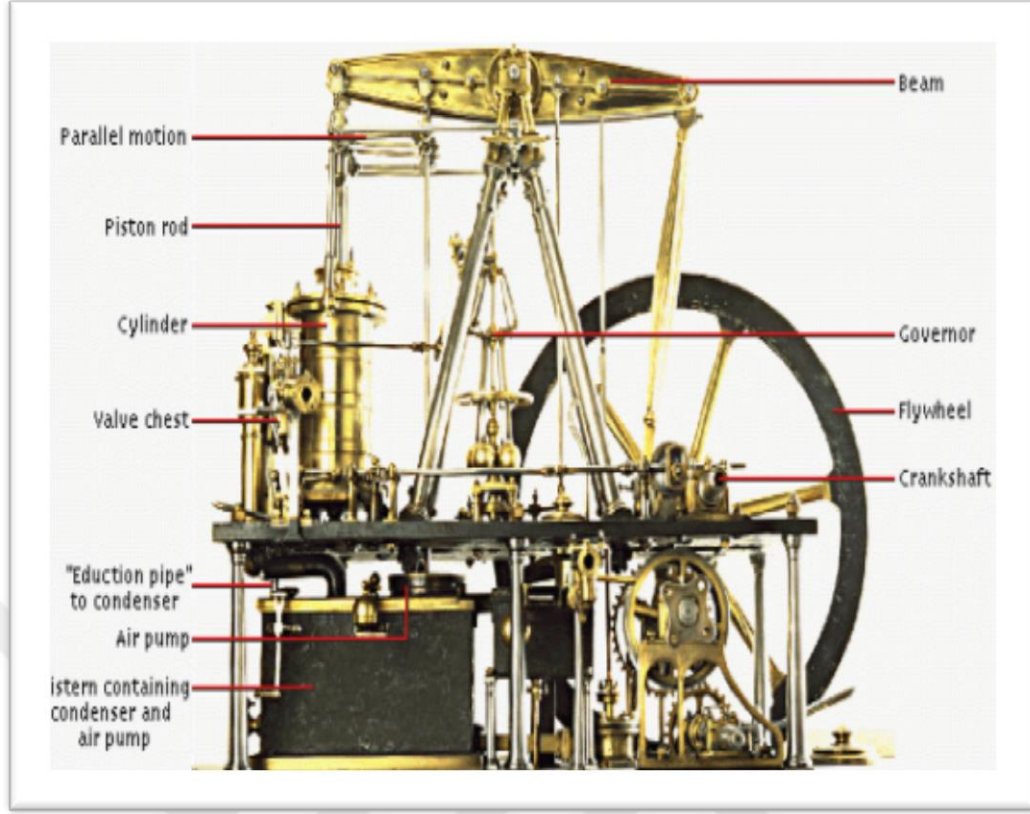
işlediği ürünleri için pazar bulma problemi yaşamamasını sağlamıştır. Rönesans akımı ile başlayan sanayileşme İngiltere’de gelişerek, dokuma sanayisinde başı çekerek gelişmeler sağlamıştır. Sanayileşme ile birlikte İngiltere’de ortaya çıkan çelik ve demir talebini işleyebilmek için gerekli olan enerjinin sağladığı kömür üretimini arttırmıştır. Böylece kömür, kanal, inşaat ve demir yolu gelişmelerini beraberinde getirmiştir. Sanayi Devrimi ile birlikte geliştirilen büyük makineler bir binada toplanarak, işçilerin de bu binalara gelmesi sağlanarak fabrikalaşma olgusunu başlatmıştır. Fabrikalaşmayla birlikte hızlı ve seri üretim ortaya çıkmıştır. Fakat avantajlarının yanında işçi sınıfının haklarının olmaması nedeniyle erkeklerin yanı sıra çocuk ve kadınların 20 saate varan çalışma saatleri altında ezilmesi sosyal olarak birçok olumsuzluğu beraberinde getirmiştir. Makinelerin işleyiş ve mekanik özellikleri nedeniyle tekdüze ve basit olması kalifiye eleman olgusunu yok etmiş ve işçi sınıfı tek tip ücretle çalışmaya devam etmiştir.

Şekil 60 : Sanayi Devrimi ile birlikte oluşan çocuk işçiler.

Kaynak : <http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/sanayi-devrimi-1107>

“1765 Yılında İskoç James Watt’ın buhar makinesi icadıyla Sanayi Devrimi başlamıştır. Sanayi Devrimi önce İngiltere’yi sonra tüm dünyayı etkilemiştir. Watts’ın bu icadı sonucunda demir, çelik işleme, kömür çıkarma gibi konularda makineleşmesi ile beraber büyük gelişmeler kaydedilmiştir ” (Küçükerman, 1996).

Şekil 61 James Watt'ın buhar makinesi 1765

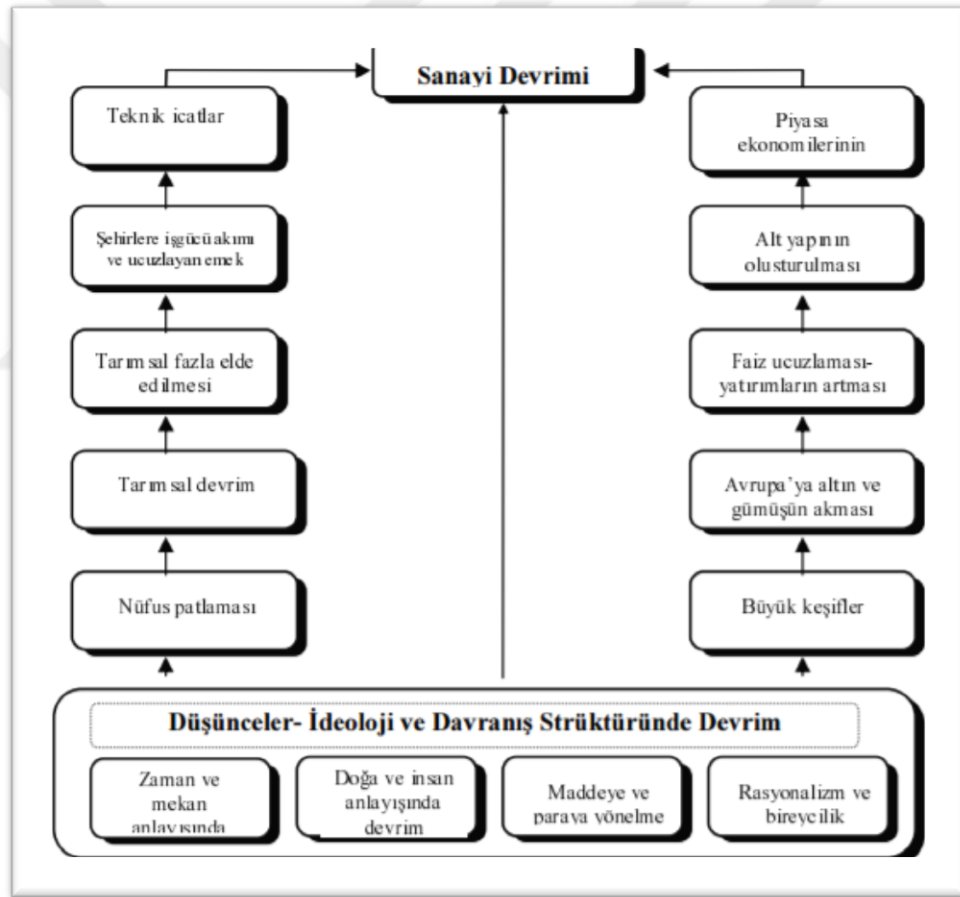
Kaynak : www.moderniste.cz

Buharlı makinenin icadıyla Sanayi Devrimi daha da gelişmiştir. 19. Yüzyılın ortalarına kadar İngiltere'nin elinde olan Sanayi Devrimi bu dönemden itibaren Avrupa ve Amerika'da hızla yayılmaya başlamıştır. Buhar gücünün bulunması, üretimde kullanılmaya başlaması sonucunda basit el aletleri ile yavaş ve pahalıya yapıma uygulamasının terkedilmesi sağlanmış ve üretimin fabrikalarda hızlı ve ucuza yapılmasının önü açılmıştır. Yani Sanayi Devrimi basit el aletlerin yerini makinelerin alması ve üretimi dünya boyutuna taşıyan ekonomik dönüşümün başlangıcı olmuştur.

“Bu değişim belli dönemlerde büyük ivme kazanmış, devrimler gerçekleşmiş ve bu devrimler sonucunda insanların iktisadi, sosyal ve aile yaşamlarında köklü değişimler gerçekleşmiştir. Kuşkusuz günümüz insanının yaşam biçimini belirleyen en önemli değişim ‘Endüstri Devrimi’dir” (Yararel, 2013).

Sonuç olarak, Avrupa'da üretim artmış ve insanların refah seviyeleri yükselmiştir. Yaşam koşullarının iyileşmesi konfor anlayışlarında önemli gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Büyük sanayi şehirleri ortaya çıkarak, kentlerin hızla büyümesi sağlanmıştır. Zaman içerisinde ilerleyen Sanayi Devrimi artık hammadde ve pazar bulma gibi sorunları oluşturmuş ve bu durum Avrupa Devlet'leri arasında sömürgecilik yarışını hızlandırarak I. Dünya Savaşı'na neden olmuştur.

Küçük atölyeler kapanarak, seri üretim malları üreten fabrikalar kurulmaya başlanmıştır. Teknolojinin gelişmesi birçok alanda eğitilmiş ve bilgili insan ihtiyacını doğurmuştur. Endüstri Devrimi'nde birçok sanat dalında olduğu gibi mobilyada da gelişmeler sağlanmıştır. Endüstri Devrimi'nden önceki dönemlerde mobilya tarzı o dönemin şartlarına ve olanaklarına göre yapılmıştır. Çoğu kez insanların ihtiyaçlarını karşılamaktan çok, oymalı ve yoğun süslemeler ön planda tutulmuştur. İşlevsellik özellikleri yok denecek kadar azdı. Endüstriyel gelişim ile birlikte işlevsel değeri olmayan, kullanışsız ve gösteriş amaçlı üretilen mobilyalar değer kaybetmiştir. Estetik ile birlikte gelişen tasarım ve fonksiyonellik değer kazanmıştır. Hızla artan nüfusla birlikte insanlar apartman dairelerinde yaşamışlardır. Küçülen mekânlar için katlanabilen, kaldırılabilen tasarımlar yapılarak, insanların ihtiyaçlarına cevap verilmesi ve mekânları daha kullanışlı hale getirilmesi amaçlanmıştır.

Şekil 62 : Sanayi Devrimi Dinamikleri

Kaynak : Beşir HAMİTOĞULLARI, Çağdaş İktisadi Sistemler, Savaş Yayınları, N.Bası, Ankara: 1986,s.163

3.1.1. Arts And Crafts

Arts And Crafts Hareketi, anlam olarak “sanat ve el işi” anlamına gelmektedir. 19. Yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’de başlayan makineleşme ve seri üretim geçişine tepki olarak çıkmıştır. Endüstrileşme karşısında el emeğine dayanan üretimi yeniden canlandırmaktadır. John Ruskin ve William Morris bu akımı başlatan öncüleridir. Amaçları el sanatlarına olan ilginin azalmasından dolayı zanaatçılığı yeniden canlandırmak için harekete geçmişlerdir. Dönemin ucuz ve seri üretim mallarının eksikliğini vurgulayarak, geçmişteki gibi el sanatlarına dikkat uyandırarak tekrardan el sanatlarına dönülmesini amaçlamışlardır.

“19. Yüzyılın ikinci yarısında güzel sanatlar-el sanatlarının ayrılmasının aksine el sanatları da özgün eserlerin yarattığı güzel sanatlarla birlikte görülmeye başladı. Endüstriyel üretimi reddetmektense birlikte davranmanın gerekliliğinin anlaşılmasıyla tasarımda modern hareket başlamış oldu.”(Boyla, 2011; 63)

El sanatlarını yeniden canlandırma istekleri, malzemeye sadık kalmak, nesnelere güzel yapmak, tasarımın işleve uygun olması gibi endüstriyi birleştirme adına uyarlanmıştır.

Şekil 63 : Arts And Crafts Stil’i dolap

Kaynak : <http://www.achome.co.uk/internationalac/index.php?page=australia>

3.1.2. Art Nouveau

Art Nouveau, Yeni Sanat anlamına gelmektedir. 19. Yüzyılın sonu 20. Yüzyılın başlarında Avrupa'yı etkilemiş ve zamanla tüm dünyada etkisini gösteren bu akım Osmanlı İmparatorluğu'nda da görülmüştür. Bu akım Avrupa ve ABD'li sanatçıların bulunduğu kişiler tarafından oluşturulmuştur.

“Akım farklı ülkelerde farklı isimlerle anıldı. Akımın Fransa'daki adı Art Nouveau, İspanya'da Modernista Almanya'da Jugendstil, Belçika'da Stile des Vingti İtalya'da Stile İngelese, Stile Liberty ve Stile Floreale, Avusturya'da ise Secessionstil veya Wiener Secession'dır”(Aslanoğlu, 1982; Krausse,2005).

Art Nouveau birçok farklı sanatçıyı bir araya getirmiştir. Gençlik ve yenileşme kavramlarını getirerek bilindiği üzere herkes için sanat ve her şeyde sanat eğilimlerinin ışığında konut, mobilya, resim, afiş ve başka sanat dallarını da etkilemiştir. Mobilyada da gösterişli ve maliyeti yüksek mobilyalar tasarlanarak gelir düzeyi yüksek kişiler için vazgeçilmez olup, bunun yanında güzel ve pahalı olmayan mobilyalar da üretilerek her kesime ulaşması hedeflenmiştir. En belirgin özelliği dekoratif bir üsluba sahip olmasıdır.

Art Nouveau Akımı'nın sanatçıları doğayı ilham kaynağı olarak tasarımlarında çok iyi yansıtmışlardır. Zarif dekoratif süslemelerin ön planda olduğu bu akım, çiçekler veya çiçeksiz kıvrımlar, dalgalı kıvrımlı formlar, kuğular, tavus kuşları, çeşitli su kuşları, fantastik figürler, çeşitli egzotik bitkiler, zambaklar, kadın figürleri bu akımın tipik özellikleri halini almıştır.

Art Nouveau üslubunun ortaya çıkmasında Fransa da rol oynamıştır. Fransız tasarımcı ve teorisyen Eugene Grasset, cam sanatçısı ve Nancy Okulu'nun kurucusu Emile Galle ile sanat ticareti yapan Samuel Bing bu akımın önderliğini yapmışlardır. Uygulamalı Sanatlar 'da akademisyen olarak görev yapan Grasset, arkadaşı Charles Gillot için yaptığı mobilya tasarımları ile tanınmıştır. Emile Gallé mobilya tasarımları yapmasına karşılık başarısını cam ve metal işlerinde göstermiştir. Paris'te Uzakdoğu'dan ithal ettiği mobilyaları pazarlayan S. Bing ise Fransız mobilya üretiminde yeni bir çığır açmıştır. Rue de Provence'da ki dükkanı bir sanat merkezi haline dönüşmüştür. Fransız mobilya üretimine yeni perspektifler getirdiği gibi, günümüz modern mobilyasının da çıkış kaynağı olmuştur.

Şekil 64 : Art Nouveau, doğadan esinlenerek yaprak ve eğrisel kıvrımların vurgulandığı sandalye örneğidir.

Kaynak : <http://andifurniture.com/antique-art-nouveau-furniture>

Şekil 65 : William Nom's tarafından yapılan ahşap boyalı iskemle. 1856 Yılında Tasarımı yapılmıştır.

Kaynak : <http://www.antikalar.com/art-nouveau-ve-art-deco-mobilyalar>

3.1.3. Modernizm

20. Yüzyılın başlarında üretilen mobilyalar gerçek ve zengin sanat alıcılarıyla, orta sınıfa hitap edecek şekildedir. Art Nouveau akımının son dönemlerinde akımın başında olan Charle Rennie Machintosh, zarif, yatay ve dikey hatlardan oluşan formlar kullanmıştır. Modernizm akımından sayılan Machintosh'un 1897 Yılında tasarlamış olduğu sandalyeler sade süsleme öğeleriyle Art Nouveau'nun son dönemini vurgularken Modernizm'in de ilk dönem örneklerini taşımaktadır. Tasarımın amacı toplumun her kesimine ulaşmak ve günlük kullanımda gerekli olan ihtiyaçları karşılamaktır. Yapılan tasarımların anlaşılabilir olmasını savunurdu. Düz çizgi, daire, kare, prizma ve silindir gibi geometrik biçimler ve ana renkler kullanılmıştır. Bu dönemde süs öğeleri kesinlikle kullanılmazdı. Mobilyalarda estetiğe önem verilmiştir. Mobilyalar işlevine uygun ve yapıyı oluşturan parçaların birbiriyle olan ilişkileri anlaşılır netlikte olmalıydı.

“Yüzyıl ilerledikçe tasarımcılar el sanatları estetiğiyle daha az ilgilenmeye ve bunun yerine makinenin estetiğini yeğlemeye başladılar. 1917’de bir grup Hollandalı ressam, mimar, tasarımcı ve filozof De Stijl denen bir kolektif oluşturular. Mimari ve tasarımda doğal biçimden uzaklaşan De Stijl grubu yeni bir makine estetiğini ifade etmek üzere yeni bir görsel dil bulmaya giriştiler. Bunun için sınırlı sayıda renkler ve geometrik şekiller kullandılar. Bütün bu çalışmalar içerisinde Gerrit Rietveld’in 1919’da tasarladığı Kırmızı/Mavi Sandalyesi bu hedefe ulaşmaya en yaklaşmış olanıdır. Hızarla standart boylarda kesilmiş tahtalardan yapılan bu sandalye gereksiz bütün süslemelerden yoksundur” (<http://www.solakkedi.com>).

Çalışmalarında, form ve renkleri basite indirgemıştır. Yatay ve dikey çizgiler, siyah ve beyazla birlikte ana renkler kullanmıştır.

Şekil 66 : De Stijl grubundan Gerrit Rietveld'in 1919 Yılında tasarladığı “Kırmızı – Mavi” adlı oturma elemanı.

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/ceesjacobs/gerrit-rietveld/>

Zamanla sert çizgilerin yumuşaya başladığı, insan vücuduna daha uyumlu tasarımlar üzerinde çalışan tasarımcılar, tasarımlarının içeriğini zenginleştirmişlerdir.

Şekil 67 : I. Dünya Savaşı'ndan sonra Macar asıllı ABD'li mimar ve tasarımcı Marcel Breuer tek bir çelik boruyu bükerek, dört ayrı bacak üstüne oturmak yerine sürekli bir çerçeveden oluşan ilk metal boru sandalyesidir. Çelik boru sandalyelerin ilk tasarımcısıdır.

Kaynak : <https://studiodesignistanbul.wordpress.com>

3.1.4. Bauhaus

20. Yüzyılda mimari, tasarım, sanat alanlarında yeni akımlar oluşturmuş bir okuldur. Kurulduğu zaman dünyanın en seçkin ve çağdaş mimarlarını, sanatçılarını bir araya getirerek bir üretim merkezi oluşturmuştur. Aynı zamanda tasarımlar üzerine fikir üretilen ve tartışılan bir yer haline gelmiştir. İşlevselliğin ön planda tutulduğu sade ve aydınlık bir tarz benimsenmiştir.

Modern Sanat ve mimarlığın oluşum sürecinin önemli dönemeçlerinden biri olan Bauhaus'un temelleri, mimar Walter Gropius tarafından, Almanya'nın Weimar kentinde oluşturulmuştur. Bu akım, Kandinsky ve Klee gibi büyük sanatçılar önderliğinde yeni kuşaklar tarafından geliştirilmiştir. İkinci Dünya Savaşı arasında Avrupa avangardının en önemli merkezlerinden olan Bauhaus Okulu, Naziler tarafından kapatılıncaya kadar 20. Yüzyılın öncü sanat merkezi olarak tüm kıtayı etkisi altına almıştır.

Bauhaus, sanat, mimarlık ve endüstrinin arasında Rönesans'tan beri kopuk olan bağlantıyı yeniden kurmaya çalışarak, 20. Yüzyıl çağdaş sanat anlayışını geliştiren bir miras bırakmıştır. Bu anlayışın mimarlıktan tekstil tasarımına, grafikten

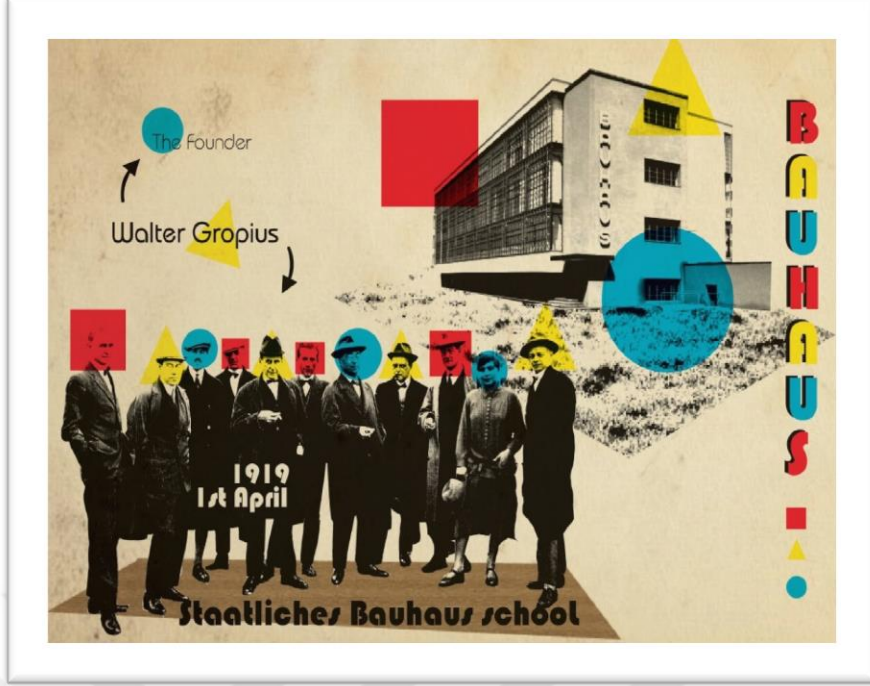
mobilyaya, seramikten heykele ve resimden fotoğrafa kadar uzanan geniş bir çerçeveye oturtulmasını sağlamıştır.

Malzemelerde çelik borular, kontrplak, deri ve plastik kullanılmıştır. Günlük yaşama uygun, işlevsel ve süslemeden uzak bir anlayış vardır.

Şekil 68 : Bauhaus Okulu

Kaynak : https://tr.wikipedia.org/wiki/Bauhaus#Bauhaus.27ta_sanat

Şekil 69 : Bauhaus'ta ortak bir işe koyulan, küçük bir topluluk bir araya gelmişlerdir. Seslerini duyurmak ve halkı yeni sanat konusunda eğitmek için kurslar, sergiler açıp, dergilerde düşüncelerini paylaşp, bildiriler yayınlamışlar. Sanatçı ve zanaatçı arasında fark olmadığını ileri sürmüşlerdir. Usta çırak anlayışıyla yararlı üreticiler yetiştirmeyi amaçlamışlardır.

Kaynak : <http://nalanyilmaz.blogspot.com.tr/2016/09/bauhaus-mobilya-tasarm.html>

Şekil 70 : Ludwig Mies Van Der Rohe'nin 1929 Yılında tasarladığı meşhur Barcelona Sandalyesi.

Kaynak : <http://nalanyilmaz.blogspot.com.tr/2016/09/bauhaus-mobilya-tasarm.html>

3.1.5. Art Deco

Kökeni Paris olan ve Fransa'dan Avrupa'ya yayılan bir akımdır. El emeğinden çok sanayiye dayalıdır. Desenleri geometriktir. Bu akımda da gotik süslemelerinden faydalanılmıştır. Fakat daha sonraları süslemeleri değil, işlevselliği savunmaya başlamışlardır. 1920'li yıllar en parlak dönemidir. Art Deco Akımı ile üretilen mobilyalar da sedef, fildişi, abanoz, altın, gümüş, kaplan ve leopar postları ile parlak renkli ipek kumaşlar en belirgin kullanılan malzemeleridir. İkinci Dünya Savaşı arasında kalan bu akım, dönemin toplumsal, kültürel bunalımını yaşayan batılı insanların boşluk duygusu ile pahalı nesnelere yönelmişlerdir. Bu akımın mobilyaları fonksiyonellikten öte lüks ve pahalı tasarımlardır. Tasarımcılar yenilikler getirmek yerine birçok farklı malzeme kullanarak yüksek kalitede mükemmel bir teknikle maliyeti yüksek, gösterişli ürünler ortaya koymuşlardır.

Şekil 71 : Emile-Jacques Ruhlmann, Kabin (1926), Abanoz ve fildişi Malzeme
Kaynak : www.artnet.de

Şekil 72 : Art Deco örnekleri

Kaynak : <https://tr.pinterest.com/ahammet0238/art-deco-assignment>

3.1.6. Pop Art

Pop Art 20. Yüzyılın en sıra dışı sanat hareketidir. Rutinleşen sanat akımlarına karşı doğmuştur. 1950’li yılların sonunda İngiliz ve Amerikan kökenli olup tüm dünyaya yayılmıştır. Bu akım II. Dünya savaşından sonra meydana gelen değişimlerin bir getirisi. Tüketimi çekici hale getirmek için reklamlar, renkli afişler, resimli dergi ve romanlar kullanılmaya başlanmıştır. Kısaca tüketime yardımcı olmak için yardımcı bir reklam aracı olarak gelişmiştir.

Pop Art, toplumun teknolojik ilerleyişi ile popüler kültürün metalaşmasıdır. Bu akım toplumun değerlerini üretimdeki metalara yansıtarak tüketir. Kapitalist sistemin egemen gücü olan sermaye politik gücünde etkileyerek toplumun yaşam standartlarını çeşitli argümanlarla tüketime doğru yönlendirir. Bu akımın Amerika’da ki temsilcisi George Nelson’dur. Nelson, devamlı fikirler geliştirip ve geliştirdiği fikirleri tasarımlarında uygulamıştır. Bu akımın İngiltere’de ki temsilcisi Richard Hamilton’dur. Toplumun zevklerine uygun ucuz, genç, esprili tasarımlar yapmaktaydı. Renkli, cıvıl cıvıl ve eğlenceli mobilyalar gençler tarafından çok fazla ilgi görmüş ve benimsenmiştir. Plastik en belirgin mobilya malzemeleridir. Sonuç olarak, Pop Art kendilerinden önceki sanat tarihinde, çok az sanat akımının cesaret edebildiği şeyi yapmıştır. Gündelik yaşamı insanların kullandığı nesnelere, gündelik düşüncelere kadar her yönüyle sanatının çıkış noktası olarak belirlemiştir.

“Bu bağlamda, onlardan önce kısmen cesaret edilmiş Yüksek - Düşük sanat ayrımına tam anlamıyla saldırarak “Sanat nedir?” sorusunu yeniden yorumlamışlar

ve içinde insanların her yönleriyle kendilerini buldukları bir sanat anlayışı ortaya koymuşlardır” (<http://www.martidergisi.com>).

Şekil 73 : Verner Panton’un 1960 Yılında tasarladığı plastik sandalyesi. Pop Art tarzını mobilyada ilk uygulayan tasarımcılardan birisidir. Danimarkalı tasarımcı, 20. Yüzyılın en etkili mobilya tasarımcısıdır. Özelliği sadece rengi ve şekli değildir. Aynı zamanda sentetik bir maddeden yapılmış olması, sürdürülebilir tasarıma örnek teşkil etmesidir.
Kaynak : <https://tr.wikipedia>

Şekil 74 : Allen Jones’un, “Çıplak Mobilyalar” serisinden. 1960’larda Pop Art Akımının önemli isimlerindedir.
Kaynak : <http://m.korhaber.com/haber/Ciplak-mobilyalara-2-6-milyon-sterlin/103494>

Şekil 75 : Pop Art tarzında döşemelik kumaş örnekleri

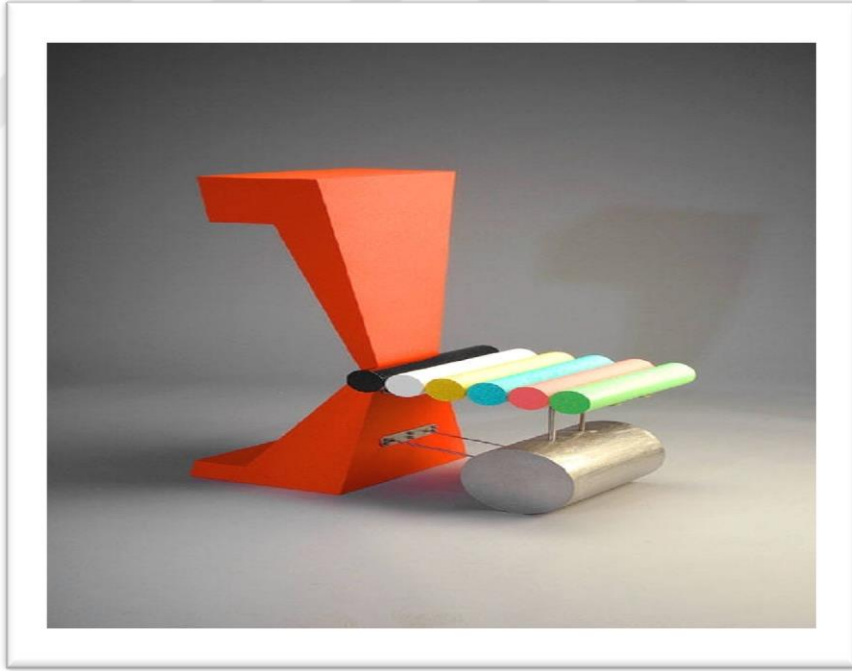
Kaynak : <http://www.kadinvedekor.com/retro-ve-pop-art-desenli-kumaslar>

3.1.7. Post Modernizm

Post Modernizm için, Modernizm ötesi ve sonrası anlamlarında tanımlama yapılmaktadır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Post Modernizm için düşünce ve pratiklerin tamamı ortaya çıkmıştır. Savaş öncesi modernizinin kaynağı olan ülkelerin düşünce biçimleri, kavram ve kategorileri sorgulanmaya başlanmıştır. Teknoloji, sanat, bilim, sayısal özgürlükler adına yapılan her şeyin ortak amacı insanın ilerlemesi ve özgürleşmesidir. Mobilyalarda teknolojinin hızla ilerlediği zamanlarda özellikle paslanmaz çelik, krom gibi malzemeler önem kazanmıştır. Yeni parlak ürünler yapılarak tasarımda sınırları ortadan kaldırmışlardır. Post Modernizm İnsan yaşamında yeni bir başlangıç olarak kabul edilmiştir. Tüm Post Modernist mobilya tasarımlarının ortak özelliği hiç denenmemiş biçim ve formları denemiş olmalarıydı.

Şekil 76 : Studio 65 tasarımcılarından olan, Hans Hollein tarafından 1972 de Marilyn adıyla tasarlanan kanepeler
Kaynak : <http://nalanyilmaz.blogspot.com.tr/2002/12/20-zylda-mobilya-tasarm-2.html>

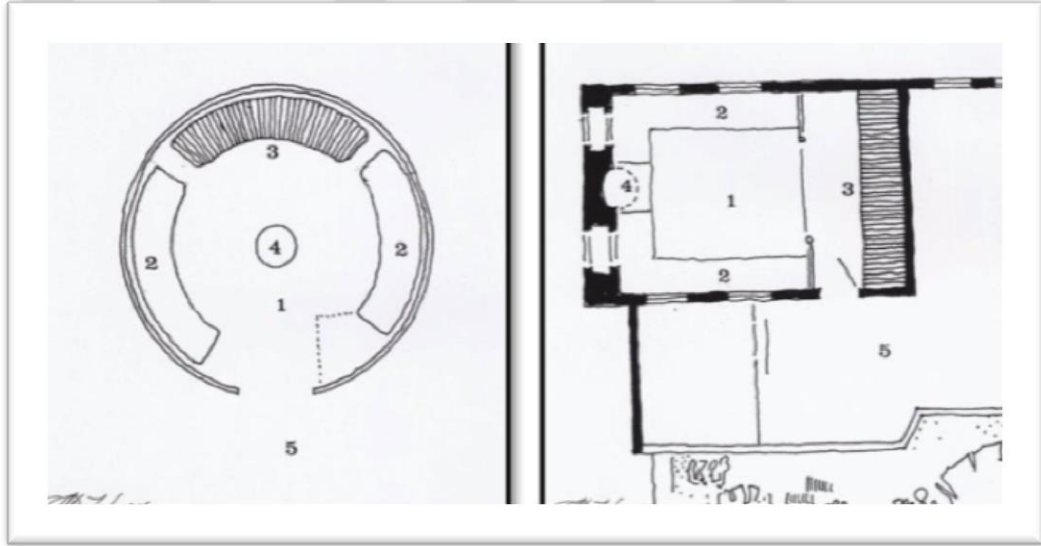

Şekil 77 : Peter Shire tasarım örneği
Kaynak : <https://tr.pinterest.com/explore/peter-shire>

3.2. Osmanlı / Geleneksel Türk Konut Olgusu İçinde Mobilya Anlayışı

İnsanlar tarih boyunca doğaları gereği, doğa koşullarından korunabilmek için ve her türlü yaşamsal faaliyetlerini sürdürebilmeleri için barınaklara ihtiyaç duymuşlardır. Türkler İslamiyet ile tanışmadan önce, Orta Asya steplerinde göçebe topluluklar halinde, yurt olarak adlandırılan çadırlarda yaşıyorlardı. İslam dinini kabul ettikten sonra Anadolu'ya geçerek orda yerleşik düzene geçmişlerdir.

“Geleneksel Türk evleri Osmanlı devletinin sınırları içerisinde Rumeli ve Anadolu bölgelerinde oluşmuş ve 500 sene kadar devam etmiş kendi özellikleriyle belirginleşmiş bir ev tipidir. Türk evi bu süreç içerisinde büyük gelişmeler geçirmiş ve yayılıp geliştiği iklim, tabiat ve kültür bakımından farklılıklar gösteren bölgelerde farklı tipler meydana getirmiştir” (Eldem, 1984).

Şekil 78 : Türk Evi Odası'nın çadır ile karşılaştırılması

Kaynak : Küçükerman, Ö, 2007. Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi. Euromat Entegre Matbaacılık İstanbul, s.32, 66, 104, 113, 123, 144, 171, 128, 133, 164, 166.

Türk evinin oluşması, çadır hayatının yerleşik hayata yansması gibidir. Doğa koşullarında yaşamaya alışık olan Türkler, evlerinde estetik ve biçim kaygısından çok gerçekçi bir tutum sergilemişlerdir. Evler, çevre koşulları göz önünde bulundurularak akılcı, esnek ve pratik çözümler üretilerek yapılmıştır. Tüm detaylar insan ölçülerine uyularak düzenlenmiştir. Türk evi insanların rahatıyla beraber düzenli bir yaşam sürdürebilmeleri için oluşturulmuştur. Nesiller boyunca Türkler kalabalık yaşamışlardır (dede, nine, hala, amca, torunlar). Geniş aile yapısından dolayı evlerde çok sayıda büyük mekânlara ihtiyaç duymuşlardır.

Türk evinin biçimlenmesinde dinin etkisi önemli olmuştur. İslamiyet’le birlikte mahremiyet duygusu gelişmiştir. Bu duygu insanların daha içe dönük bir yaşantı sürmelerini sağlamıştır. Bu içe dönük yaşantı Türk evinin mekân oluşumunu etkilemiş ve bu şekilde haremlik-selamlık gibi evin kadınlarına ve erkeklerine özel, farklı mekânların oluşmasına neden olmuştur.

“İklim ve coğrafi koşullar her dönemde mimarinin gelişiminde önemli etkisi olmuştur. Bölgelerin yağış şekli ve jeolojik durumu evin tasarımını etkilemiştir. Ayrıca zeminin eğimleri evlerin şekil ve kat yapısını oldukça etkilemiştir” (Filibe, 1989).

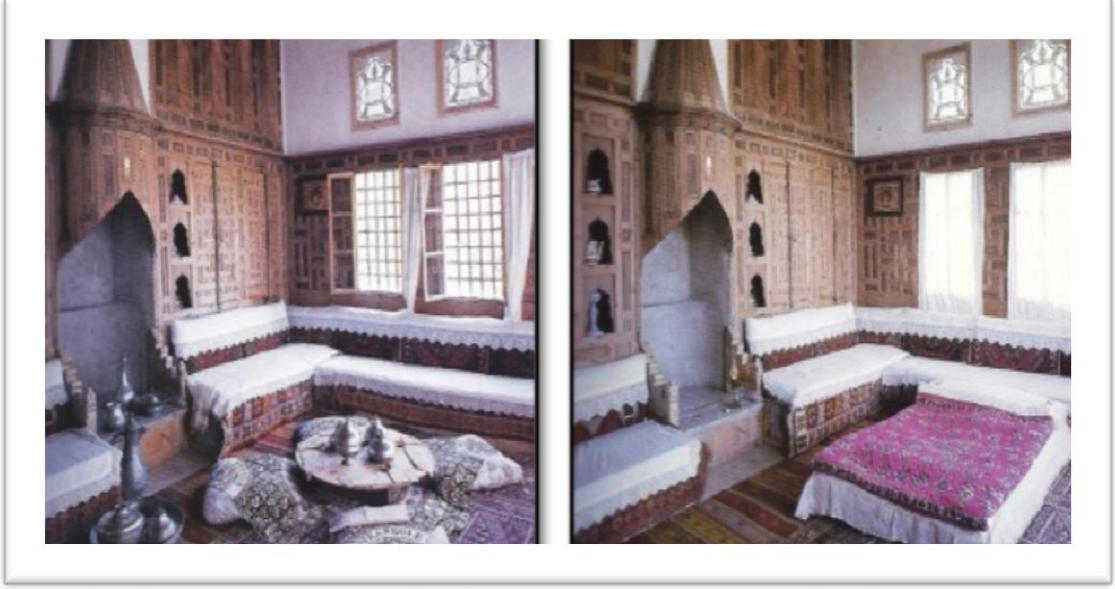
Türk evlerinde, bölgelere göre plan tiplerinde büyük farklılıklar olmasa da coğrafi konumlarından dolayı ufak tefek farklılıklar göstermiştir. Mesela, Karadeniz Bölgesi’nde dik yamaçlara kurulan evler Güney ve Orta Anadolu’da düz ovalara kurulmuştur. İklim koşulları malzeme kullanımını etkilemiştir. Bu durum çok yağış alan çok sıcak olan veya çok soğuk olan yerlere göre değişmiştir. Ayrıca ahşap malzemelerin ağırlıklı olduğu bölgelerde ahşap malzemeye, taşın fazla olduğu bölgelerde de taş malzeme kullanılmıştır.

“Türk Evi’nde odalar, toplumsal özellikler ön planda tutularak oluşturulmuş, içindeki düzenleri belirli ilkelerle sınırlandırılmış ve ortak kullanım alanı oluşturmak üzere düzenlenmiş birimlerdir”(Küçükerman, 1996).

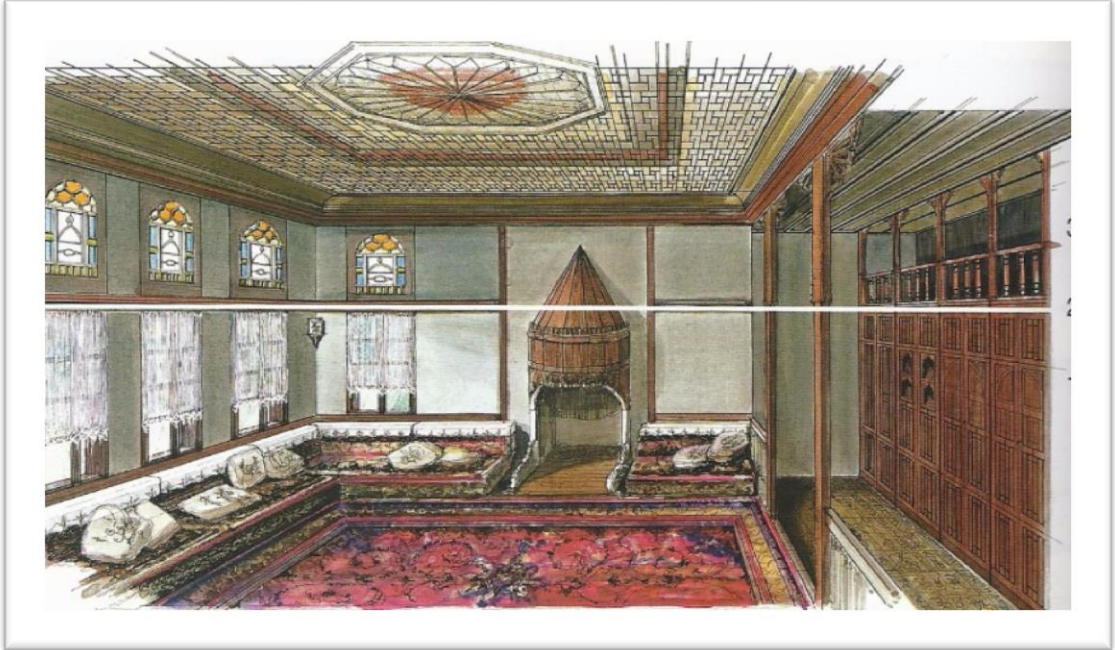
Türk evlerinin oluşumu o bölgenin sosyo-ekonomik durumuyla da ilgili olmaktadır. Bölge insanının geçim kaynağı hayvancılıksa alt kat hayvanların barınağı ve yiyeceklerin saklandığı depo bölümlerine ayrılmaktaydı. Üst katlar da yaşam alanı olarak kullanılmaktaydı. Geçimlerini el sanatlarından sağlıyorlarsa eğer evin bir odası tezgâh ve malzemelerin konulacağı bölüm olarak ayrılmaktaydı.

“Bu yüzden Türk evini biçimlendiren en önemli öge odadır. Çünkü Türk evi plan tiplerinde oda, tek başına bir yaşam birimi olabilmekte, fakat odanın olmaması evin varlık nedenini ortadan kaldırmaktadır. Oda daima kendi başına bir varlık, bir bütündür” (Eldem, 1987).

Türk evlerinde Oda, büyük bir öneme sahip olan oturma, dinlenme, yemek hazırlama, yemek yeme, ısınma ve yatma ihtiyaçlarını karşılayabilecek donatılarla oluşturulmuştur.

Şekil 79 : Türk Odasının İşlevleri (dinlenme, yeme, yatma, ısınma eylemlerini göstermeye örnektir.)
Kaynak : Günay, R. (1998). Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri. İstanbul: YEM Yayınevi

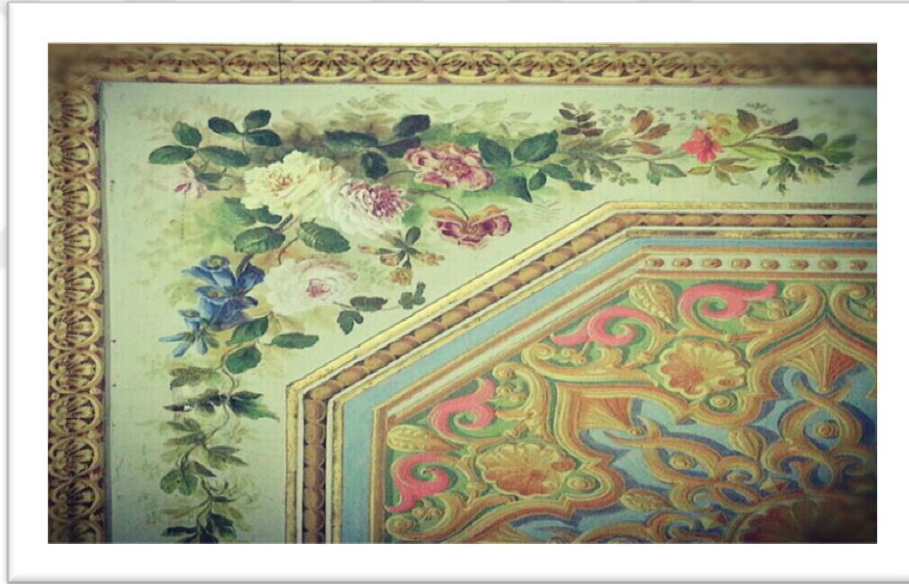
Şekil 80 : Türk Oda örneği
Kaynak : Küçükerman, Ö. (2007). Türk Evi/ Turkish House-Kendi Mekânının Arayışı İçinde.

Türk evi oda planı kareye yakın dikdörtgen biçimindedir. Odanın bu formda olmasının sebebi kullanılan mobilyaların, sabit ve duvara bitişik olmasından dolayıdır. Oda içinde bulunan raflar, pencereler ve kapılar insan ölçüsünü geçmemektedir. Türk odalarının en şahşahalı bölümü tavan, halı döşeme ve

yüklüklerdir. Tavan ve yüklüklerde ahşap işçiliği en güzel haliyle kullanılmaktaydı. Bunun nedeni yapının dış görünümündeki sadeliğe rağmen, evin içinde süslenmiş estetik yüzeyler görme isteğidir. Oda döşemeleri renkli ve zengin görünümdeydi.

Tavanlar ahşap kirişleme üzerine, tahta kaplanarak yapılır. Üzerinde oluşturulmak istenen desene göre ince çubuklarla çeşitli motifler yapılırdı. Bu çubuklarla kenarda çerçeve veya ortada göbek oluşturulardı.

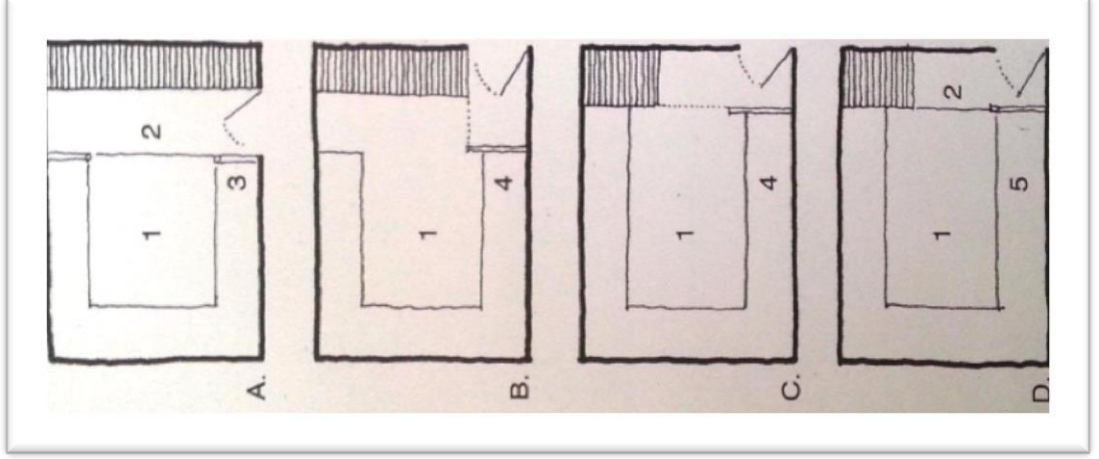
Teknik ve uygulama açısından tavanlarda, künde kari tekniği (geçme sistemi ile küçük tahtaların bir araya getirilmesiyle oluşturulan teknik), oyma tekniği (ahşap yüzeyin üzerine derin oymalar yapılarak motifler yerleştirilmesi), boyama tekniği (aşı boyası kullanılarak çeşitli renklerde ve şekillerde süslemeler yapılması) ve kalem işi tekniği (ahşabın üzerine kaynamış bezir yağı ve macun sürülerek yüzeyin düzleştirilmesi ve aşu bovalarıyla çeşitli renk ve şekillerde motifler yapılması) şeklinde uygulanmıştır.

Şekil 81: Kalem işi tekniğiyle yapılmış tavan örneği

Kaynak:<http://www.turkislamsanatlari.com/Main/Home/Content/53694f021d8791047466253d>

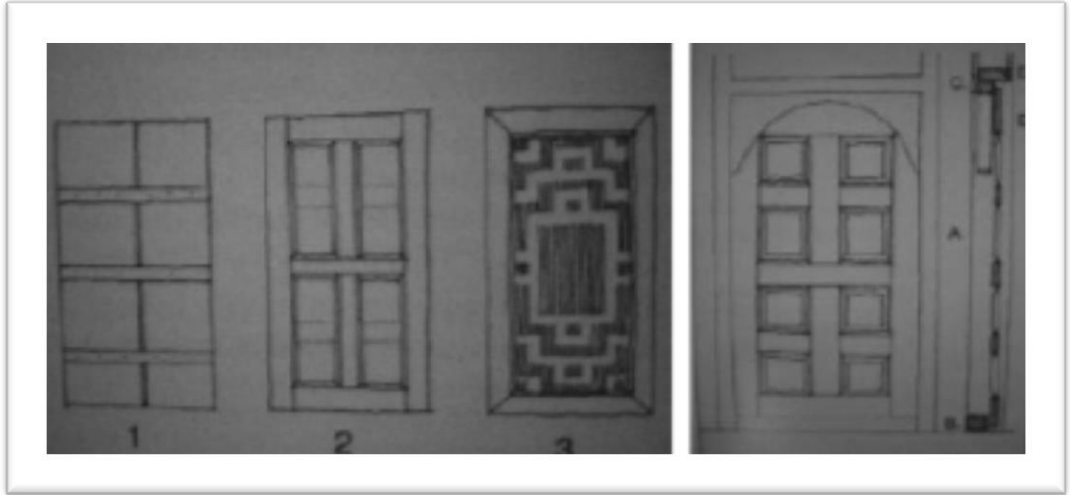
“Türk Evlerinde, bakanın tamamen içeriyi görememesi için odalara doğrudan olarak girilmemektedir. Kapı açıldığında önümüze ya yasmak duvarı çıkar ya da neredeyse bir dolabın içine girip sonra ikinci bir açıklıktan odaya geçeriz. Böylece, kapının açılma sesinin duyulmasından, girenin oda içini görebileceği ana kadar geçen sürede, oda da bulunanlar toparlanabilirler”(Bektaş, 1996)(Günay, 1998).

Şekil 82: Türk evinde farklı oda girişleri

Kaynak: Küçükerman, Ö. (1973). Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar. İstanbul: T.T.O.K. Yayını.

Oda kapılarının genişliği 80 cm, yüksekliği ise 150 cm'dir. Sofa tarafından kemer, pervaz ve taç şeklinde bir başlık kullanıldığında, kapının yüksekliği daha da artmaktadır. Oda kapıları tek kanatlı olup, açılış yönü oda içine doğrudur. Kapı açıldığında duvara dayanmaktadır. Oda içi mahremiyetinin sağlanması ve oda ısısının korunması amacıyla girişler çoğunlukla köşeden yapılmaktadır.

Şekil 83: Türk evinde oda kapı kanatlarının kuruluş açısı

Kaynak: Küçükerman, Ö, 2007, Kendi Mekânının Arayışı İçinde Türk Evi. Euromat Entegre Matbaacılık İstanbul, s. 32, 66, 104, 113, 123, 144, 171, 128, 133, 164, 166

Dolap ve yüklükler, odada bulunan eşyaların depolanması ve korunması amacıyla yapılmıştır. Dolaplar odanın birden fazla duvarında yer alabilir ve yükseklikleri odanın tavan yüksekliğiyle bağlantılıdır. Dolap ve yüklükler genellikle, odanın seki altı (bir basamakla yükseltilmiş iki veya üç tarafı sedirlerle çevrili olan

oturma alanı) denilen kısmında yapılmaktadır. Yatma vakti geldiğinde dolaplar da bulunan yatak ve yorganlar serilerek uyku eylemine geçilmekteydi. Yemek yenileceği zaman da çıkarılan sini veya sofrayla yemek eylemi gerçekleştirilerek odanın fonksiyonu bir anda değişebilecek nitelikteydi.

Şekil 84: Türk evinde dolap ve yüklük örneği

Kaynak: Bozkurt, S. Gülçin, 19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi, 2009

Yıkama işlevi içinse; dolapların içinde yapılmış özel gusülhaneler bulunmaktaydı. Gusülhane ya ocağın yakınındaki dolaba ya da yan odanın ocağına yakın yapılarak içerisinin sıcak tutulması sağlanmaktaydı. Sadece oturulacak ve su kabı koyulacak boyutlardaydı.

Şekil 85: Türk evinde dolap içi gusülhane örneği

Kaynak: <http://www.rotasenin.com/kaymakamlar-muze-evi>

Evler haremlik, selamlık uygulamasına göre tasarlandığı için, evde bulunan hanımların rahat hareket edebilmesi amaçlanmıştır. Kadınların yaptığı yemekler mutfaktan, bir dönme dolap aracılığı ile erkeğe verilmekteydi. Hazırlanan yemek dönme dolabın bir gözüne konur ve yemeği koyan kadın, tahtaya vurur. Dolabın arkasında kalan kişi de yemeğin hazır olduğunu bu şekilde anlar ve dolabı çevirerek yemeği almaktaydı. Böylelikle kadınlar ve erkekler birbirlerini görmezlerdi. Ayrıca bu dolaplarda sadece yatak, giysi saklanmamaktadır. Mutfak için gerekli olan kaplar, silah, leğen, havlu, atların koşum takımı da saklanmaktaydı.

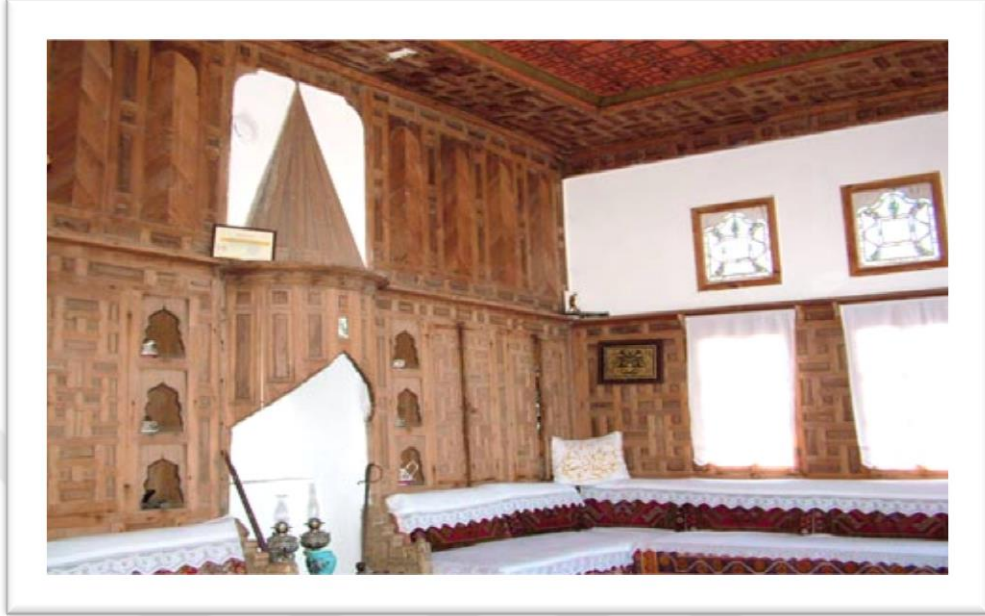
Şekil 86: Türk evinde dönme dolap örneği

Kaynak: <http://www.rotasenin.com/kaymakamlar-muze-evi>

“Eski örneklerde dolabın kesinlikle tanımlanmış bir işlevi vardır. Bu nedenle kuruluşunda gereksiz biçimsel davranışlar ve özen yoktur. Temel amaç belirli araç ve gereci içinde bulundurmaktır”(Küçükerman, 2007).

Türk evlerinde ocak, oda düzenine ve işlevine göre şekillenmiştir. Odanın ısıtılması ve gerektiğinde yemeğin pişirilmesi amacıyla duvar içine tuğladan yapılmış, yarım daire şeklindedir. Üzerinde dumanı çekmek için bir külahı bulunmaktaydı. Türk evinde mekânların vazgeçilmez özelliği olan ocaklar, duvar yüzeylerinde değişik biçim ve boyutlarda yer almıştır. Odanın bir duvarı ocak ve dolaplara ayrılmıştır. Ocağın bulunduğu duvar, duvarın dekorasyonu açısından önem kazanmıştır. Yemek odalarında genellikle duvar yüzeyinde yalın bir biçimde yer

alırken, odalarda ve başoda da özenli biçimleri ile dolaplarla beraber bir bütünlük içinde tasarlanmışlardır. Bazı uygulamalarda ocak, duvarın içinde bir niş şeklinde yer almaktadır. Bazı yapılarda ise ocak çıkıntı taban formu ile mekânda etkili bir öge şeklinde yer almıştır.

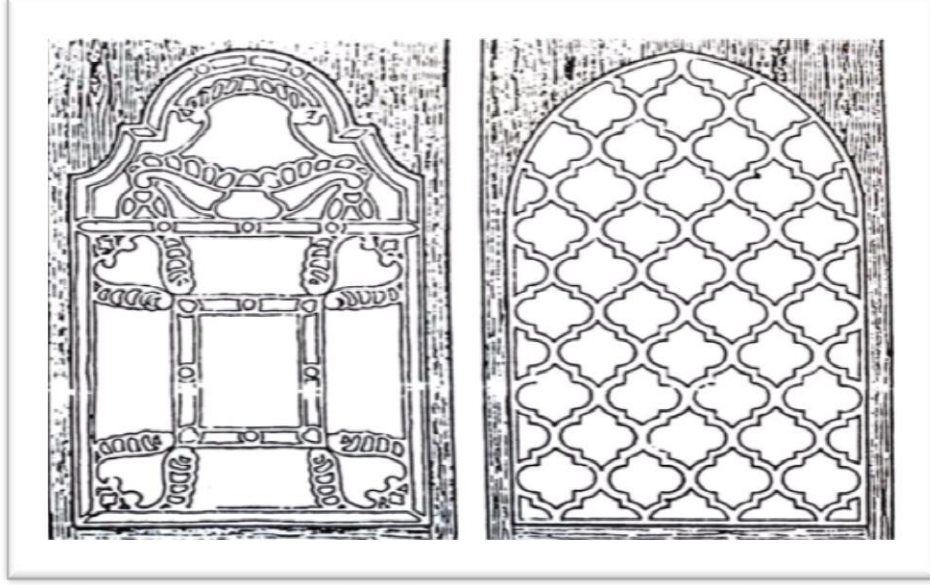

Şekil 87: Türk evinde ocak örneği

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/mcelladeerli/geleneksel-t%C3%BCrk-evlerinde-i%C3%A7-mekan/>

“Türk evinde pencerenin önemi boyutsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. 19. Yüzyıl’ın ortalarına kadar pencereler iki katlı olarak yapılmıştır. Alt pencerenin boyutları daha büyük ve yalın olup açılıp kapanabilen, ahşap kapaklara sahiptir. Üst pencere ise daha küçük boyutta olup, özenli ve hareketsizdir. Bu tutum odanın üst çevresinin simgesel bir değere kavuşturulması olarak yorumlanmalıdır. Ya da yine büyük özen gösterilerek oluşturulan tavan kaplamasının zenginleştirilmiş bir ışık olgusu içerisinde algılamak isteğine bağlanabilir” (Küçükerman, 1973).

Türk evinde oda oluşumunu etkileyen önemli etken pencerenin yerden yüksekliğidir. Çünkü Türk evinde mobilya yoktur. Bağdaş kurulup veya diz çökülerek oturulan yerden, manzaranın görülebilmesi için pencere yüksekliği buna göre ayarlanmıştır. Ayrıca pencere önüne gelen korkuluklar ve parmaklıkların boyu da görüş açısını engellemeyecek yüksekliktedir.

Şekil 88: Geleneksel Türk evinde, pencere detay örneği
Kaynak: Tomsu, L. (1950). Bursa Evleri.

Türk evinde oturma birimi olan sedir genellikle pencere önlerine yapılmıştır. Sedir, odanın yanlarına çekilerek orta alan eylemleri gerçekleştirmek için (yatma, yeme) amaca uygun olarak boş bırakılmıştır. Sedirler genellikle yapıya bağlı olarak ve taşıyıcı döşemeyle birlikte çözümlenmiştir. Malzeme olarak genellikle ahşap seçilmiştir. Sedirler 75 cm eninde 35 cm yüksekliğinde yapılmaktaydı. Oturabilmeyi sağlamak için döşemenin üstü yumuşak örtü ile kaplanmaktaydı. Sedir, yaslanma yerlerinde aynı boyutlarda olan arkalık yastıklar ve işlemeli örtülerle, oturma yerlerinde, yumuşak minderler ile bir bütün oluşturmaktaydı.

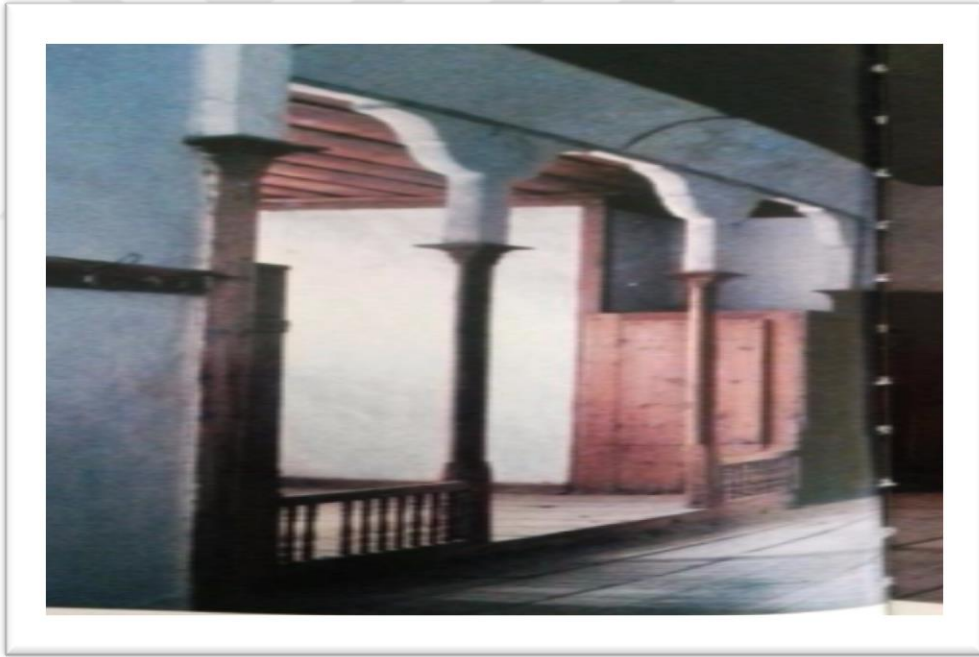

Şekil 89: Geleneksel Türk evinde sedir örneği
Kaynak: <https://gulevisafranbolu.wordpress.com/2011/06/29/bir-ev-aldik-hayatimiz-degisti/>

Sofa, odalar arası ilişkinin sağlandığı ortak bir alandır. Odaların birbiriyle bağlantıları olmayıp direk sofaya açılırlar. Bu durum Türk evini, Avrupa evlerinden ayıran en önemli özelliktir. Sofanın önemi evin planını ve biçimini etkilemesinden kaynaklanır. Sofa üç değişik şekilde yapılmaktadır; dış, iç ve merkezidir. Sofada geçit ve dolaşım dışında oturmaya ayrılmış yerler de vardır. Bu oturma yerleri zamanla özelleşerek, sofadan belli bir şekilde yükseltilerek ayrılmıştır. Bu özel oturma yerleri eyvan, köşk, seki ve tahttır.

“Ayrıca sofa geçit ve odalar arası bağlantıyı sağlamanın yanı sıra bir toplantı yeri ve ev halkının her türlü merasimine tanık olduğu bir mekândır”(Eldem, 1984).

Sofanın bir diğer önemi de katlar arasındaki bağlantıyı sağlamasıdır. Bağlantıyı sağlayan en önemli birim merdivendir. Merdivenler, sofanın yerine göre dışarıda veya kat içinde uygun bir yerde yer alır. Sofada geçit ve dolaşım dışındaki yerler oturmaya ayrılmıştır. Bu oturma yerleri oda sıralarının arasında eyvan şeklinde bir boşluk bırakılmak veya sofanın önüne seki tarzında bir çıkıntı bırakılmak suretiyle sofadan ayrılırlar. Eyvan daha korumalı bir oturma yeridir, bazen birden fazladır.

Şekil 90 : Geleneksel Türk evinde sofa örneği, sofa, kemerler ve parmaklıklarla özelleştirilmiştir.

Kaynak: Küçükerman, Ö. (1973). Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekân Organizasyonu Açısından Odalar. İstanbul: T.T.O.K. Yayını.

4. TÜRKİYE'DE MOBİLYA

Osmanlı İmparatorluğu'nun ilk dönemlerinden itibaren mobilya kırsal ve göçebe yaşam tarzını yansıtabacak şekilde sürdürülmüştür. Şehir hayatına geçiş sırasında da mobilyayı evlerinde çadır mantığıyla döşemişlerdir.

“Tahta sandıklar, sofraya iskemleleri, rahleler, beşikler, çekmeceler gibi mobilyalar kullanılmıştır” (Hayat Ansiklopedisi, 5. Cilt, S.2357).

Göçebelik dönemlerde olduğu gibi geleneksellikten ayrılmayan toplumda halı en önemli mekân öğesi olarak devam etmiştir. Sandalye, koltuk, yatak gibi batılı mobilya öğeleri bulunmamaktadır. Geleneksellikten vazgeçilmeyen çekmece ve sehpa kullanılmaktadır.

Zaman içerisinde batıda hızla gelişen Sanayi Devrimi her alanda gelişme göstermiş ve bu gelişmeler Osmanlı İmparatorluğu'nu da etkilemiştir. Sanayi Devrimiyle tanışan Osmanlı el işçiliğini makineleşmeye bırakmasıyla bütün sanat alanlarında olduğu gibi mobilya üretiminde de köklü değişimlere ayak uydurmak adına yenilenmeye çalışmıştır.

Osmanlı'nın yeniliklerden etkilenmesi ve batıya ayak uydurması adına III. Selim Döneminde Avrupa yapımı mobilyaların ilk kez Topkapı Sarayı'na girdiğini tarih kaynaklarımızdan bilmekteyiz. Sedir, sandık, halı, paravan birlikteliğinin masa, dolap, iskemle birlikteliğiyle yer değiştirme süreci görünür hale gelmiştir. Dolmabahçe Sarayı'na geçişte mekân içinde geleneksel olarak halı görülmektedir. Saraylar içinde gerçekleşen bu değişim saray çevresi ve daha sonra zengin ailelerin konutlarında da kullanılmaya başlanan modern mobilyalar yeni kullanımı doğurmuş konsolosluk, banka, mağaza gibi mekânlar da ihtiyaç haline gelmiştir. İstanbul Pera'da Avrupa'dan ithal mobilya getiren birçok mağazanın açılması yeni ve çağdaş mobilyaların üretimi ve tüketimini başlatıp yaygınlaştırması adına Türkiye tarihinde önemli yer edinmişlerdir. II. Abdülhamid'in tahta geçmesi ile “ Marangoz Padişahı ” olarak bilinen II. Abdülhamid'in Yıldız Sarayı içinde kurduğu marangoz atölyesi, Pera'da ki mağazalar tarafından karşılanan modern mobilya ihtiyacına katkıda bulunmuştur.

OSMANLI İMPARATORLUĞUNDA 1800-1900 YILLARI ARASINDAKİ MOBİLYA'NIN DEĞİŞİM SÜRECİ

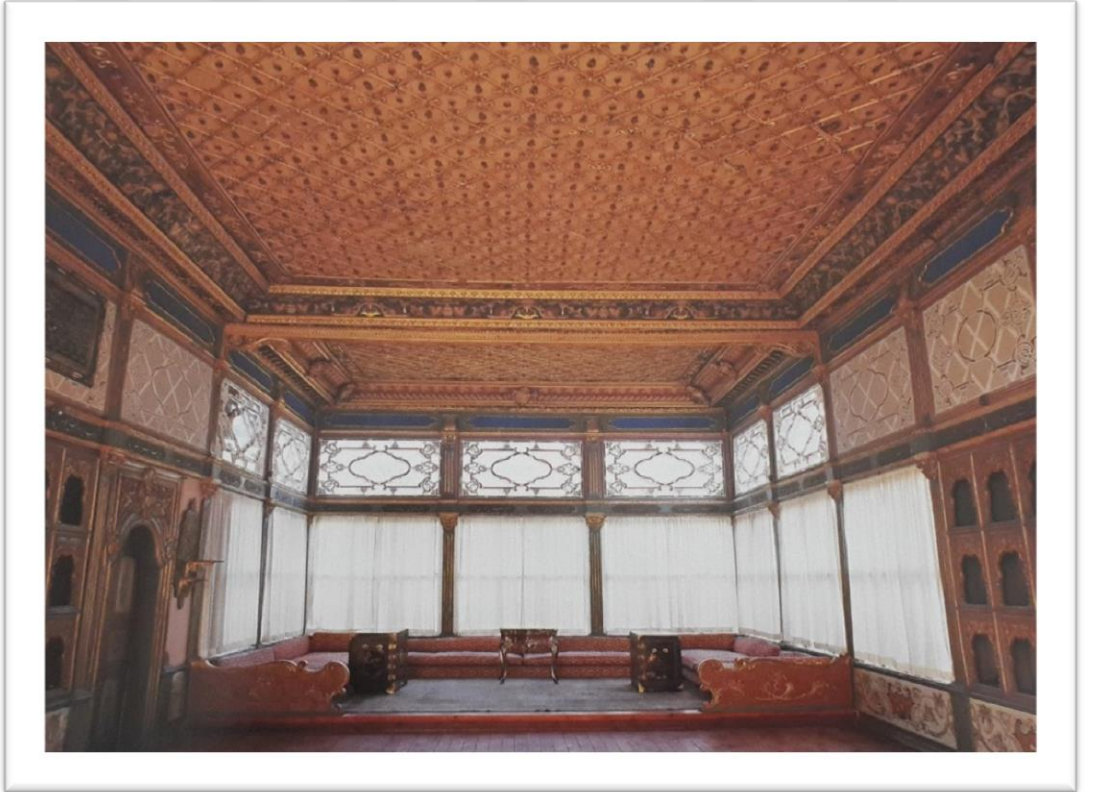
		1400	1850	1900
BOY AP	YASTIK VADAK VR			
	SANDIK			
	BOY AP BÜT			
	KIYANET			
OTURMA ELEMANI	SANBALIK			
	KURTUÇ			
	İPEK			
SERİFA				
	MASA			
Diğer				

Şekil 91 : Osmanlı'da mobilyaların değişim sürecine örnek

Kaynak : Türkiye'de 1800-2004 yılları arasındaki değişim süreci içinde tasarımı etkileyen faktörler ve bir örnek olarak mobilya üretimi modeli, S. Meltem Özkaraman, doktora tezi, 2004, S. 22

Şekil 92 : Osmanlı geleneğini sürdüren resim, bir bürodaki katipler ve mobilyalar.
Kaynak : Ö. Küçükerman arşivi.

Şekil 93 : Topkapı, 17. Yüzyılın Sofa Köşkü'nde geleneğin iç mekanı.
Kaynak : Fotoğraf, Ali Konyalı

Geleneksellikten vazgeçmeyen Oturma grupları “divanlar” yapısını, Topkapı Sarayında ki görselinden de görmekteyiz.

Şekil 94 : Sanayi Devrimi'nin İstanbul'daki yeni mekanı : Dolmabahçe Sarayı.
Kaynak : Fotoğraf Ali Konyalı

Şekil 95 : Dolmabahçe Saray mobilyaları
Kaynak : Fotoğraf Ali Konyalı

Şekil 96 : Sanayi Devrimi'nin yeni mekanı Dolmabahçe Sarayı

Kaynak:<http://www.piyanocu.net/pages/dolmabahce-sarayi-heybetli-osmanli-sarayi-piyanolari.html>

Yeniliğin simgesi olan Dolmabahçe Sarayı, dönemin sanayi olanakları ile sanatçılar tarafından döşenmiştir. Sarayın duvar ve tavan kaplamaları, resimleri ve işlemleri o dönemin Sanayi Devrimi'ne geçişini yansıtan en iyi örneklerdendir.

Sanayi ile birlikte hızla gelişen modernleşme diye adlandırılan yeni kentleşmeler tüm dünyayı etki altına aldığı gibi Türkiye'de de önemli bir sürecin başlangıcı olmuştur. Yenilikler ve toplumsal yapıdaki değişimler yeni mekânların ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. 1923 Yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte kültürel, ekonomik ve sosyal değişimlere uğramıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun bitişiyle birlikte kurulan yeni devlet, Osmanlı'nın son dönemlerindeki Batılılaşma hareketini tam anlamıyla gerçekleştirmiştir.

“Türkiye'nin Osmanlı'dan beri süregelen çizgisine uygun olarak, aydınların Batılılaşma amacı, Batı'yla savaşırken... Cümlesinden, Osmanlı aydınları batılılaşma amacında olduğu anlaşılır. Bütün bunlarla bağlantılı olarak yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinde de Batılılaşma amaç olarak belirlenmiş olduğu sonucunu çıkarabiliriz” (Baskın,2001.114).

Cumhuriyet Devrin de Batılılaşma Hareketleri ile Endüstrileşme sürecinin batıda hızla gelişmesi batılı toplumlara benzemeyi şart koşturmuştur.

“20. Yüzyıl’da yaşayan köklü değişimler sonucunda ‘Evrenselcilikle’ birlikte sosyal, kültürel, teknolojik gelişme kavramı batı yönelimli olmuş ve tüm kültürlerin Batı’nın geçirdiği süreçlerden geçerek modernleşebileceği gibi bir görüş ortaya çıkmıştır”(Kurtuluş,1996,7).

Türkiye Avrupa’nın çağdaş yaşamını, yeni kurduğu devletini çağdaş bir çerçevede ilerletmek istemiştir. Çağdaş toplum oluşturma çabası, yaşamın her alanında hızla etkili olmuştur. Büyük kentlere doğru başlayan göç ile oluşan nüfus yoğunluğu yaşam mekânlarının değişmesinde büyük rol oynamıştır. Cumhuriyetle başlayan değişimler, toplumların yaşam kalitesini batı toplumların yaşam kalitesine getirmeye, batının teknoloji ve sosyal düzeni örnek alınarak ilerlemeye çalışılmıştır. Önemli bir değişim faktörü olan konut tipleri hızlı nüfus artışıyla konaklar yerini apartman dairelerine bırakmıştır. Bu da mekân içindeki ihtiyaçların artmasına neden olmuştur. Böylece değişen ihtiyaçlar mobilyada da önemli değişimler yaşanmıştır. Cumhuriyet’in kuruluşu ile birlikte, Osmanlı döneminde ki Batılaşma arzusunda en önemli etkenlerden olan “Sanayi-i Nefise Mektebi’nin“ etkisi çok büyük olmuştur. O dönemde kendi alanında uzman olan meslek gruplarından sanatçılar Almanya ve Fransa’dan getirilerek öğretimin en iyi biçimde yapılabilmesi adına ürünlerin tasarım ve eğitimi için yeni çalışma ortamı ile öğrenci yetiştirilmekteydi. Osmanlı dönemindeki o kurum Cumhuriyet ile “Güzel Sanatlar Akademisi” ne dönüştürülerek mimarlığın yanın da kamusal mekânlar, Tür evleri ve yeni mekânlar için mobilya ürünlerinin tasarımına da yön verilmeye başlanmıştır. Böylelikle de “Tasarım“ kavramı ortaya çıkmıştır.

Ekonomik olarak güçlenmenin sanayileşmeden geçtiği kanısına varılmış ve bütün kaynakların bu yönde kullanılmasına önem verilmiştir. Cumhuriyet ile birlikte başlatılan tüm değişmelerde üretimin gelişimi amaçlanmıştır. Kurtuluş Savaşı, ülkenin içinde bulunduğu karışık durumu sanayi alanındaki gelişmeyi yavaşlatarak zorlaştırmıştır. Üretimin tamamı el aletlerinden yararlanarak oluşturulmuş ve bir çok imkanın kısıtlı olduğu atölyelerde sadece ihtiyaçlar göz önünde tutularak birtek talepler karşılanıyordu. Talebin artması söz konusu olursa imkanlar bunu karşılayacak düzeyde olmadığından yetersiz kalmaktaydı. Kurtuluş Savaşı nedeniyle ülkeden göç eden üreticilerden dolayı büyük bir duraklama başlamıştı. Mobilya alanında yetişmiş işgücü eksikliği üretimin düşmesine neden olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan bu yana ekonomik bakımdan güçlü bir devlet olabilmenin yolunun sanayileşmeden geçtiğine inanarak ve bunu kendine ilke haline getirerek bu hedef doğrultusunda ilerlemeyi asla bırakmamıştır. Böylece dönem içerisinde ülkenin içinde bulunduğu durumdan dolayı sanayinin ekonomik gelişme içinde pay alması üzerinde durarak çeşitli stratejiler belirleyerek geliştirmeye çalışılmıştır. Cumhuriyet dönemi insanı, teknolojik yeniliklere uyum sağlamaya çalışmıştır.

“Mekansal ve çevresel etkilere karşı sergiledikleri direnç ve dinanizm, gelişen ulusal bilinç ile geleceği birlikte oluşturmaya çalışılmıştır“(Özkaraman, doktora tezi. 2004).

Sanayileşme sürecinin başlatıldığı ülkede bir çok önemli adım atılmıştır. Böylelikle ülkemizde ki büyük değişimler ürün tasarım konusundaki yenilikler sosyal hayata geçirilmektedir. Modernleşmenin etkisi ile gündelik yaşamdaki bütün unsurlar değişmeye başlanmıştır. Yeni Cumhuriyet’in yeni yönetim şekli dönüşüme başlayan kozmopolit şehir İstanbul ve yeni Başkent olan Ankara’nın konut ihtiyacından dolayı ülkemizde hızlanan apartmanlaşma süreci, modernizm akımından etkilenmesi yeni mobilyalara ihtiyacı artırmıştır.

“Evlerin işlev farklılığı götmeyen odaları ve geniş sofalarına karşılık dar koridorlu veya giriş holü etrafında dizili, işlevleri belirlenmiş odaları olan konutlar planlanıp üretilmeye başlanmıştır“(Bozdoğan, a.g.e. S. 313).

Eski evlerde geniş sofaya kurulan sobalar ile bütün evin ısınmaya çalışılması sağlansada sadece tek bir mekan kullanılıyordu. Yeni konutlarda her oda da bulunan kalorifer petekleri tüm odaların işlevinin değişmesinde çok etkili rol oynamıştır. Bu süreçler içerisinde Türk toplumu modern yaşamın yanında modern konutun iç düzenlenmesinde ve mobilya kullanımında bilgisiz ve yetersiz kalıyordu. Fakat dönemin dergi ve gazeteleri insanları bilinçlendirmek için devamlı yazılar yazıyorlardı. Evlerin nasıl döşeneceği düz hatlı, sade ve en önemlisi işlevsel mobilyalar dergi ve gazeteler sayesinde bilinçlenmeye çalışılan toplumda belirtilerek ve mobilya seçiminde nelere dikkat edilmesi gerektiği ile ilgili bilgiler devamlı yayınlanıyordu. Bu bilgiler doğrultusunda mobilya kullanımı ve seçiminde ihtiyaçların bir çoğunu karşılamak için pahalı olmayan ve yapımı kolay düz hatlı mobilyaların tercih edilmesine yönlendirilmiştir.

“Modern eşyaların en önemlisi özelliklerinden biri de alçak olmalarıydı. Tavana kadar yükselen kütüphanelerin, aynalı dolapların, büfelerin devri artık büsbütün geçmiş bulunuyordu. Bu yüksek, şekilsiz eski eşyaların yerlerini şimdi alçak ve yayvan eşyalar almalıydı. Modern Cumhuriyet’in modern insanı evini işlevsel bir makineye dönüştürüyor, çalışkanlığı ve devinimini mekanlara da taşıyor, bu niteliğiyle aynı zamanda dinlenmeyi, dinlenirken de bilgilenmeyi hak ediyordu. Pencerenin önündeki masa ve yanındaki alçak kütüphane insanı çalışmaya, okumaya davet etmeliydi“(Yaman, a.g.e. S. 93).

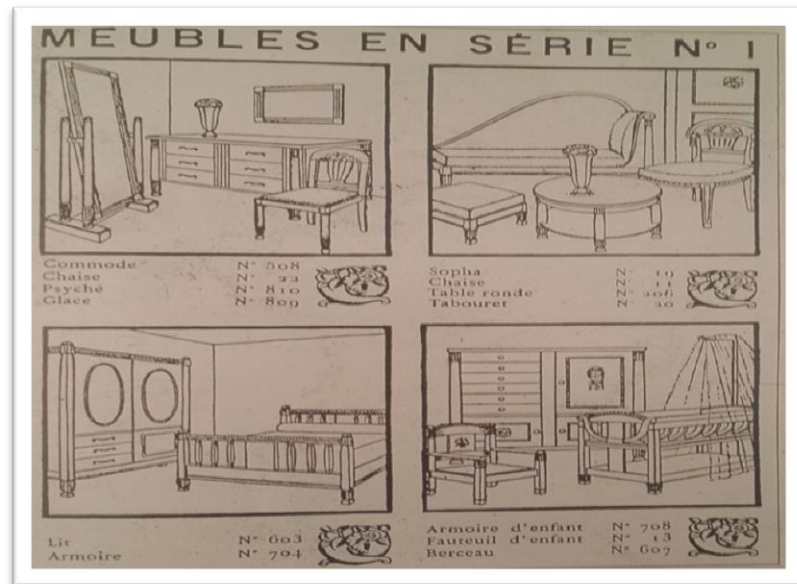
Apartmentlaşmayla küçülen konutlara eski mobilyaların sığmaması ve çağdaş konut tipinde de her odanın farklı işlev kazanması mobilya tasarımlarında değişikliklere yol açmıştır. Mobilyaların küçülmesi ve birden çok amaca hizmet etmesi mobilyalarda fonksiyonelliğin önemli bir özelliği olduğunu göstermektedir. Fiziki mekan sınırlamaları mobilya tasarımında, farklı tasarımlarla farklı işlevsel mobilyalar üretiminin önünü açmıştır. Cumhuriyet Dönemi mekanları birbirinden çok farklı iki düzenin kesiştiği noktada biçimlenmiştir. Osmanlı’dan Cumhuriyet’e geçen toplumun yaşadığı hızlı değişimler mekanlarda farklılaşmaları yaşatmıştır.

Böylece yirmiyıl gibi süre gelen modernleşme çabası kademeli ve istikrarlı bir şekilde mekanlara yansiyarak mobilya çeşitliliğini artırmıştır. Toplumun ekonomik ve kültürel yapısı, gelenek ve çevre faktörleri zamanla mimari tarz ve üsluplar batı etkisiyle şekillenmeye ve bu tasarımlar uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye’de 1930’larda modernizmin yansımaları hissedilmeye başlansada olanak ve imkanlardan kaynaklı durgunluklar görülmektedir. Hem Osmanlı’nın son dönemlerinde hem de cumhuriyet’le toplumu batılaşmaya götürme çabası ve arzusu insanları gelenekten çıkarmak ve modern yaşam kalitesini en iyi kullanıp öğrenmeleri adına yayınlanan yazılar dergilerde, gazetelerde çok detaylı bir şekilde anlatılarak insanların öğrenmesi ve kullanıma alışması sağlanmıştır. Cumhuriyet Dönemi’nde toplumun değişmesinde ve kalıcılılaşmasında en etkili rol oynanacağı düşünülen kadınlar, gençler ve çocuklardır. Bundan sebeple yayınlanan bu yayınlar ve bilgilendirmeler tamamen dikkatlerini sağlayacak şekildeydi.

“1930’ların başında ilk okul dördüncü sınıflara okutulan ‘Ev Bakımı’ kitabında ise ‘Kabul Salonları’ olarak tanımlanan misafir odalarında yer alması gerekli eşyaların yanı sıra duvarlarına asılacak tabloların yağlı boya olması gerektiğine kadar, mekan düzenleri kuralcı bir yaklaşımla ele alınmış, topluma çocukluktan itibaren geleneklerden uzak bir hayat tarzı benimsetilmek istenmiştir“(Celal, Ev Bakımı, 1931-1932, S.24.30).

Haftalık dergilerin ev ve eşya ile ilgili köşelerinde de çeşitli konut projeleri tanıtılarak oda düzenleri ile ilgili bilgiler verilmekteydi. 1930’ların sonuna doğru mimarların imzalarıyla yayınlanmaya başlanmıştır. Mekan düzeninden evdeki yaşayış biçimine kadar her konu anlaşılır bir dille ifade edilmiştir.

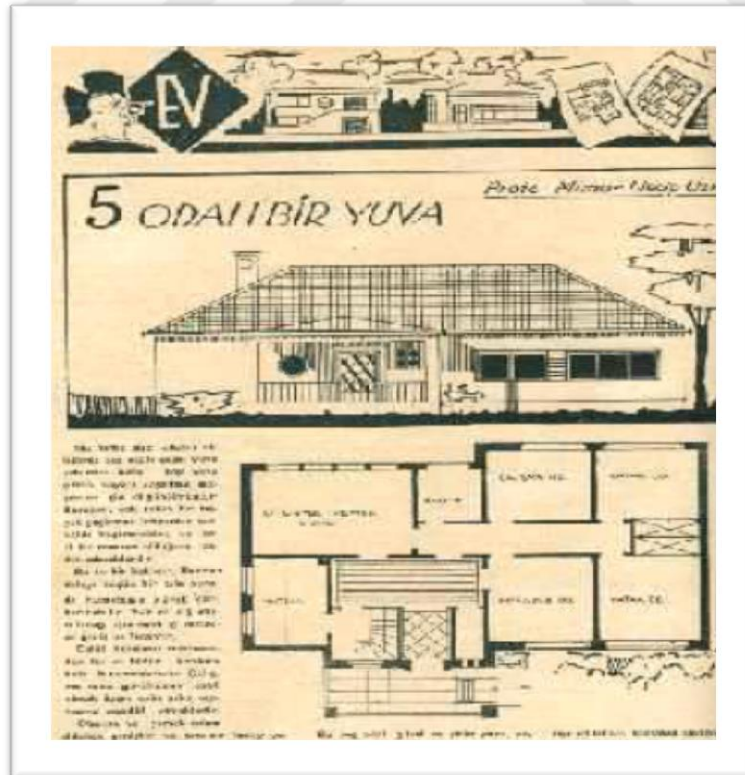
Şekil 97 : Döneme ait mobilya tanıtım broşürü. Marie Louis Süe’nün 1930’larda tasarladığı seri üretim mobilyaları.

Kaynak : Institut Francais D’Architecture yayını arşivi.

Şekil 98 : 1939 Yılındaki Resimli Hafta Dergisinde, Adi Bir Tahta Dolabı Güzelleştirmek başlığı altındaki eğitici yayın.

Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 99 : Necip Uzman'ın proje örneği
Kaynak : Yedigün,(292), C:12,1938,22

Şekil 100 : “ Asri Evin İçin “ Köşesinde halkı bilinçlendirmek için yayımlar.

Kaynak : Yedigün, (170),1936,21

1940’lı yıllara doğru Türkiye’de mobilya sektöründe etkin bir rol oynayan mağaza ve atölyeler sundukları ürünlerin yanı sıra tasarım önerileri ile de kullanıcıları yönlendirmekteydiler.

Bölgelere göre farklılık gösteren mobilyalar, dönemin ekonomik koşulları göz önünde tutularak atölyeler, uygun mobilya üretimleri ile her kesime hitap tarzı oluşturmuştur. Teknolojinin de etkisiyle seri üretime geçişi hızlanan mobilya ekonomik ve sosyal sınırlamalardan ötürü toplumun her kesimine ulaştırılamasa da kozmopolitik şehirlerin dışında kırsal kesimde yaşayan halkada ulaştırmaya çalışılmıştır.

4.1. 1950-60 Dönemindeki Değerlendirme

Sanayi Devrimi ile Osmanlı İmparatorluğu’na giren batılı mobilyalar, genellikle yabancılar tarafından özellikle Rum mobilya ustaları tarafından üretilmiştir. Zamanında Cumhuriyet’le de modern mobilyalar için halka çok fazla bilgi ve eğitim verilmeye çalışılsada, bağımsız sanayileşme dönemi teşvikleri yetersiz kalarak sanayinin çok az geliştiğini söyleyebiliriz. Bütün bu destek ve çabalara rağmen çok az sayıda üretici, mobilya sektörüne yönelmiştir.

II. Dünya Savaşı'nın getirdiği sıkıntılı süreçten ciddi bir şekilde etkilenilmiştir. Bu sebeptendir ki gelişmekte olan bu sektör savaşın zorlukları karşısında olumsuz etkilenmiştir. Bu dönemde savaş, çok partiliğe geçiş ve yaşanan darbe gibi olaylar karşısında ciddi duraklamalara sebep olmuştur. En kolay ulaşılan ahşap malzeme bile mobilya yapımı için ulaşılamaz bir durumdaydı. Buna rağmen Türkiye'de çağdaşlaşma çabaları devam edilmeye çalışılmıştır.

Tüm alanlarda yeniliği getirmiş ve batıya dönük çizgilere ulaşılmaya başlanmıştır. 1950-60'larda yapılaşma hareketleri devam etsede 1930'lu yıllarda oturmuş olan düzenin sürdüğü izlenmektedir. Toplumsal kalkınma çabalarına rağmen mekanlar istenilen boyuta ulaşamamıştır.

Türkiye'de o dönemlerde banka, otel, lokanta, sinema salonları gibi mekanlar yavaş yavaş tanınmaya başlanmıştır. Böyle mekanlar genellikle dışardan getirilen mobilyalarla döşenirdi.

1950'li Yıllarda Hayati Görkey'in hem iç mimarisini hemde mobilya tasarımlarını üstlendiği, dönemin en prestijli oteli olan İpek Palar Oteli' nin mobilya yapımını ve iç mekan tasarımını üstlenmiş olması açısından çok önemli bir yerdedir. O dönemde Otel için tasarlanan mobilya ve ürünler döneme damgasını vurmuştur. Ahşap kolon kaplamalar, duvar kaplamaları, bazı sabit mobilyalar otelde halen kullanılmaktadır. Oteldeki kaplamalar ve mobilyalar günümüze kadar gelmiş ve halen dekorasyonlarda günümüz teknolojisiyle bir çok farklı biçim ve formda kullanılmaktadır. Hayati Görkey'in 1950'li yıllara damgasını vuran bir diğer tasarımı da İstanbul Sirkeci'deki Garanti Bankası Genel Müdürlüğü'ne yapmış olduğu mobilya ve dekorasyonlarıdır.

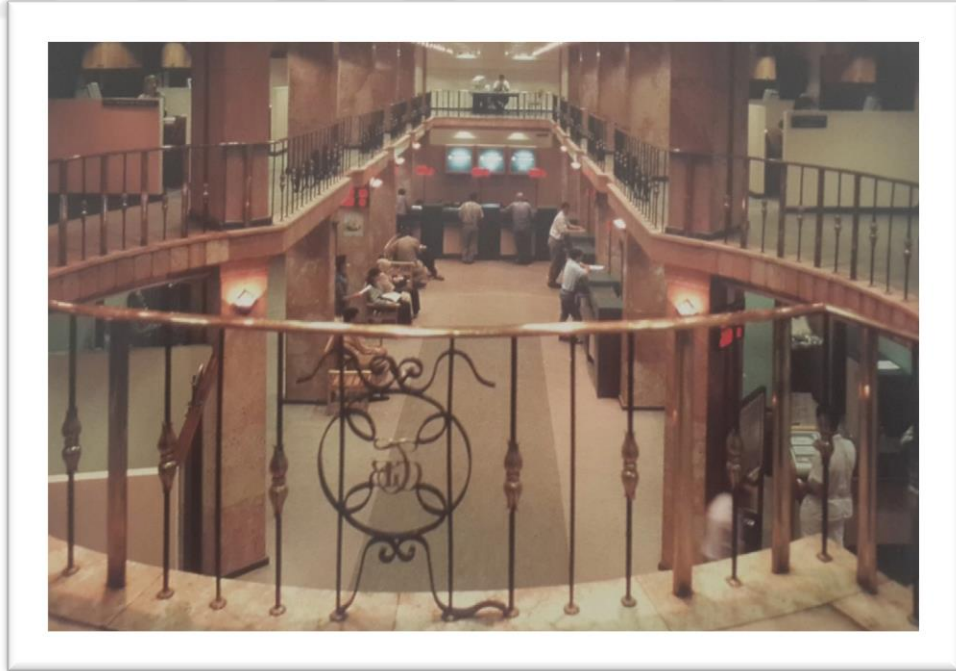

Şekil 101: 1950'li yıllarda Hayati Görkey'in tasarladığı, Sirkeci'deki İpek Palas Oteli'nin oda içinde kullanılmış mobilyaları.

Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 102 : İpek Palas Oteli'nin yuvarlak kolonların masif ahşap kaplanmasının örnekleri
Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 103 : Hayati Görkey'in mobilyalarını tasarlayıp, iç dekorasyonunu yaptığı Sirkeci'deki Garanti Bankası holünün genel görünüşü
Kaynak : Fotoğraf, Önder Küçükerman

1950-60'lı yıllarda mimari gelişmeler, mobilyalarda ciddi açıklara sebep olmuştur. İhtiyaçların karşılanmasında devamlı yetersiz kalınmıştır.

1952 Yılında Cumhuriyet Caddesindeki “ Moderno Şirketi “ Yüksek Mimar Fazıl Aysu ile İç Mimar Baki Aktar'ın beraber kurdukları bu şirkette mobilya üretimine başlamışlardır. O dönemde bu şirketin rolü çok büyük olmuştur.

Bunun üzerine Fazıl Aysun'un o dönemdeki konuşması : “Ürettiğimiz mobilyalar, kendi büromuzda çizilirdi. İç Mimar Erkan Yolaç, Nuri Doğan gibi birçok akademili bizimle çalışmıştı. Biz kısa zamanda, Türkiye’de nasıl mobilya yapıldığını görmüştük. Ancak yurt dışına gidip gelişmiş örnekleri görmek gerekiyordu. Avrupa’ya gidip birçok mobilya fabrikası gezdikten sonra Baki Aktar’a, bizim mobilya üretiminde taş devrinde olduğumuzu söylemiştim”(Küçükerman, iç mimar dergisi, s.86, sayı 29,2013).

Fazıl Aysun'un konuşmasına bakılınca zor şartlar ve imkanlar içinde mobilyalar tasarlanmaktadır. Modern mobilya tasarımlarında yinede bu zorluklar çerçevesinde dönemde örnek teşkil edecek adımlar şirketin atölyesinde temel taşlarını atmaya başlamıştır. Firmayı, Türkiye'nin tasarım alanında 1950'lerdeki modernleşme sürecindeki yapı taşlarından biri olarak ortaya koymak mümkündür. Firma, proje, mobilya imalâtı ve iç mekân tasarımı ile ilgili malzemenin imâl, ithal ve satışı ile ilgilenmiştir. Firmanın Beyoğlu Cumhuriyet Caddesi'nde bir showroomu, bitişik yapıda bir imalathanesi, Cihangir'de ikinci bir atölye, imalâthane, stok deposu ve Galata Arşimidis Han'da bürosu bulunmaktaydı. Firma, Bomonti'deki fabrikaya geçip iş hacmini büyütünce ekonomik sıkıntılar yaşamış ve 1966 Yılında kapanmıştır.

Şekil 104 : Moderno şirketin kurucusu Y. Mimar Fazıl Aysu ve İç Mimar Baki Aktar. Moderno Şirketinin Ön Cephesi ve İstanbul da kurulan Moderno Mobilya Şirketi kağıdı.

Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 105 : 1950’li yıllarda Moderno Atölyesi tasafından üretilen yatak odası mobilya takımı
Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 106 : 1950’li yıllarda Moderno Atölyesi tasafından üretilen koltuk takımı ve sehpaları
Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 107 : 1950’li yıllarda Moderno Atölyesi tasafından üretilen koltuk takımı ve sehpaları
Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Şekil 108 : 1950’li yıllarda Moderno Atölyesi tasafından üretilen yemek masası,konsol ve vitrin örnekleri
Kaynak : Önder Küçükerman arşivi

Moderno Şirketi'nin tasarlayıp ürettiği mobilyalara bakıldığında dönem mobilyaları üzerinde fikirler edinmemizi sağlamaktadır. Malzemelerin çok zor bulunduğu herşeyin kısıtlı olduğu bu dönemlerde imkansızlıklara rağmen ilerlemeler için çaba sarf ediliyor ve asla vazgeçilmiyordu.

1950'li yıllarda tüm dünyada metal mobilya tasarımları söz konusuydu. Türkiye'de ise ahşap malzemenin bile zor bulunduğu o yıllarda metal mobilya tasarlamak ve üretimine başlamak Türkiye tarihi için çok önemliydi. Bunun üzerine Güzel Sanatlar Akademisi'nden eğitim almış idealist tasarımcıların öncülüğünde metal mobilya gelişmiştir. Heykeltraş ve dekoratörlerin girişimiyle metal mobilya üretimi başlamıştır.

Akademi'nin Heykel Bölümü'nde açılan metal atölyesi 1953 Yılında kurulmuş. Modern mobilya satışının az olduğu o yıllarda Sadi Öziş, İlhan Koman ve Sadi Çalık'ın yerel ve hazır malzemelerle, özellikle maddi sıkıntılardan ötürü üretmeye başladıkları mobilyalar, modern mobilya tarihine "Kare Metal" imzasıyla geçmiştir. Mobilyalar heykel altyapısıyla oluşmuş tasarımlar olduğundan ergonomik kaygıyla imal ediliyordu. Kumdan alınan kalıplarla en doğru eğimlerin araştırılması ve daha sonra bunun alçıyla sabitlenmesi yöntemiyle oluşturulan tasarımlar, kalıpların üzerine demir çubukların düzenlenmesiyle şekil alıyordu. Dönemde İstanbul'da var olan kısıtlı malzeme erişimi, grubu hazır ve başka işler için üretilmiş malzeme kullanmaya yöneltmiştir. Delikli saç levhalar, su boruları, pirinç elekleri gibi parçalar grubun mobilyalarının temel malzemelerini oluşturmuştur. Geometrik formların kullanıldığı metal mobilyalar dönem içinde çok beğeni toplamıştır.

"Böylece, Akademili bir grup sanatçı öncülüğünde 1950'li yıllarda başlatılan metal mobilya tasarım ve üretimi 1967 Yılından sonra yavaş yavaş sönerek sona erecekti. Ama bu girişim, kısa bir süre sonra başka yerlerde meyvelerini vermeye başlamıştı. Çünkü özellikle 1968 Yılından sonra Türkiye'de metal mobilya sanayi şaşırtıcı gelişim içine girmiştir"(Küçükerman, Sanayi-i Nefise Mektebi'nden Endüstri Tasarımına Mobilya, s. 248, 2015).

Şekil 109 : İlhan Koman, 1950'lerin ortasında İDGSA'de kurulan Kare Metal Atölyesi'nde çalışırken
Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 110 : Döşemeli iskemle 1950'lerde dünyada yaygın olan mobilya tasarım çizgilerinin Kare Metal yorumu sandalye, Sadi Öziş tasarımı
Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 111 : Aynı dönemde yapılmış Charles ve Ray Eames imzalı “Wire Chair”e yakın bir çizgide tasarlanmış sandalye, Sadi Öziş ve İlhan Koman tasarımı

Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0%C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 112 : Hasır ve Krom sandalye, Kare Metal tasarımı

Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0%C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 113 : İnsan vücudunun formunu yansıtan sandalye. Döneminde Knoll International'in ilgisini çekmiştir. Sadi Öziş ve İlhan Koman tasarımı Kare Metal

Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 114 : Balık ağlarının su boruları ve demir çubukların çevresine sarılmasıyla üretilen, farklı döşemelerle uygulanan iskemle. Sadi Öziş Kare Metal tasarım

Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 115 : Daire sandalye, 15mm su borusunun daire şeklinde bükülerek bir iskelet haline getirilmesinden sonra, üzerine delikli saç kaplanarak oturma yeri ve sırtı oluşturulmuştur. Dikdörtgen puf basit geometrik çizgilerden oluşmaktadır. Sadi Öziş tasarımı
Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

Şekil 116 : Batı bağlamında farklı olarak, yerel bir modernizmi yansıtan sandalye. Orjinali olan Uçan Rumi, Kare Metal tarafından İlhan Koman tasarlamıştır.
Kaynak:<https://www.google.com/culturalinstitute/beta/exhibit/sad%C4%B0-%C3%96z%C4%B0C5%9E-ve-kare-metal/QQmKujVS?hl=tr>

1954 Yıllarında kurulan DMO yani Devlet Malzeme Ofisi'nin kurulması ile Türkiye'deki bütün resmi dairelerin ihtiyacı olan ve çalışanlara göre özelleştirilmiş ilkeze iş yerlerine uygun tasarımlar sağlanmış ve malzeme ihtiyacı karşılanmıştır.

1955'te İzmir Ödemiş İlçesinde Mehmet İrfan Doldun, dedesinden kalan evin samanlık bölümünde ilk Mobilya Atölyesini ve SIM Mobilya Fabrikası'nı açmıştır. Açmış olduğu atölyede sipariş üzerine çalışan Dolgun, 1957 Yılında tasarladığı S1 modeli ile Türkiye'de mobilya alanında ilkeze portatif seri üretime geçilmiştir. Yüksek Teknik Öğretmen Okulunda aldığı eğitim sayesinde Dolgun, çok hassas ölçülerle çalışmış ve ürettiği bütün parçalar standart olduğundan portatif mobilyada montaj kolaylığı sağlamıştır.

Şekil 117 : 1957-59 Yılları arasında Mehmet İrfan Dolgun tarafından SIM Fabrikasında tasarladığı S1 Modeli. Söküldüğünde sandığında kolaylıkla taşınabilmesi nedeniyle ilklerdendir. Koltuğun strüktürü masif kayın, döşemesi vinilektir.

Kaynak: <http://www.datumm.org/tr/MobilyaDetay?ID=100>

1958'de Metin Atabey Ata, Ersan firmasını kurmuştur. Sandalye, masa, karyola ve gardırop gibi eşyaların satışını yapmıştır. 1962'de İkonik Kırmızı Sandalye tasarlamıştır. İlk mobilyaları basit malzemelerle gerçekleştirmiş, metal kesitleri su borularından oluşturmuştur. Ersan'ın yalın çizgisini oluşturarak, günümüze kadar gelmesini sağlamıştır.

Şekil 118 : 1950’de Metin Atabey Ata tarafından tasarlanan Kırmızı koltuk. Koltuğun ayakları, günün malzeme yokluğunda yaratıcı bir çözümle su borularından yapılmıştır. Kırmızı deri ile kaplanmıştır.
Kaynak: <http://www.datumm.org/tr/MobilyaDetay?ID=84>

1958 Yıllarında İç Mimar Bediz Koz ve İç Mimar Nazmi Koz tarafından Ankara’da Butik A’yı kurmuşlardır. Dönem Ankara’sındaki mobilya tasarım anlayışı, İskandinav ve Danimarka ahşap mobilyasına yakınlık gösteriyordu. Benzer bir yaklaşımı benimseyen Koz ailesi, tasarımlarına İskandinav ve danimarka mobilyalarını örnek alarak başlamışlardır. Zamanla MDP ismini alan kuruluşla kendilerine özgün tasarımlar yapmışlardır.

Şekil 119: 1960 Yılında İç Mimarlar Azmi Koz ve Bediz Koz (MPD) tarafından tasarlanmış ahşap oturma odası takımı.

Kaynak: <http://www.datumm.org/tr/MobilyaDetay?ID=84>

Yıldırım Kocacıklıoğlu, İç Mimari Bölümü'nden mezun olduktan sonra 1962 Yılında ortağı Turhan Uncuoğlu ile birlikte İnterno'yu kurmuştur. Gio Ponti'nin Domus dergisinde ve İtalya'da gördükleri endüstriyel olarak üretilmiş mobilyaları örnek alarak yerel zanaatkarlarla yeniden üretmeye başlamışlardır. Zaman içerisinde apartman dairelerinin iç mekan tasarım ve mobilya üretimlerini yapmaya başlamışlardır. Modernist mobilyaların önde gelen örneklerinin bir çoğunu showroamların da bulundurmalarıyla modern mobilya tasarım üzerine fikirler oluşturmuşlardır.

Şekil 120 : 1974 Yılında Yıldırım Kocacıkloğlu ve Turhan Uncuoğlu'na ait Interno firması tarafından üretilmiştir. Orta tek büyük sehpaaya ait 2 adet küçük sehpa ile bir takım oluşturmaktadır. Ceviz kaplama üzeri fume cam malzemelerinden yapılmıştır.
Kaynak: <http://www.datumm.org/tr/MobilyaDetay?ID=84>

4.1.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler

1950'li yılların Türkiye'sinde mobilya üretimi sanayileşmenin yetersizliğinden ötürü ciddi sorunların yaşandığı bir dönemdir. Uygun mobilyanın bulunmaması ve piyasada olan mobilyaların çok pahalıya satılması o dönemlerde birtek Türkiye'nin değil bütün ülkelerin sorunu haline gelmiştir. Mobilya sanatkarlarımız alanlarında çok iyi olmalarına rağmen ihtiyaçları karşılamada yetersiz kalmakla beraber, farklı ülkelerdeki mobilyaları kataloglardan gördükleri kadarıyla yapmaya çalışmaları, mobilya ile uğraşan iş ehillerinin yetersiz olması, büyük mobilya fabrikalarının olmaması ve küçük çaplı mobilya atölyelerinin de yetersiz kalması gibi sebepler olumsuzca etkilemekteydi. Dönemde bir kaçtane ile sınırlı olan mobilya fabrikaları sadece zengin kesime hitap edecek mobilya üretimleri zengin kesimin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelikti. Halk tarafından çok pahalı mobilyalar olması mobilya alımlarını kısıtlamaktaydı. Her kesime ve her kesim için büyük ihtiyaçları karşılayacak, ucuz, sağlam ve estetik mobilya üretimi için gerekli tasarım, teknik, birikim, sermaye ve girişim eksikliğinin çok fazla olduğunu dönemin kaynaklarından bilmekteyiz.

“Mobilya imalatını resyonel birşekle sokmak için devlete düşen vazifeler olduğunu burada kaydetmek mecburiyetindeyiz. Akla ilk gelen, mobilya malzemesi ithalinde kolaylık sağlanmasıdır. ‘Bina Teşvik Kanunu’nda’, inşaat kerestesine yapıldığı gibi, mesela mobilya imaline yarayan, bilhassa fırınlanmış keresteyi, kaplamaları, mobilya ‘furnitürlerini’, madeni hırdavat malzemesini gümrükten muaf

tutmaktır. İkinci tedbir, küçük sermayeli mobilya atölyelerine kredi teminidir. Mali bir muessesenin İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük şehirlerdeki mobilya atölyelerine kredi vermesi, hem imalatı genişletir, hem fiyatları ucuzlatır. Üçüncü tedbir, kötü katalogları kopya eden mobilya sanatkarlarına rehberlik edecek dekoratörlerini, mobilya yaratıcılarını iş başına getirmektir“(Sayar, Mobilya Meselesi, s. 61-64).

Bunlarla birlikte mobilya üzerine yapılacak fuar ve sergiler çoğaltılmalı ve öğrencileri teşvik etmek tasarımı yön vermek adına ödüllü yarışmalar düzenlenerek ilerlemeler sağlanmalıdır. Tasarımcılarda ve üreticilerde rekabet duygusunu oluşturacak tahrikler yapılmalıdır. Türk endüstrisi kendi içinde rekabeti olmayan, ithal edilen mobilyaları ilerletme ihtiyacı dahi duymayacak şekildeydi. Rekabetin olmadığı hiçbir dalda yenilikten, gelişmeden ve kalkınmadan bahsedilemez.

4.1.2. Sosyo-Kültürel Değişimler

Osmanlıda batılılaşma adı altında başlayan bu değişim Cumhuriyetle birlikte çağdaşlaşma olarak içerik değiştirmiştir. Bu süreç günümüze kadar kültürel değişimle birlikte etkilerini sürdürerek gelmiş ve beraberinde kentlerimizi de mekansal olarak değişim sürecine sokmuştur. Sosyalleşmenin beraberinde getirdiği farklı kültür birikimleri mobilya üzerinde önemli olmuştur. Sandalye, masa, yatak gibi ihtiyaçlardan başka, işlevlerin gelişmesi ile mobilya çeşitlenmelerinde farklılıklar yaşanmıştır. Toplumun sosyo-kültürel özellikleri farklı yaşam tarzları düşünülerek uygun mobilyalar yapılmış ve bölgelere göre iklim koşulları göz önünde tutularak mobilya tercih etmeleri sağlanmıştır.

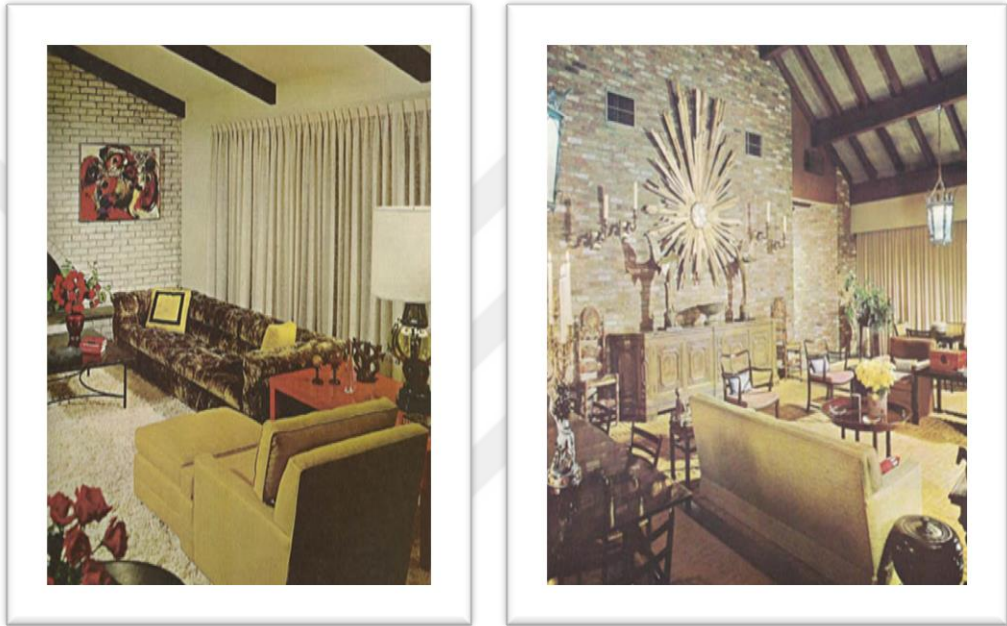
“Cumhuriyetin ilanından sonraki dönemde ailenin toplumdaki statüsünü simgeleyen, mobilyalarla dolu misafir ağırlamaya yönelik bir mekan olan ‘ salon ‘ giderek önemini artırmış ekonomik güçlük çeken ailelerde bile salonların asgari düzeyde döşendiği ve gelir düzeylerinin yükselmesine paralel olarak salona yapılan yatırımın da arttığı görülmüştür” (Demirarslan,2005,s.123).

Mobilya, işlev ve rolünden daha fazlasına sahiptir. Bireyler, sadece pratik yararları ve işlevlerinden dolayı değil, aynı zamanda kim olduklarını gösterme, duygularını ortaya koyma ve çevreleriyle iletişim kurma amaçlarından dolayı da mobilya kullanımına önem vermişlerdir. Modern tüketim kavramı içinde ürünlerin özelliklerinden, işlevlerinden çok taşıdıkları ve yansıttıkları anlamların ağırlık kazandığı görülür. Bu da kültürel bir olgu olduğunu vurgulamaktadır.

1950-60’larla birlikte orta sınıf aileler de batılı yaşam tarzıyla tanışmaya başlamıştır. Bu dönemde özellikle batılılaşma etkisi ile sabit mobilyadan kopma görülmüştür. Geleneksel alışkanlıklardan vazgeçilmiş toplu konutlara yönelik mobilyalar kullanılmaya başlanmıştır. Dönem mobilyaları incelendiğinde 1950’de

mobilyalar aynı tonlarda ve tam takım olarak herşeyin bir biriyle uyum içinde olmasına dikkat etmişlerdir.

1950 ve 60 ortalarına doğru mobilya kullanımlarından incelendiği kadarıyla doğallığın ve rahatlığın ön planda olduğu benzer şekilde mobilya modelleri ve renklerinde sofistik bir hava sezilmektedir. Aynı zamanda bu dönem mobilyalarında ağırlıklı olarak açık tonların yer aldığını görmekteyiz. Birçok mobilyada çeşitli kumaşların da kaplama olarak kullanıldığını, mobilyaların oldukça dayanıklı ve ağır olduğu bilinmektedir.

Şekil 121 : 1960'lı yıllarda salon mobilya örneği

Kaynak: <http://www.mobilyakulisi.com/1960li-yillarin-mobilya-modasi.html>

Teknolojik Değişimler

Teknoloji ve imkanların kısıtlı olduğu bu dönem mobilyalarında, Avrupa'lı ülkelerle kıyaslandığı zaman çok gerilerdedir. Buna rağmen mobilyaların batılılaşma çabasından hiçbir zaman vazgeçilmemiş ve hertürlü şartlar zorlanmıştır. Ekonomik koşulların sıkışık olduğu o yıllarda mobilya tasarımı için malzemelerin zor bulunması, elde olan malzemelerinde yeterli olmaması üretimi zorlamıştır.

1967 Yılında, mobilya'nın temelini oluşturan Yeni Kontrplak'ın İstanbul, Eyüp'teki fabrikasına mobilyacılar hizmet amacıyla zımpara ve ithal sandalye presi alınmış ayrıca o dönemin büyük bir sorunu olan yapıştırıcı Amerika'dan getirilmiştir. Bu yapıştırıcı su kontrplağı yapmak için kullanılan plastik bir yapıştırıcıydı. İsviçre'den de yüksek basınçla çalışan alüminyum kalıplar getirilerek üretim

denemeleri yapılmıştır. Bu kalıplarla yapılan, biçimlenmiş levhalar çeşitli mobilyalarda kullanılmaya başlamıştır.

4.2. 1970-80 Dönemindeki Değerlendirme

Türkiye’de modern anlamda mobilya 1950 yıllarıyla hayatımıza girmiş olsada, endüstriyel üretim 1970’li yıllardan başlamıştır. 80’li yıllarda globalleşme süreci ile gelişim ve değişimler beraberinde güncel model taleplerini getirmiştir. Yapı sektörünün gelişmesi her zaman mobilyanın gelişiminde de etkili bir rol oynamıştır. Orta ve büyük işletme sayılarının devamlı artması ve faaliyete geçmeleri küçük işletmelerin bu rekabet karşısında kapanılacağı düşünülmüştür. Fakat orta ve büyük işletmeler seri üretim yaparken küçük işletmeler bu noktada kişinin zevk ve beğenisine göre özel işler alarak yol almıştır.

1970-80 Yıllarında Türkiye’de serbest pazar ekonomisinin benimsenmesi beraberinde rekabet ortamını artırırken, ürünlerde çeşitliliği de artırmıştır. O dönemde yaşanan sosyal, siyasi, ekonomik ve teknolojik değişimler sektörü etkileyerek kent ve konut mekanlarında farklılaşmaları sağlamıştır. Türk mobilya sektörünün dışa açılmasıyla, yenileme ihtiyacı hissettirmiştir.

“1970’lerde Türkiye’de mobilya üretiminde standardizasyon ve seri üretimin başladığı yıllardır”(Durmuş,2005,s.84).

Ülkenin sosyal yapısındaki değişimler, geleneksel olan yapıyı değiştirmiştir. Oluşan modern mobilya seçeneklerinde ki artışlarla seri üretimi ülkemizde zorunlu hale getirmiştir. Ülkemizde artan yabancı firma ürünlerinin çoğalması rekabet duygusunu artırmış ve yerli üreticilerimiz ürünler karşısında bilinçlenerek kaliteli ürünler üretmenin farkına varmışlardır. Karşılaştıkları mobilyaları örnek almaya başladıkça bölgesel çizgiler yok olarak, modern tasarımda global çizgiler netlik kazanmıştır. Konutların, kavramsal değişimleri ile esnek, fonksiyonel ve estetik mobilya kullanım ihtiyacı artmış ve yoğun taleplere cevap verebilmek adına mobilya sektörünü canlı tutmayı sağlamıştır.

60’lı yılların sonlarında hayatımıza giren televizyon 70’li yıllarda yaygınlaşmasıyla en ücra kesimlere kadar ulaşmıştır. İnsanlar modayı bu yolla takip ederek daha bilinçli ve bilgili olmuşlardır. Modern mobilya üzerine bilinçlenmiş olan toplum karşısında üreticiler daha özverili ve sağlam mobilyalar üretmeye başlamıştır. Yaşanan gelişmelere rağmen, dünyadaki gelişmelerle kıyaslandığında geride sayılmaktadır. Bununda en büyük sebebi toplum mobilya üzerinde fikir sahibi olsada, tasarım bilinci oluşmamıştır. 70’li yıllarda mobilya tasarımlarında öne çıkan Türk tasarımcılar, toplumda tasarım duygusunun oluşması için büyük gayretler vermişlerdir. 80’lerden itibaren başlayan tasarım eğitimlerinin artması, dışa açılım politikalarıyla Türkiye’de bir çok tasarımcının yetişmesini sağlamıştır.

Türk modern mobilya sektöründe, 70'li yılların tasarımcılarından olan, 1956 yılında Yılmaz Zenginer'in " Atölye Zenger " adıyla kurduğu firma 1971 yılında büyüyerek mobilya tasarımına yön veren bir atölye olmuştur. Mobilya alanında heykelsi formlarıyla kompozit malzeme kullanarak tasarımlarında Türkiye'de öncü isimlerden olmuştur.

Şekil 122 : Yılmaz Zenger'in A KOLTUK tasarımı
Kaynak: <http://www.poinphoto.com/media/BPPjxNNgaEP>

Şekil 123 : Zenger'in Yuvarlak Koltuğu (Işıklı)
Kaynak: <http://www.poinphoto.com/media/BPPjxNNgaEP>

“Derin“ mağazasını Aziz Saryer İstanbul Kadıköy’de 70’li yıllarda açmıştır. Modern İtalyan tasarımına yakın örnekler üretmiştir. 1980’de Atölye Derin diye adlandırdığı bi diğer mağazasını yine Kadıköy’de açmıştır. Tasarımcı tamamen doğal çam mobilyalar üzerinde çalışarak, yuvarlak ve yumuşak hacimlerde geometrik obje ve mobilya üretmiştir.

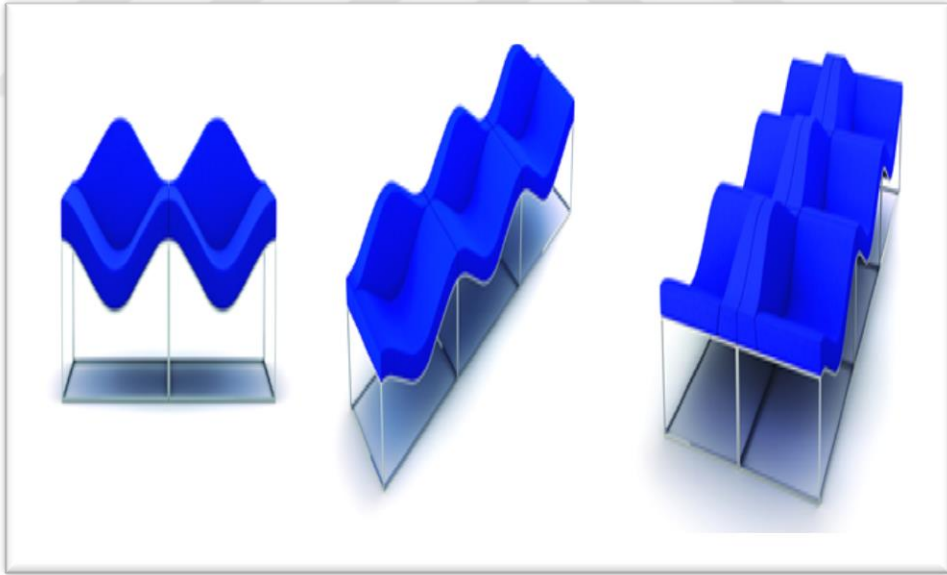
Şekil 124 : Aziz Saryer tasarımlı çam ürünler. Atölye derin 1980-81

Kaynak: Karakuş, Gökhan. “Türk Tasarımının İki Mihenk Taşı Saryer ve Malhan”, İcon Dergisi 14: 106-109,2008

Şekil 125 : Aziz Sarıyer tasarımı çam ürünler. Atölye derin 1980-81

Kaynak: Karakuş, Gökhan. “Türk Tasarımının İki Mihenk Taşı Sarıyer ve Malhan”, İcon Dergisi 14: 106-109,2008

Şekil 126 : Aziz Sarıyer tasarımı akıcı, çoğalabilen, zamansız bir bekleme ünitesi: Wave

Kaynak: <http://www.architectureoflife.net/akici-cogalabilen-zamansiz-bir-bekleme-unitesi-wave/>

Koleksiyon Firmasını 1970’lerde kuran Faruk Malhan modern mobilyalar tasarlamaktadır. Ankara’da Sanayi Mahallesi’nde Demir Atölye’si de açmıştır. Le Corbusier tasarımı sandalye, Gerrit Rietvelt’in kırmızı-mavi sandalyelerini üretmek işe başlamıştır. Ahşap ve metal mobilyalarında başarı kazanan Malhan, üretim tesisini, mobilya üretiminin merkezi olan sitelere doğru genişletmiştir. 1970’lerde

teknoloji ve üretim yöntemlerinde kullandığı yenilikler konusunda lider olmuştur. Zamanla firmasını, Türkiye'nin küçük mobilya dünyasının en üstüne taşıyarak ciddi başarılar sağlamıştır. 1982'de Abdi İpekçi Caddesinde bir mağaza ve Levent'te bir atölye açarak tüm işlerini İstanbul'a taşımıştır.

Şekil 127 : Koleksiyon Mağzasın'daki Malhan Tasarımı. 1980

Kaynak: Karakuş, Gökhan. "Türk Tasarımının İki Mihenk Taşı Sarıyer ve Malhan", İcon Dergisi 14: 106-109,2008

1970'li yıllarda Adnan Serbest profesyonel tasarım hayatına başlamıştır. Babası mobilyacı olan ünlü tasarımcı, daha küçük yaşlarda marangozluğa adım atarak ileride büyük işler başaracağıının sinyallerini vermiştir. Kendi servis otobüsünü hazırlayarak ilkinin yaşamıştır. 1976'da ilk mekan tasarımı olarak mahkeme salonu hazırlamıştır.

Şekil 128 : Adnan Serbest'in Kayra Sandalyesi
Kaynak: <https://prezi.com/-vmbqj9nn616/adnan-serb-est/>

Şekil 129 : Adnan Serbest'in No:8 isimli Berjer tasarımı
Kaynak: <https://prezi.com/-vmbqj9nn616/adnan-serb-est/>

1970'li yıllarda profesyonel olarak tasarım hayatına başlamış olan bu tasarımcılar o yıllardan günümüze kadar gelmişlerdir. Her biri tasarımlarında çeşitli ödüllere sahiptirler. Türkiye'nin içinde bulunduğu politik ve sosyal durumlardan

ötürü modern mobilya tasarımlarında 70'lerin sonu ve 80'lerin ortalarına kadar pek bir gelişme olmamıştır. 80'lerde yaşam alanlarımızda alışık olduğumuz koltuk takımları dışında, farklı olarak L Koltuk modeli ile karşılaşılmıştır. Genel olarak örnek alınan ürünler tasarlanarak seri halde üretilmiştir.

4.2.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler

1970-80 Yılları dönemlerde, dünyada yaşanan değişimler Türkiye'yi de etkisi altına almıştır. 70'li yılların başlarında oluşan petrol krizi, 1974'de Kıbrıs askeri müdahalesi ve Türkiye'de uygulanan ambargo ülkemizde ciddi döviz kaybına neden olmuştur. 70'li yılların sonlarına doğru, özel sektör yatırımların yanı sıra kamu yatırımlarını durdurma noktasına getirmiştir.

Türkiye'de yurt dışında ithal edilen mobilyaları, yerli sanayiciler tarafından üretilmesini sağlamıştır. Devlet planlı ekonomik kalkınma modelini benimseyerek sanayi sektörünün ekonomideki payını artırmaya başlamıştır. 1950-60'lı yıllarda başlayan kırdan kente göç 1970-80'li yıllarda hızını kesmeden devam etmiş ve gecekondulaşmayı beraberinde getirmiştir. Gecekondu, kente göç eden nüfusun barındığı mekanlar haline gelmiştir. Türkiye'de kentleşme olgusu farklılaşmaya başlamıştır. Kooperatifleşme başlayarak birçok dar ve orta gelirli aileler için kentlerde ucuz konut sahibi olmalarını sağlamıştır.

Hükümet çalışan tüm kesimlerin gelirlerini artırıcı politikalar uygulayarak işçi, köylü, memur, çifçi, gibi kesimlerin tüketim potansiyelini artırarak yerli sanayinin her türlü ürünü satabilmesi için geniş bir iç Pazar oluşturmaya çalışmıştır.

4.2.2. Sosyo-Kültürel Değişimler

Geçmiş dönemlerde mekanların değişmesi ile toplumun yaşam kalitesinde değişmiştir. Buna paralel olarak konut sayısı artmış buda beraberinde birçok mobilya çeşidinin oluşmasını sağlamıştır. Toplumun modern bir çizgiye ulaşması için fazlasıyla reklamlar yapılmış fakat her kesime ulaşmamıştır. Bir yanda batı etkisini gösterirken bir yandan da geleneksellik ile batı tarzı bir arada kullanmaya çalışan kafası karışık bir kitleyle karşı karşıya kalmıştır.

“Dönemin model tasarımlarında malzeme kullanımları ve genel trendler noktasında bir karmaşa yaşandığını belirtmiştir. Bu dönem üretilen koltuklarda modern klasik ayrımı çok net yapılmamaktadır. Ürünlerde oyma tekniği ile oluşturulmuş yerel motifler terk edilmeye başlanmış olmakla beraber, minimal tarza uymayan kumaş örnekleri ve biçim özellikleri kullanılmaya devam etmiştir“(Çalışkan,2005,s.35).

70'li yıllara gelindiğinde televizyonun yaygınlaşmasıyla tüm topluma çok rahat ulaşılmıştır. İnsanların yaşam alanına giren televizyon daha hızlı bir şekilde insanların bilinçlenmesinde çok fayda göstermiştir. O dönem yayınlanan reklamlar ve diziler etkiyi daha da artırmıştır. Dizilerde kullanılan mekan yerleşimleri insanların mobilya üzerinde fikir edinmelerini ve yaşam tarzlarını incelemeleri açısından önemli olmuştur. Bir diğer ve en önemli değişim ise gençler tarafından tasarım olgusunun oluşması ve eğitim alanlarında tasarıma ağırlık verilerek dahada bilinçli bir toplum yapısına varılmaya çalışılmıştır. Toplum daha bilinçli ve yeni çıkan ürünleri takip ederek, yaşam alanında kendi zevk ve arzusuna göre ürünler kullanmaya başlamıştır.

1970 Yıllarında mekan dekorasyonlarında plastik, fiberglas ve krom malzemeler mobilyada sıkça kullanılmıştır. Safran, hardal sarısı, mor, turuncu, pembe, nane yeşili gibi renkler ile beyaz, koyu ahşap ve siyah renkler kullanılır. İri ve damask desenli duvar kağıtları kullanılmıştır.

Şekil 130 : 1970'li yıllarda mekan mobilya örneği

Kaynak:<http://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/70lerin-renkli-dunyasi,rGJhNKtO-UaoHMZmpNHeNg/hNXxWWQojk-cL3tnep6ZLw>

Şekil 131 : 1970'lı yıllarda mekan mobilya örneği

Kaynak:<http://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/70lerin-renkli-dunyasi,rGJhNKtO-UaoHMZmpNHeNg/hNXxWWQojk-cL3tnep6ZLw>

Şekil 132 : 1970'lı yıllarda mekan mobilya örneği

Kaynak:<http://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/70lerin-renkli-dunyasi,rGJhNKtO-UaoHMZmpNHeNg/hNXxWWQojk-cL3tnep6ZL>

80'lerin en dikkat çeken renkleri arasında koyu bordo, şarap kırmızısı, gül kurusu, pembe, mint yeşili ve leylak moru sayılabilir. Salon ve oturma odası gibi günlük yaşam alanlarında, yemek odasında koyu tonlar, yatak odası, mutfak ve banyoda ise açık renkler öne çıkıyor. Ancak 70'lerde sıkça kullanılan iri çiçek desenleri ve geometrik çizgiler bu yıllarda yerini küçük çiçek desenlerine ve yalın çizgilere bırakmıştır. Ev tekstilinde duvar kağıdının en hit dönemini yaşadığı seksenli yıllar en çok kabartma çiçek desenleriyle dikkat çekmiştir.

Şekil 133 : 1980'lı yıllarda L koltuk tasarımı

Kaynak : <https://www.koltuks.com/model/1245/yesil-renk-l-kose-koltuk-takimi>

Şekil 134 : 1980'lı yıllarda mekan görselleri

Kaynak : <http://beyazgazete.com/fotogaleri/dizi-14/seksenler-foto-galeri-tum-fotograflar-12122/buyuk-fotograf-7/?pcount=17>

Şekil 135 : 1980'lı yıllarda kullanılan duvar kağıtları ve renkler

Kaynak : <http://www.evbilgi.com/nostaljik-ev-dekorasyonunda-puf-noktalar/>

4.2.3. Teknolojik Değişimler

1970-80 Yıllarında teknolojik gelişim açısından, otomotiv sanayisi, takım tezgahları, makine imalatı, fabrika donanımı gibi alanlarda yerli üretime geçilmiş olması bu dönemler için dönüm noktası olmuştur. Gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri ile ülkeye giren yabancı sermayenin artışı, türk sanayicilerinde rekabet ortamını oluşturarak, Türkiye’de dünya standartlarında ürünler üretilmesini sağlamıştır. Geçmiş dönemlere kıyasla ilerleyen teknoloji sayesinde dünyada ki gelişmeler daha yakından incelenerek tasarlama olanağı olmuştur.

4.3. 1990 ve 21.yüzyıl Dönemindeki Değerlendirme

Ülkemizde yaşanan sosyal, siyasi, ekonomik ve en önemlisi teknolojik değişimler, konut ve mekanların farklılaşmasını sağlamıştır. 1980 yıllarında dışa açılma ile 1990 yıllarında da küreselleşme etkileri mobilyanın şekillenmesine ve sektörün büyümesine imkan sağlamıştır. Konutlarda oluşan farklılaşma ve değişimler mobilya sektörünün, bu doğrultuda mekanlara göre farklı biçim ve tarzda ürün tasarım olanağını doğurmuştur. Geçmiş dönemlerde reklamlar insanların bilinçlenmesini ve yaşam alanlarını sürdürdükleri mekanlara kullanışlı ve kaliteli mobilya kullanmalarına teşvik ediyordu. Fakat 90’lı yılların başlarında rekabet ortamından doğan birçok ürün çeşidinin piyasada çoğalması ve insanların piyasada oluşmuş ürünleri tüketmeleri için ihtiyaç dışı gereksinimler algısı oluşturularak çoğu reklam kalitesiz ve işlevselliği olmayan ürünlere yönelmiştir. Zaman içerisinde 90’larda yaygınlaşan bilgisayar ve internet kullanımı insanların her türlü yenilikten haberdar olmalarını ve doğru bilgilere ulaşmalarını sağlamıştır. İnsanların bilinçlenmesi, tasarım ve tasarımcı olgusunun oluşması, mobilya sektörünün ilerlemesine ve teknolojiyi takip etmesini sağlayarak özgün tasarımlar oluşmasını artırmıştır.

“İnternetin kullanılmaya başlanmasıyla iletişim alanında kazanılan hız, tasarım ve üretim aşamalarında birbirinden uzak olsalarda, ilgili kişiler arasındaki diyalog ve tartışmaların zaman kaybetmeden yapılmasını ve hızla yayılmasını sağlıyordu”(Yararel, Doktora Tezi Kasım, 2013, s.66).

Bu bağlamda mobilya sektörünün durmadan gelişerek hızlı ilerlemesi ve kısa sürede ürün çıkarması toplumda, takip edilir bir moda dönüşmüştür.

Malzeme kullanımındaki ilerlemeler tasarımcılara ve üreticilere bir çok olanak sağlayarak ürün geliştirme ve biçimlendirmede farklı boyutlara götürmüş, sağlam, kaliteli, kullanışlı, ergonomik değerler ön planda tutularak mobilyanın şekillenmesi sağlamıştır.

Günümüzün teknoloji, imkan ve olanakların artması mobilya sektöründe yerli üretici ve tasarımcıların geliştirilmesiyle dışa açılmaya başlanmıştır. Bu süreç

içerisinde büyük üreticiler artmış ve küresel pazarın standartlarına uygun hale getirilmişlerdir. Çağımızın önemli isimleri arasında yer alan ve dünyada isim yapmış tasarımcılarımız ürünleriyle türk tasarımını iyi bir noktaya getirmiştir.

Dışa açılan tasarımcılarımızdan Ayşe Birsal, ODTÜ Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü'nü birincilikle bitirip, Fullbright bursuyla ABD'ye giderek hızlı bir şekilde tasarım dünyasına girmiştir. Uluslararası düzeyde birçok tasarım ödülü kazanmıştır. Özellikle Japon üretici TOTO için tasarladığı klozetle adını tüm dünyada duyuran Birsal, bu tasarımıyla 1995'te Chicago Müzesi İyi Tasarım Ödülü'nü, 1996'da Endüstriyel Tasarım Mükemmellik Ödülü'nü almıştır. ABD'nin en yaratıcı 1000 kişisi arasına girmeyi başarmıştır. Herman Miller için tasarladığı ofis sistemiyle ABD Endüstri Ürünleri Tasarımcıları Odası Üstün Başarı Ödülü'ne layık görülmüştür. 2001'de Brooklyn Sanat Müzesi yılın genç tasarımcısı ödülünü almıştır. 2002'de Cooper Hewitt Ulusal Tasarım Ödülleri'nde finale kalmıştır.

Şekil 136 : Ayşe Birsal'ın Herman Miller için tasarladığı "Resolve" ofis sistemi.

Kaynak : <http://blog.bienseramik.com.tr/tasarimci-ayse-birsal-amacim-insanlarin-beraber-yasadiklari-esyalarla-daha-rahat-iliski-kurmalarini-saglamak/>

Resolve, geniş açılı ofis sistemini oluşturmuştur. Birey olarak çalışanların gereksinimlerini karşılamak, gruplar ile onların karşılıklı eylemlerine yer vermek, kurumsal bilgi ve kimlik iletişimini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Yerleşim ve teknolojik değişimlere uyum sağlayan sistem, 90 derecelik köşeler barındırmıyor, daha açık ve organik 120 derecelik açıyla kuruludur. Böylece birçok açık plan büroda olduğu gibi birbirinin benzeri küçük odacıklardan meydana gelen ızgara

sistemini tekrarlamıyor. Daha açık büro alanları oluşturarak işbirliği ve iletişim için uygun bir çalışma ortamı hazırlıyor.

Defne Koz; Türkiye’de endüstri ürünleri tasarımcısı denince akla ilk gelen isimlerden bir haline gelmiştir. TED Kolejini bitirdikten sonra İtalyan Dili ve Edebiyatı eğitimi aldı. 1987-88 Yıllarında ODTÜ’de Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü’ne girmiştir. Design studio’yu 1992 Yılında açarak, mobilya, ev aksesuarları, aydınlatma sistemleri, masa üstü ürünleri, ev ve ofisler için iç mekan tasarımları çalışma alanları arasında yer almaktadır.

Şekil 137 : Defne Koz’un Float adlı ofis tasarımı.

Kaynak : <http://www.tunaofis.com/tr/tasarim/defne-koz>

Yüksek teknolojiyi üstün el işçiliğiyle birleştiren Float, büyük fikirlerin doğacağı geniş yönetici ofisleri için ideal bir tasarım özelliği taşıyor. Corian yüzeyler ve cam ayaklarıyla saf ve şeffaf, ahşap detaylarıyla sıcak ve samimi bir tasarımdır. Çağdaş mimarinin sadeliği ile bütünleşen bir tarzın yansımasıdır.

Arif Özden, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Endüstriyel Tasarım bölümünden mezun olmuştur. 1994’de kendi firması olan Özden Tasarım’ı kurmuştur. Vestel, Polo Garage, Gilan, Derin, Gizia, 3M gibi firmalarla çalışmıştır. 1999 İstanbul Yapı Fuarı, En İyi Stand Tasarımı, Mansiyon, 2001 İSTON Özgüm Tasarımlar "Büfelerimiz" Yarışması, Onur Ödülü 2005 Türkiye İç Mekan Tasarımı Yarışması, En İyi Alışveriş Mağazası (Polo Garage-Metrocity AVM)

Şekil 138 : Arif Özden'in Peon isimli raf sistem tasarımı
Kaynak : <http://www.birim.com/tr/urunler/raf-sistemleri/peon>

Peon'da Fonksiyonellik, kullanım esnekliği, dayanıklılık ve zariflik bulunmaktadır. Farklı kullanım amaçlarına uygun olarak açık, yarı açık ya da kapalı modüllerle kullanılabilen Peon aynı zamanda farklı mobilyalarla birlikte de kurgulanabilmektedir. Metal konstrüksiyonu farklı renk seçenekleriyle birlikte kullanılarak, bir depolama ünitesi ya da bir separatör görevi yapmaktadır.

Derin Design 1971'de Aziz Sarıyer tarafından kurulmuştur. İkinci kuşak oğul Derin Sarıyer 1997'de babasıyla birlikte çalışmaya başlayarak, 1999'da koleksiyonlarını büyüten şirket, 2000'de dünya pazarına satış yapmaya başlamıştır. Katıldıkları ilk uluslararası fuar 2000'de New York'taki Çağdaş Mobilya Fuarı oldu. Sarıyerlerin ekibinde Bülent Özden, Tanju Özelgin, Arif Özden, Defne Koz, Mehmet Ermiyagil gibi tasarımcılarda yer almıştır. Derin Design'ın mobilyalarının özelliği, olabildiğince sade ama aynı zamanda belirgin hatlara sahip olmaları. Tasarımlarını modern ve hızlı şehir hayatının mobilyaları olarak tanımlıyorlar. Derin Design, Wallpaper Dergisi'nin Temmuz-Ağustos 2004 sayısında ve Elle Decoration Dergisi'nin İngiltere baskısının Temmuz 2004 sayısında haber olmuştur. İki dergi de Derin Design'a Milano'da gerçekleşen Mobilya Fuarı'nda öne çıkan tasarımcılar arasında gösterilmiştir. Tasarım ve trend yaratma konusunda bir kamuoyu önderi olarak kabul edilen Wallpaper Dergisi Temmuz-Ağustos sayısında Milano Uluslararası Mobilya Fuarı'nın parlayan yıldızlarına yer vererek, derginin seçtiği altı tasarımcının ve ürünlerinin arasında Türk şirketi Derin Design da yer almıştır.

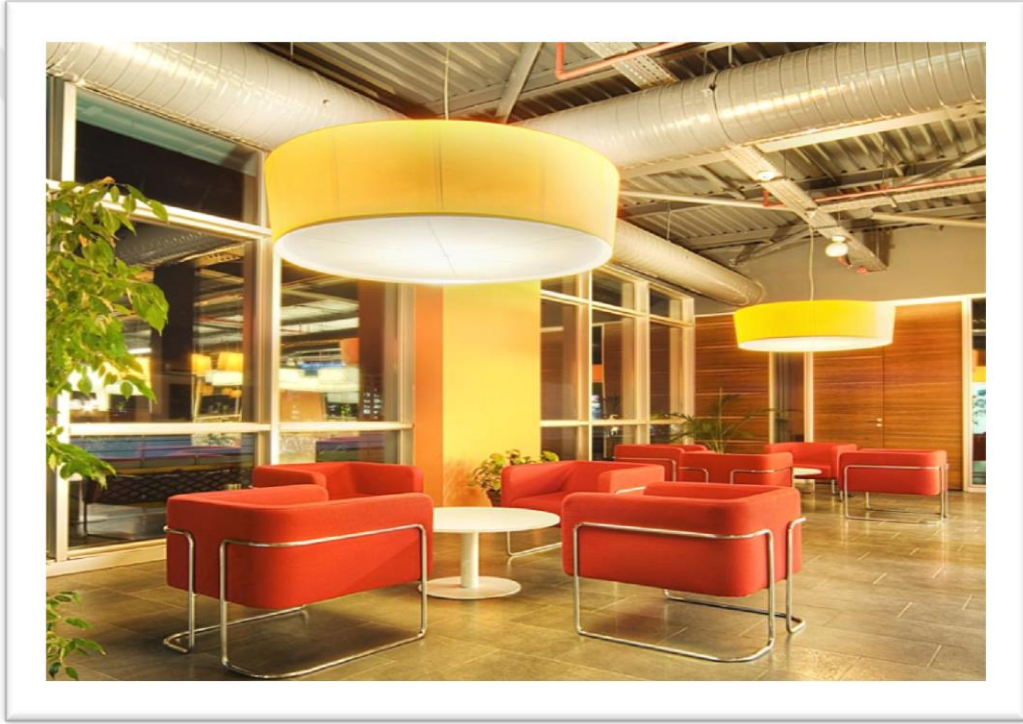

Şekil 139 : Derin Sarıyer'in Nim isimli koltuk tasarımı
Kaynak : <http://www.dekoronline.net>

Nim, kompakt boyutları ile özellikle çalışma masalarının önünde ya da küçük alanlarda tamamlayıcı ürün kategorisine dahil edilebilecek kanep ve koltuktan oluşan bir tasarımdır. Arkasındaki prizmatik formun sağladığı dinamik estetiğiyle de dikkat çeken bir tasarımdır.

Endüstri Devriminden sonra doğal kaynakların gereğinden fazla bilinçsizce tüketilmesi ve teknolojik gelişmelerin yarattığı olumsuzluklar doğal çevrenin zarar görmesine zemin hazırlamıştır. Hızla artan nüfusun ihtiyaçlarına cevap veren kentleşme ve sanayileşmenin yanı sıra nükleer patlamalar, çöp sorunu, hava, su ve toprak kirliliği gibi etmenler çevre sorunlarının ciddi bir boyuta gelmesine neden olmuştur. Doğada bırakılan atıklar zamanla mikro organizmalarla birleşerek yeniden doğaya kazanılırlar. Ancak bazı maddelerin geri dönüşümü uzun sürmekte ve kirliliğe sebebiyet vermektedir. Bunların başında cam, plastik, alüminyum gibi malzemelerin geri dönüşümü uzun yıllar sürmektedir. 21. Yüzyılda bu sorun tasarımcıların dikkatini çekmiş ve bu yönde yeni arayışlara yönelmesini sağlamıştır. Bugün her şey bilgisayar programlarına bağlı olarak tasarlanmaktadır. Genellikle, tasarımda pratiklik, fonksiyonellik ve estetiğe önem verilmektedir. Günümüzde ise, daha çok bireysel tasarımlar ön plana geçmiştir. Bu nedenle, sanat, endüstri ve teknoloji birbiriyle iç içe geçmiş durumdadır. Böylece, tasarım kavramı ve düşünceler ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte, son yıllarda çevre dostu tasarım giderek önem kazanmaya başlamıştır.

1972 Yılında, Ankara’da doğan İnci Mutlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Tasarımı bölümünden mezun olmuştur. Hacettepe Üniversitesi’nde yüksek lisansını tamamlamıştır. Milano’da bulunan Domus Academy’de çok sayıda workshopa katılmıştır. 1998 ile 2000 yılları arasında İstanbul’da freelance tasarımcı olarak çalışan Mutlu, bir süre Isao Hosoe Design Studio’da çalışmalarına devam etmiştir. Milano’ya taşınmasının ardından Luca Milano ile Mutlu & Milano Design Studio’yu kurmuştur. 1996 Yılında, ilk tasarladığı mobilya ‘Kissing Chair’, katıldığı ulusal bir yarışmada birincilik ödülüne layık görülmüştür. Yurtdışında önemli fuarlarda tasarımları sergilenmektedir. Aynı zamanda ‘Watt Bug’ elektrik sayacı tasarımı ile Viridian Design Competition’da birincilik ödülü kazanmış ve The New York Times, The Wired gibi yayınlarda yer almıştır.

Şekil 140 : İnci Mutlu’nun Hi & Lo tasarımı

Kaynak : <http://www.nurus.com.tr/tr/bekleme-lounge/hi-lo>

Simetrik ve asimetrik çizgilere sahip, zengin ürün ailesiyle Hi & Lo, dinamik ürün dili ile yaşam alanlarına yeni bir boyut kazandırır. Geniş oturma alanı ile konfor sunmaktadır.

Farklı kol genişliği ve sırt yüksekliğine sahip ürün ailesi ve sehpa seçenekleri ile Hi & Lo, çalışma alanlarından evlere ve ortak kullanım alanlarına kadar birçok alanda konforlu ve hareketli bir ortam oluşturmuştur. Bu tasarımın en önemli özelliği,

“Üretiminde kullanılan sünger, koltukların iç iskeletinde kullanılan kontrplak ve sehpa tablalarında kullanılan E1 standardı ahşap malzemeler %100 oranında tekrar kullanılabilir ve metal ayaklar %100 oranında geri dönüştürülebilir. Hi & Lo'nun döşemesinde TREVIRA CS, OEKO-TEX 100 STANDARD, IMO-MED, RECYCLABLE ve EU ECOLABEL Sertifikalarına sahip kumaşlar kullanılmaktadır. Kullanılan kumaşlar Avrupa normlarına uygun olarak aşınmaya (Martindale Testi), solmaya (EN ISO 105-B02), sürtünmeye (EN ISO 105-X12) ve yanmaya karşı dayanıklılık testlerinden geçmiştir” (<http://www.nurus.com.tr>).

Koral Erat, Marmara Üniversitesi İç Mimarlık bölümünden mezun olmuştur. Çeşitli mimarlık bürolarında mekan ve ürün tasarımı alanlarında çalışan Erat, 2009 Yılında KM34 Mimarlık ismiyle kendi ofisini kurmuştur. Genç tasarımcı, kullanıcı gereksinimlerini, üretici firmaların üretim potansiyelini ve malzemenin esnekliğini avantaja dönüştürmek üzere yenilikçi tasarımlar ortaya koymaktadır.

Şekil 141 : Koral Erat'ın Tara isimli koltuk tasarımı

Kaynak : <http://www.nurus.com.tr/tr/koltuk-kanepeler/tara>

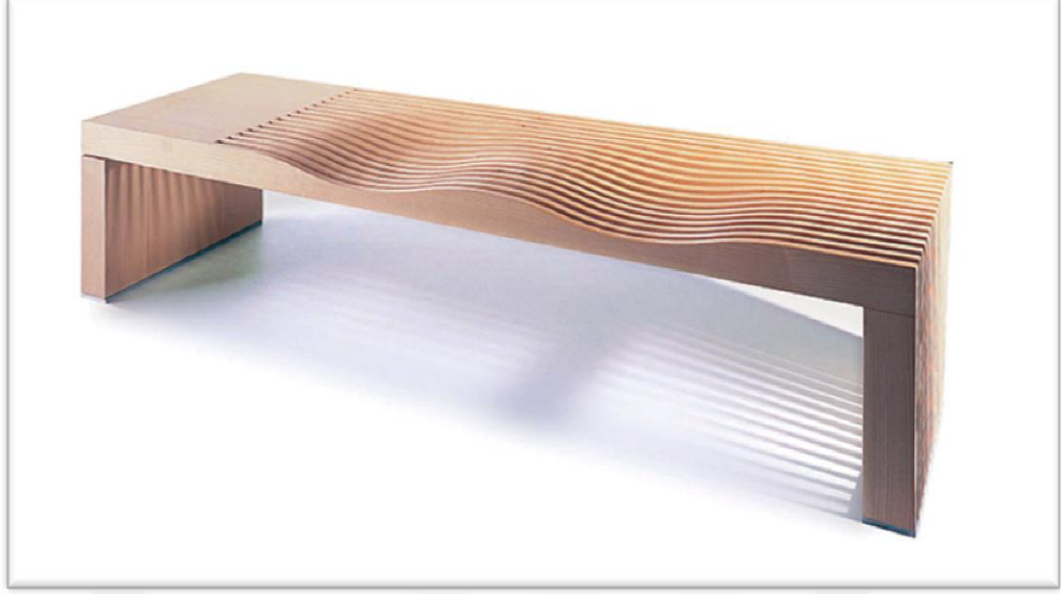
Tara, sade ve gözü yormayan tasarımı ile ilham veren alanlar oluşturmaya yardımcı olurken, resmiyet ve rahatlığı bir arada yansıtmıştır.

“Tara koltukların üretiminde kullanılan kauçuk, ayaklarında kullanılan metal malzeme %100 oranda geri dönüştürülebilir ve iç iskeletinde kullanılan masif ahşap

malzeme %100 oranda tekrar kullanılabilir niteliktedir. Tara'nın döşemesinde kullanılan; aşınmaya (Martindale Testi), solmaya (EN ISO 105-B02), sürtünmeye (EN ISO 105-X12) ve yanmaya karşı dayanıklılık testlerinden geçmiş kumaşlar, TREVIRA CS, OEKO-TEX 100 STANDARD, IMO-MED ve RECYCLABLE Sertifikalarına sahiptir”(<http://www.nurus.com.tr>).

1963 Yılında İstanbul'da doğan Atilla Kuzu, 1987 Yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümü İç Mimarlık Anasanat Dalından mezun olmuştur. 1986-1987'de Temel Sanat Mimarlık Ofisinde, 1987-1988'de Redesign Mimarlık Ofisinde ve 1988-1989'da Leo Design Mimarlık Ofisinde görev yapmıştır. 1990 ile 1994 Yılları arasında Midek A.Ş.'de çalışan Kuzu, bu süre zarfında Beymen, Derimod, Vakko, Yargıcı ve Roman mağazalarının yenileme ve kurgulama çalışmalarını gerçekleştirmiştir. 1994 yılında, Levent Çırpıcı ile Zoom Tasarım Proje Uygulama (Zoom TPU)'yı kurmuştur. Çok sayıda ulusal ve uluslararası ödüle sahip olan Kuzu, 1998 Yılında, Uluslararası Turkeybuild Fuarında amacına uygun tasarlanmış fuar stand kategorisinde 2.'lik ödülü almıştır. 1999 Yılında, Japonya'nın Asahikawa şehrinde düzenlenen 'Design with Love Love with Wood' sloganlı IFDA'nın ahşap mobilya üzerine düzenlediği yarışmada 'Taklamakan' isimli tasarımı ile finale kalmıştır. 2002'de IFDA'nın üç yılda bir düzenlediği ahşap mobilya tasarımı yarışmasında 'Barringer' isimli sehpa tasarımıyla ödül almıştır ve Barringer Japonya'da üretilmeye başlamıştır. Kuzu, 2009 Yılında ortağı Levent Çırpıcı ile birlikte yaptığı Acıbadem Maslak Hastanesi'nin iç mimari tasarımı ile World Architectural Festival'de finalistler arasında yer almıştır. 2010 Yılında, YAPI İstanbul fuarında Aspen Yapı Sistemleri firması için tasarladığı stand ile Amacına Uygun Tasarlanmış Stand kategorisinde birinci seçilmiştir. Aynı yıl, INTEMA için hazırladığı 'Open' serisi ile Elle Decor Edida'da yılın en iyi mutfak tasarım ödülüne layık görülmüştür.

Şekil 142 : Atilla Kuzu'nun 1999 Yılında, Japonya'nın Asahikawa şehrinde düzenlenen 'Design with Love Love with Wood' sloganlı IFDA'nın ahşap mobilya üzerine düzenlediği yarışmada 'Taklamakan' isimli tasarımı.

Kaynak : <http://www.nurus.com.tr/tr/bekleme-lounge/taklamakan>

Taklamakan, doğanın geometrik çizgilerinden esinlenerek insan bedenine uygun bir şekilde tasarlanmıştır. Taklamakan, ismini kum tepeliklerini andıran görünümü ile Çin'in en büyük kum çölü olan Taklamakan Çölü'nden alınmıştır. Kullanıldığı alana derinlik kazandıran akçaağaç ve beyaz polikor seçenekleri ile doğal ve sıcak bir ortam oluşturur. 'Design with Love, Love with Wood' sloganı ile uluslararası platformda tescillenen bir üründür.

"Taklamakan'ın üretiminde kullanılan E1 standardı ahşap ile ambalajında kullanılan malzemeler %100 oranında geri dönüştürülebilir niteliktedir. Taklamakan'ın üretiminde kullanılan polikor malzeme %60 oranında geri dönüştürülebilir ve dolgu malzemesi olarak %100 oranında yeniden kullanılabilir niteliktedir"(<http://www.nurus.com.tr>).

1962 Yılında İstanbul'da doğan Tanju Özelgin, 1984 Yılında Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Endüstri Ürünleri Tasarımı bölümünden mezun olmuştur. 1987 Yılında kendi tasarım ofisi olan Scala Design'ı kurmuştur. 1987-1996 Yılları arasında Scala Design bünyesinde fuar standları, yat, showroom, konut, ofis, özel tanıtım geceleri, mobilya ve endüstri ürünleri tasarımı yapmış ve uygulamıştır. 1993 ile 1995 Yılları arasında IN Mobilya ile kurucu ortak olarak çalışan Özelgin, 1996'da Ertan Binme ile Parlak Kırmızı'yı kurmuştur. Parlak

Kırmızı bünyesinde endüstri ürünleri tasarımı, sayısal ve video grafikleri hazırlamış, iç mimarlık proje ve uygulama hizmetleri vermiştir. 2005 Yılından itibaren endüstri ürünleri tasarımı ve iç mimarlık proje çalışmalarını TO (Tanju Özelgin Studio) bünyesinde devam ettirmektedir.

Şekil 143 : Tanju Özelgin'in koltuk tasarımı

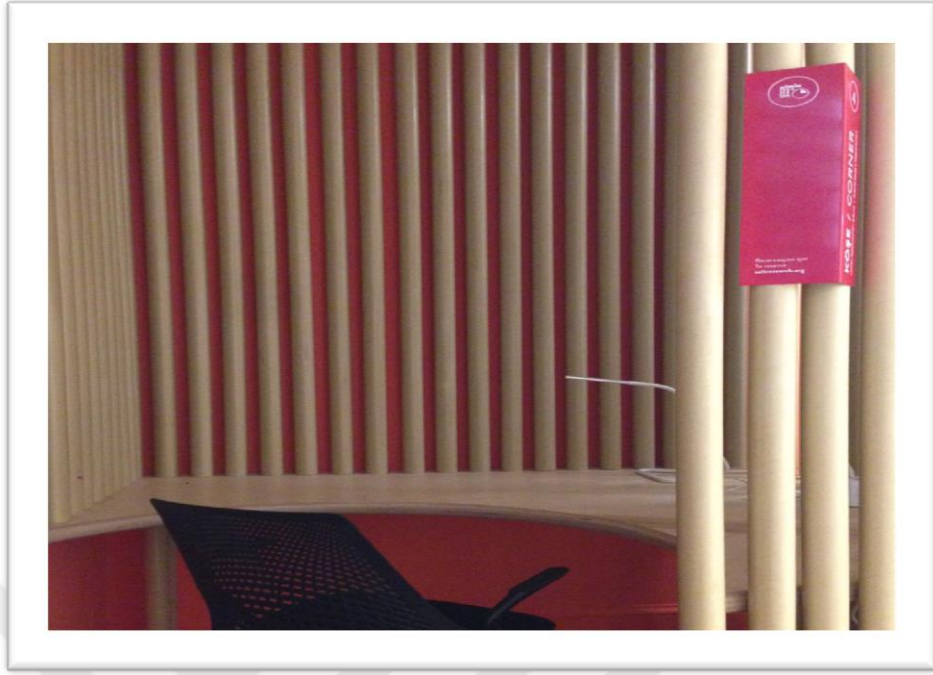
Kaynak : <http://www.nurus.com.tr/tr/koltuk-kanepeler/tan>

Konforu, kaliteyi ve hafiflik hissini vurgulanmıştır. Modern görünümü ve kaz tüyünden minderleri ile yönetici ofislerinden ortak kullanım alanlarına, evlerden toplantı salonlarına kadar tüm alanlara uygun bir tasarımıdır.

“Tan’ın üretiminde kullanılan sünger %100 oranında tekrar kullanılabilir ve iç iskeleti ile ayaklarında kullanılan alüminyum profil %100 oranda geri dönüştürülebilir niteliktedir. Tan’ın döşemesinde TREVIRA CS, OEKO-TEX 100 STANDARD, IMO-MED ve RECYCLABLE Sertifikalarına sahip kumaşlar kullanılmaktadır. Kumaşlar; Avrupa normlarına uygun olarak aşınmaya (Martindale Testi), solmaya (EN ISO 105-B02), sürtünmeye (EN ISO 105-X12) ve yanmaya karşı dayanıklılık testlerinden geçmiştir” (<http://www.nurus.com.tr>).

Salt Araştırma'nın yeni açılan Ferit F. Şahenk Salonu'nda geri dönüşüm malzemesi olan karton kullanılmıştır. Buda yeni nesil gençlerin dikkatlerini çekip düşündürmesi ve böyle tasarımlara yöneltilmesi açısından önemli olmuştur.

Şekil 144 : Salt Araştırma'nın yeni açılan Ferit F. Şahenk Salonu'nda geri dönüşüm tasarım örneği.
Kaynak : Tuba Terece, arşivi, 2017

Şekil 145 : Salt Araştırma'nın yeni açılan Ferit F. Şahenk Salonu'nda geri dönüşüm tasarım örneği.
Kaynak : Tuba Terece, arşivi, 2017

Günümüz mobilya tasarımı bugünlere gelene kadar birçok yenilikçi aşamadan geçmiştir ve mobilya etkisiyle oluşan akımlar ya önceki akımların üstüne koyarak ya da her şeyi reddedip yepyeni bir akım başlatarak mobilya tarihine damgasını vurmuştur. Modern mobilyanın, model değişimi de sürekli bir yenilenme içerisindedir. Giderek küçülen yaşam alanlarında maksimum alan tasarrufu sağlayarak, "yaşanabilir mekanlar" için modüler mobilya tasarımlar oluşturulmaya başlanmış ve günümüzde çok fazla yaygınlaşmıştır. Kullanım kolaylığı ve ayrı ayrı parçalar halinde ihtiyaç kadarı satın alınabileceğinden dolayı fazla yer kaplamamaktadır. Mekanın büyüklüğüne göre fazla parçalar, küçükse de daha az parçalar ile döşeme olanağı sağlamaktadır. Bu tarz modüler mobilyalar sık sık taşınmak zorunda kalan kişiler içinde kolaylık sağlamaktadır. Kolay sökülüp, montaj yapılabilme özelliği ile taşınma işlemi kolaylaşmaktadır. Mobilyaları ülkeler arası ulaşım ve taşımada, problem yaşamamak için özel bağlantı elemanları geliştirilmiştir. Bu sayede mobilyalar parça halinde, küçük paketlere konularak uluslararası dolaşıma rahatlıkla çıkarılabiliyorlar. Mobilyalar özel bağlantı elemanlarının kullanılması ile montajı çok kolay ve daha ekonomik hale getirilmiştir.

Şekil 146 : Modüler mobilya sistemi duvar ünitesinin yatağa dönüşmesi

Kaynak : <http://www.tasarimakademi.org/evlerimize-neden-moduler-mobilyalar-tercih-etmeliyiz.html>

Şekil 147 : Modüler mobilya sistemi duvar dekorunun masaya dönüşmesi

Kaynak : <http://www.tasarimakademi.org/evlerimize-neden-moduler-mobilyalar-tercih-etmeliyiz.html>

Şekil 148 : Modüler mobilya koltuk sistem örneği

Kaynak : <http://www.tasarimakademi.org/evlerimize-neden-moduler-mobilyalar-tercih-etmeliyiz.html>

Resimlerde de görüldüğü gibi mobilyalar hem estetik hem kullanışlı hem de birkaç ihtiyacı karşılayacak şekilde tasarlanmışlardır. Modüler mobilya tasarımları, yerden tasarruf sağlayarak, aynı mobilya üzerinden farklı dizaynlar sağlaması açısından günümüzde en önemli tercihler arasında bulunmaktadır.

4.3.1. Sosyo- Ekonomik Değişimler

Günümüz Türkiyesinde ve değişen dünya koşulları içinde yaşanan olaylar, mobilya sektörünün gelişimine büyük oranda yansımıştır. Türkiye'nin ekonomik kalkınma süreci, sanayileşmenin tetiklediği kentleşme oranındaki artış, dışa açılım ve milli gelirdeki artış gibi gelişmelere paralel olarak mobilya tüketimini artırmıştır. Konut sayısının her geçen gün artması, ihtiyaçların ve beklentilerin değişmesi mobilya tüketimini artırarak üretim miktarını da belirlemektedir.

Çağımızda oluşan rekabet ortamı, hızlı üretim yapabilmeyi gerektirmektedir. Yeterli miktarda ve başarılı ürünü zamanında üretme zorunluluğunu oluşturmuştur. Modanın devamlı yenilenmesi, her seferinde takip etmeyi zorlaştıracak boyutta yeni ürünlerin çıkması, seri üretimlerde fabrika düzenini getirmiştir. Zamanında piyasaya konulmayan ürün üreticiyi zarara uğratabilecek olmasından seri üretimde hız çok önemli olmuştur. Günümüzdeki mobilyalar hem çevre temizliği hemde ekonomik açıdan geri dönüşümlü malzemelerle yapılıyor olması ekonomik anlamda ciddi rahatlamalar sağlamaktadır. Modüler sistemli mobilyaların revaşa olması, özel bağlantı elemanlarının kullanılması ile montajı çok kolay ve daha ekonomik hale getirmiştir.

4.3.2. Sosyo-Kültürel Değişimler

Sosyo-kültürel değişimler, çağın ve teknolojinin getirdiği yenilikler kullanıcının psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik gereksinimlerine cevap veren, esneklik ve canlılığa sahip çözümlerle yaşamsal zorunluluğu olmuştur. Değişen gelenekler, rahat bir yaşamı dolayısıyla mekânların tasarım ağırlıklı yerleştirilmesini gerektirmiş, mobilyanın tüketici imkânları doğrultusunda, günün modasına uygun biçim kazanmasını sağlamıştır. Yeni nesil, zamanın ihtiyaçlarına uygun nitelikte olması ve yaratıcı düşünceler geliştirmesi sektörün gelişmesinde çok etkili olmuştur.

21.Yüzyıl iletişim ortamı bireysel gereksinimlerin değişmesini sağlamıştır. Günümüzde mobilya sosyo kültürel özellikleri ile tasarımcının, kullanıcının ve kullanacak bölgenin kimlik özelliklerini ifade etmektedir. Yani tasarımcı, kullanıcının zevk ve isteklerini bulunduğu coğrafi konumu gözönünde bulundurarak tasarımlarına yön vermektedir. Küreselleşmenin aynılaştırdığı toplumsal düzende bölgeler arası kültür farklılıkları tasarımın konusuna dönüşmüştür. Toplumun ferah düzeyi yükseldikçe ihtiyaçları da şekillenmektedir. Konfor, estetik, statü gibi farklı

nedenlerle mobilya alınmaktadır. Mobilyalara yüklenen işlev kültürüne göre değişmektedir. Standart olarak üretilen seri üretim mobilyalar birçok kişinin tercihiyken kimileri içinde özel, pahalı ve piyasada pek bulunmayan mobilyalar tercih edilmektedir. Buda statü ve farklılaşma duygusu oluşturduğu için tercih edilmektedir. Mekanlarda tasarımcının çok etkili olması, tasarlamada olduğu kadar mekan örgütlenme sürecinde de önemli bir hale gelmiştir. Tasarım ve tasarımcı öneminin artması okul ve üniversitelerde eğitim açısından önemli bir yere gelmiş ve bu doğrultuda genç nesil çok iyi eğitimlerden geçerek biriktirdiği bilgi ve deneyimlerini ürün tasarlayarak göstermektedir.

4.3.3. Teknolojik Değişimler

1990 Yıllardan sonra bilgisayarların artması, internet, iletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler bilgi ekonomisi olarak adlandırdığımız yeni bir döneme işaret etmektedir. Bu yeni dönemde yeni teknolojilerin kullanılmasıyla üretim organizasyonlarının, işgücü süreçlerinin ve işgücü yapısının önemli ölçüde yeniden biçimlendiği ve rekabetin yeni ilişkiler ağı üzerinden kurulduğu görülmektedir. Yeni teknolojilerin kullanımıyla gereken becerilerde, hammadde kaynaklarında, faaliyetlerin çeşitlerinde ve yapılan işlerde önemli dönüşümler söz konusu olmuştur. Ayrıca, yeni teknolojiler üretim sürecinde maliyeti düşürüp, verimliliği ve kaliteyi artırarak işletmelerin rekabet gücünü yükseltmektedir.

Büyük ölçekli CNC Ebatlama, CNC Kesim makinaları ile birlikte robot olarak adlandırılan boyama ve kurutma makinalarının sayısı hızla artmıştır. Üretim sürecinin ilk aşamasını oluşturan Arge-Tasarım-Planlama bölümünde tasarım odaklı üretime geçişle birlikte lisanslı çizim programları ile son üretim aşamasında bilgisayar destekli paketleme streçleme makineleri kullanılmaya başlanmıştır. Yeni teknolojilerin büyük yer kaplamaları, işletmelerin büyümesine, makine sayılarının artması söz konusu olmuştur. Bu teknolojik gelişmeler üretimin maliyetini düşürmüş, kalitesini ve niteliğini yükseltmiştir.

5. MOBİLYA TASARIMINA ETKİ EDEN TEKNİK FAKTÖRLER

Gelişen teknoloji ile birlikte; mobilya sektörü yeni malzemelerle tanışıp, ürün tasarım ve uygulamalarını her geçen gün daha da ileriye taşımaktadır. Türkiye mobilya sektörü, tüm sektörler arasında en geniş pazara sahiptir.

Mobilya tasarımına etki eden faktörler, malzeme ve üretim olarak ikiye ayrılmaktadır. Tasarlanan mobilyanın var olması yada yeni bir malzemeyle yeniden üretilmesi sırasında malzeme ve üretim faktörleri önemli rol oynamaktadır. Ahşap, cam, plastik, metal ve tekstil ürünler kullanılarak, işlevsellik, ergonomi, estetik, form ve psikolojik etkilerde ürün tasarımı için birbirlerinden ayrılmaz faktörlerdir.

5.1. Malzeme Faktörü

Mobilyada ürünün meydana gelmesinde kullanılan maddelerin tümüne malzeme denilmektedir. Malzeme kullanımı tasarımın amacına ve fonksiyonuna uygun olmalıdır. Malzeme ürününü şekillendirirken kültürel, ekonomik, fizyolojik ve psikolojik faktörlere bağlantılı olarak bölgenin koşullarına uygun yöntemler ile biçimlendirilmelidir.

Tasarım aşamasında tasarlanacak ürün üzerinde çalışırken ürünün tasarımı kadar malzeme seçimide çok önemlidir. Ürün tasarım aşamasında kullanılacak malzemenin fiziki özellikleri göz önünde bulundurularak yol alınmalıdır. Tasarıma uygun kullanılan doğru malzeme seçimleri tasarımın popülitesini artırmaktadır. Gelişen teknoloji ile birlikte, mobilya sektörü yeni malzemelerle tanışıp, ürün tasarım ve uygulamalarını her geçen gün ileriye taşımaktadır. Türkiyede mobilya tüm sektörler arasında en geniş pazara sahip ve her dönem yükselen ivmesiyle en çok gelişme gösteren sektörlerden birisidir ve bu durumun en büyük destekçisi de teknolojidir. Mobilya üretiminin her aşamasında özel makineler kullanılmaktadır. Hammaddenin sağlanabilmesi, tasarımların oluşturulması, uygulanması için ayrı ayrı makinelerin kullanıldığı bu sektör teknolojik gelişmelere ayak uydurmak zorundadır. Malzemelerin farklı mukaveti, esneme kabiliyeti, dokusu ve işçiliği vardır. İşlenen her malzeme farklı teknolojilerle elde edilmektedir.

Mobilyayı oluşturan malzemeler, farklı kullanım amaçlarına göre farklı malzeme kullanımında gerekli kılmaktadır. Koltuk tasarımında iskeletin ahşap olmasına karar verildikten sonra, yaslanma yani sırtlık ve kolçak bölümleri içinde kullanılan kumaş, deri gibi uygun döşemelerin belirlenmesi farklı birkaç malzemeyi bir arada kullanarak koltuk tasarım ve üretimi gerçekleştirir. Ayrıca yapılan koltuk kullanılacak mekan içinde de malzeme seçimini etkilemektedir. Hastane, ofis ve

işyeri gibi yoğun kullanım olan mekanlarda deformasyona dayanıklı ve temizliği kolay malzemelerin kullanımına göre şekillenmektedir. Kısaca malzeme seçimi mobilyanın kullanılacağı ortama göre karar verilmeli ve o doğrultuda şekillenmelidir. Mobilyanın estetik ve güzel görünmesinin yanında en önemli noktalardan biride mobilyanın sadece görünüşü değil kullanılan malzemenin kalitesi ve deformasyonlara dayanıklılığı önemlidir.

5.1.1. Ahşap Malzeme

Mobilyada en çok kullanılan malzeme ahşaptır. İnsanoğlunun ilk aletlerini yapmak için kullandığı ahşap tarihte yaşamımıza bu şekilde girmiştir. İlk zamanlardan bu yana kullanılıyor olmasına rağmen günümüze kadar önemini yitirmeden gelmiştir. Ahşap, kereste veya kaplama levha olarak mobilya endüstrisinin birincil malzemeleri arasındadır. Mobilya yapımında kullanılan ağaç kökenli malzemeler, masif, (kereste) kaplama levha, kontrplak, kontrtabla, liflevha, yonga levha, laminat, kağıt ve reçine emdirilmiş veya plastik kaplı dekoratif levhalar olarak sınıflandırabiliriz.

Doğal yapısı nedeniyle kullanıldığı mekân veya ürünlerde sağladığı rahatlık, huzur hissi başka bir hammadde ile doldurulamamıştır. Mobilyanın yapımında kullanılacak ahşap malzemedan istenilen özelliklerin başında doğru bir şekilde belirlenmesidir. Ahşap malzemenin mobilya yapımında kullanılan malzeme seçimi büyük önem taşımaktadır. Uygun ahşap malzeme seçilmemiş ise ne kadar hassas çalışılırsa çalışılsın bazı problemler ortaya çıkabilmektedir. Kullanılacak ahşap malzemede yüzey kalitesi mobilyanın tercih edilirliliğini arttırmaktadır. Bunun yanında iyi bir yüzey kalitesi elde edebilmek ve bunu en az maliyetle çözebilmek oldukça önemlidir. İşleme koşullarının uygun kombinasyonla uygulanması gerekmektedir.

3.1.2. Cam Malzeme

Eski çağlardan bugünüme kadar hep yaşam alanlarımızda olmuştur. Eskiden daha çok süsleme amaçlı kullanılan cam, endüstri devriminden sonra gelişmiş ve farklı amaçlarla kullanılmaya başlanmıştır. Cam, son yıllarda ilerleyen teknolojiyle birlikte ülkemizde önemli malzeme haline gelmiştir. Cam malzeme tasarımda ve günlük yaşamda vazgeçilmez bir unsur olmuştur. Malzemenin kırılma ve ağır olmasından dolayı, farklı malzemelerle bir arada kullanılmıştır. Günümüz teknolojisiyle camın ışık geçirgenliğini değiştirmek, kırılmaya karşı direncini artırmak ve ısıya karşı direncini artırmak mümkün olmuştur. Böylece camın kullanım alanları artmıştır.

5.1.3. Plastik Malzeme

Plastik malzemeler, kalıplama yöntemiyle kolay biçimlenmesi ve istenilen formda tasarım uygulanabilmesi açısından mobilya tasarımlarına birçok yenilik getirmiştir. Hava koşullarına dayanıklı olması, esnek, hafif, renk çeşitliliğinin fazla olması ve maliyetin düşük olması gibi avantajlarından dolayı, tasarımcılar, üreticiler ve kullanıcılar tarafından çok fazla tercih edilmesini sağlamıştır. Doğada çok uzun yıllar yok olmaması tasarımcıların geri dönüşüme yönelmesini sağlamıştır.

5.1.4. Metal Malzeme

Metal malzemeler, yüksek ısı ve elektrik iletkenliği, parlaklık, biçim değiştirme yatkınlığından dolayı endüstride farklı alanlarda kullanılmıştır. Ahşaptan sonra bilenen en eski malzemelerden biride metaldir. Sağlam, hafif, yüksek darbelere dayanımlılığı ve kolay şekillenmesinden dolayı tercih edilmektedir. Çelik ve alüminyum tasarımlarda kullanılan malzemeler arasında popüler hale gelmiştir. Metal malzeme mobilyada kullanıldığı gibi iç mekan tasarımlarında da uygulama kolaylığından dolayı kullanılmaktadır. Malzemenin bulunabilirliği, üretim ve montaj kolaylıklarından dolayı hız beklentisine uygun çözüm yolları sunmaktadır.

5.1.5. Tekstil

Deri ve kumaşlardan oluşan tekstil malzemeleri mobilya tasarımında döşeme amaçlı kullanılmaktadır. Mobilyada biçimin etkisini yumuşatarak renk ve doku çeşitliliği ile hayatımıza girmiştir. Deri, kumaş malzemeye oranla pahalı ve işçiliği daha zor olmasından mobilyada prestij sağlamaktadır.

5.2. Üretim Faktörü

Üretim faktörleri, bir ürünün ortaya çıkabilmesi için gerekli olan unsurlardır. Seri üretim ile tasarlanan mobilyalar çok sayıda üretildiğinden kullanılan malzeme, harcanan emek ve enerji kaynakların miktarıda büyük olmaktadır. Bu sebeple tasarım karar aşamasında yapılacak en ufak bir hata bütün üretim malzemelerini heba edebilmektedir. Bundan ötürü tasarımcının uygun ve hatasız mobilya tasarlaması hem üreticiyi hem de tüketiciyi memnun etmektedir. Ayrıca doğru yapılmış bir tasarım üretici firmanın pazarının genişlemesini sağlamaktadır. Üretim aşamasına tüm tasarımcıların dikkat etmesi gerekmektedir. Fakat en çok dikkat etmesi gereken seri üretim yapan tasarımcılar olmalıdır.

5.2.1. İşlevsellik

Teknolojik gelişmelerin mobilyada işlevselliği getirmiştir. Piyasaya çıkan her ürün bir sonraki ürün için farklı fonksiyonlar eklenerek bir nevi eski ürünün devamı, daha işlevsel şekli olmaktadır. Günümüzde hemen hemen bütün ürünlerde işlevsel özellikler eklenerek tasarlanmaktadır. Sık sık mobilya değiştiren kullanıcılar için birçok fonksiyonu barındıran mobilyalar kullanıcıların birçok ihtiyacını karşılayacak şekilde tasarlanmaktadır.

Mobilya tasarımı oldukça önemlidir, çünkü insanlar mobilya alımında çok fonksiyonlu ve görsel olarak zevklerine hitap eden mobilyaları tercih etmektedirler. Fonksiyonel mobilya tercih edilmesinin ana nedeni ise mobilyaların istendiğinde birden fazla işleve sahip olmasıdır. Bu şekilde insanlar evlerinde ya da iş yerlerinde, yerden kazanç sağlayacak ve misafir etmek istedikleri insanlar geldiğinde onlara yer olarak hazırlayabilecekleri mobilyalar edinmiş olacaktırlar. Bu sebeplerden dolayı mobilyanın normal kullanım amacının yanı sıra daha farklı kullanımlara da açık olması çok önemli bir durumdur. Tüm bu sebepler birleştirildiğinde bireylerin fonksiyonel mobilya seçimleri oldukça önemli olmaktadır. Bu tarz mobilyalar ile insanlar pek çok amaca hizmet ederek daha rahat ev ve iş ortamları oluşturmaktadır.

Hem bütçe olarak düşünüldüğünde hem de kullanım olarak düşünüldüğünde farklı fonksiyonları olan mobilya tercihleri bireyler için avantaj sağlamaktadır. Günümüzde pratik ve işlevsel mobilyanın kolay monte edilebilmesi, kullanımının basitleştirilmesi ve basit bakım ve onarım işlevlerinin tüketicinin kendisi tarafından yapılabilmesi, işlevsel mobilya kullanımını önemli kılmaktadır.

5.2.2. Ergonomi

Hayatımızda önemli bir yer tutan ergonomi birçok alanda geniş bir kullanıma sahiptir. Ergonomi ve antropometrik verilerle kişilerin kullanımına uygun ürünlerin tasarımı gerçekleştirilmektedir. Özellikle hayatımızın her alanında kullandığımız mobilyaların ergonomik ve antropometrik özelliklerle tasarım ve üretim yapılması çok önemlidir.

“Ergonomi, insanlar arasındaki etkileşim ve sistemin diğer öğelerini anlama ile ilişkili, bilimsel disiplin, kişilerin mutluluğunu ve tüm sistemin performansını en iyi hale getirmek için, teori, ilke, veri ve metotlar uygulayan bir meslektir”(Dul ve Weerdmeesder, 2001).

“Antropometri ise vücut uzunluğu, şekli, gücü ve çalışma kapasitesi ölçümlerinin yer aldığı, vücut ölçümleriyle ilgilenen bir bilim dalıdır”(Pheasant, 1996).

Kişilerin antropometrik ölçüleri, yaş, kilo, boy, cinsiyet, beslenme ve yaşadıkları yere göre farklılık göstermektedir. İnsanların vücut ölçülerine uygun

tasarlanan mobilyalar, kişilerin mobilyayı rahat ve tam verim alarak kullanabilmesini sağlamaktadır. Üretilen ya da tasarlanma aşamasında olan mobilyalar kullanıcıların bedensel, ruhsal özelliklerine ve antropometrik ölçümlerine uygun tasarlanmalıdır. Antropometrik ölçütlere uygun olmayan mobilyalar kullanıcıların yapısal ve fiziksel gelişmelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

5.2.3. Estetik

Estetik, kelime anlamı ile tamamen hayatımızın merkezinde bir olgudur. Kişiden kişiye değişen ve tartışmaya açık bir konudur. Duyum, duyular, algı, duygu ile algılamak gibi anlamlar taşımaktadır. Pek çok kişi aldığı hizmetin ve kullandığı eşyaların estetik görünmesini istemektedir. Bu sebepten ötürü mobilyada estetik anlayışı da özellikle son zamanlarda insan hayatında oldukça büyük bir yer tutmaktadır. Tasarım elemanları ile ifade edilen biçim, renk, desen, ölçü, oran, doku, boya, aksesuarlar tek bir anlatımla estetik veya görünüş özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ürünün dış görünüşü ile tüketicinin zevkine uygunluğu, tasarımda birinci derecede ele alınması gereken, aynı zamanda mevcut üretim imkânlarının da değerlendirilmesi gereken bir husustur. Tüketici her zaman önceliği ürünün estetik unsurlarında aramaktadır. Bu nedenle ürünü oluşturan malzemenin istenilen biçim, renk ve desene getirilebilmesi için uygun yöntemlerle işlenmesi gerekmektedir.

5.2.4. Form

Form, doğadaki formların, mobilya tasarımının biçimlendirilmesindeki etkisinin önemi büyüktür. İlk çağlardan günümüze değin bir çok tasarımcının eserlerinde bazen gizli, bazen açık bir şekilde doğal formların kullanıldığı görülmektedir. Doğadaki formların sadece mobilya tasarımı için değil aynı zamanda bir çok tasarım ve bilim dalında da bir çıkış noktası olduğu görülmektedir. Çeşitli dönemlerde tasarımlarda tamamen örnek alınarak kullanılan doğal formlar, günümüzde daha farklı bir ifadeyle yorumlanmaktadır.

5.2.5. Psikoloji

Tarih boyunca insanların, toplumsal ve kişisel anlamda gelişen, değişen koşullar karşısında ruhsal değişimlerde yaşamışlardır. Mobilyada kullanılan malzeme, seçilen renk ve mobilyanın amacına uygun kullanılması insanların duygusal enerjilerini etkilemektedir. Bunların başında da en çok zaman geçirdiğimiz evlerimizdeki renkler ve mobilya düzeni gelmektedir. Mobilya ve insan psikolojisi hakkında biraz detaylı düşünüldüğünde ev düzenimizin hayatımızda ne kadar büyük bir öneme sahip olduğunu görebiliriz. Örneğin evimizi bir ofis gibi döşersek, ruh halimiz olumsuz yönde etkilenecektir. Özellikle uzun süre ofis gibi alanlarda zaman geçirenler eve

geldiklerinde daha rahat bir ortamla karşılaşmak ve böyle bir ortamda huzur bulmak isterler. Aynı bir ofis gibi büyük masalar, ağır renkli mobilyalar kişinin kendini hala işyerinde hissetmesine neden olacak ve psikolojisini etkileyecektir. Bu nedenle ev döşerken kişinin ruh haline göre hareket etmesi çok önemlidir. Mobilyanın verdiği enerji insanlar üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler oluşturabilmektedir. Bunun içinde mobilya seçiminde kullanıcının alacağı ürünü sevmesi ve benimsemesi gerekmektedir.

6. TÜRKİYE'DE MODERN MOBİLYANIN TASARIMI VE SEKTÖREL DURUMU

Türkiye modern anlamda mobilya kültürüyle iskemle, masa ve yemek odasının Dolmabahçe Sarayı'nda yerini almasıyla tanışmıştır. Türkiye'de mobilya sektörü diğer sektörlerle göre devamlı ilerleyen ve en eski sektörlerden biri olmuştur. Geçmişte ülkemizde küçük atölyelerle başlayan bu sektör, dönemin şartları ve koşulları karşısında kısıtlı imkanlarla ilerlemiştir. Zaman içerisinde sosyal, ekonomik, siyasal, ve teknolojik değişim ve gelişmelerle, orta ve büyük ölçekli firmaların artmasını sağlamıştır. Küreselleşme etkisi ile biçim kazanan modern mobilya sektörünün oluşmasını, gelişmesini ve ilerlemesini sağlamıştır. Türkiye'de mobilya sektörü, hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler ile tasarım, üretim, tüketim kavramları birbirini takip ederek büyümüştür. Böylece Türkiye'de küreselleşme süreciyle birlikte önem kazanan modern mobilya tasarımı, birçok mobilya firmasının sektöre girmesini sağlamıştır. Teknolojik yeniliklerin ülkemize girmesi, dışa açılma, batılı yaşam tarzını benimsememiz ve dış ticaretin artması, mobilya firmaları arasında rekabeti oluşturmuştur. Bu rekabet duygusu sektörde özgün tasarım olgusunu oluşturmuştur. Marka olma isteği sektör tarafından algılanmasını ve önemsenmesini sağlamıştır.

“Tasarım, Dilimize tasarlama sözcüğü, İngilizce ve Fransızca da ki “desing” kelimesi karşılığı olarak kullanılmaktadır. Desing kelimesi de Latince kökenlidir. Tasarım, algı ile kavram arasında bir bağlama aracıdır. Nesnel gerçeklik ile doğrudan ilişkisi bulunmaz. Bu nedenle önemsiz ayrıntılar yerine, önemli özelliklere dikkat çeker. Bunun sonucu olarak ta algılardan genelleştirme yapılarak kanılara varılır”(http://www.arkhesanat.com/tasarim-nedir).

Mobilya tasarımında, işevsel, fonksiyonel ve estetik kavramları ön planda tutulmaktadır. Mobilyada denge, devamlılık ve hakimiyet ile tasarım ilkeleri olan ritim, ölçek, biçim, oran, renk ve dokudur. Mobilya tasarımcısı bu tasarım ilkeleri ışığında mobilyaları tasarlayarak ortaya koymaktadır. Tasarım, bir ürünün oluşması için geliştirilmiş plan ya da fikirdir. Tasarım, öncelikle zihinde oluşarak, biçim verme ihtiyacı duyulur. Bu oluşum süreci içinde biçim kazanmış bir nesne olarak varolur. Tasarım kavramı her çeşit nesnenin ve düşüncenin insan tarafından oluşturulması anlamında kullanılmaktadır.

Türk mobilya sektöründe tasarımın önemini anlayabilen imalatçı sayısı oldukça azdır. Birçok firma, yabancı firmaların ürünlerini örnek alarak, yanlarında tasarımcı bulundurmadan ürünleri yapmaya çalışmışlardır. Firmalar aynı yolu izledikleri için piyasada, birbirine benzeyen çok fazla modelle karşılaşmaktadır. Buda kullanıcılarda farklı ürün görme isteğini oluşturmuştur. Bunun üzerine günümüzde son yıllarda firmalar, ürün tasarımlarında tasarımcı bulundurma ihtiyacını oluşturmuştur. Mobilyada trendler, fonksiyonellik ve estetik bakış açısına

paralel olarak değişim göstermektedir. Bu değişme bakıldığında mobilya sektörünün de her anlamda sürekli aşama kaydetmesi kaçınılmaz hal almıştır. Ev mobilyalarının yanı sıra ofis ve bahçe mobilyaları da bu değişime ayak uydurmaktadır. Yıllarca batı mobilyasını örnek alarak ilerleyen tasarımcıların ufku açılmış ve mobilyalara farklı bir bakış açısıyla yaklaşmalarını sağlamıştır. Örnek alınan çalışmalar Türkiye'nin kültürüne, ekonomik koşullarına, coğrafi konumuna göre şekillenerek yeni tasarımlar oluşturulmaktadır. Her eski ürün bir diğer yeni yapılan ürünün üzerine yeni fonksiyonlar eklenerek başka türlerde karşımıza çıkmaktadır. Buda günümüz tasarımcılarının özgün tasarımlar tasarlamasının önünü açmıştır. Özgün tasarım ve markalaşma son dönemlerde mobilya sektörünü ilgilendiren önemli kavramlar olmuştur. Tasarımcıların tasarımlarında, kimlik oluşması, dış piyasada isim yapması çok önemli fuar ve sergilerde yer edinerek Türkiye'nin ismini ve ürünlerini ön plana çıkarmasını sağlamıştır. Böylece Türkiye İtalyan stili ile yarışma hedefi oluşturan bir mobilya sektörüne sahip hale gelmiştir.

6.1. Günümüz Türkiye'sinde modern mobilyanın yeri ve gelişimi

Türkiye'de modern anlamda mobilya Dolmabahçe Sarayı'nda ilk kez karşımıza çıkmıştır. Mobilya sektörünün Türkiye'deki başlangıcı çok eskilere dayanmış olsada, modern tarzda endüstriyel üretim 70'li yıllarda başlamıştır. Globalleşme süreciyle kullanıcıların değişmesi ve gelişmesiyle, kalite anlayışı ve moda ürün taleplerini beraberinde getirmiştir.

Modern mobilya günümüze gelince kadar birçok süreçten geçmiştir. Farklı akımların, mobilyaların ve firmaların tasarım ve üretimleri ile yön belirleyerek ilerleme göstermiştir. 20. Yüzyıl öncesi tarihi stillerin oluşturduğu mobilya tasarımlarına modern mobilya ters düşmüştür. Ancak modern tasarım mobilyada öz değerlerin ortaya çıkmasını ve işlevselliğin forma öncülük etmesi gerektiğini savunmuştur. Be sebeple, her çağda geçici olmadan, devamlı yenilenebilecek bir öze sahip olmuştur. Fiziksel, estetik, kullanım ve üretim özellikleri ile tüm zamanlarda, modern mimari yapılara uygun mekanlarda kullanılabilir. Günümüzde modern tasarım, tasarımcıların farklı yorum ve uygulamaları, farklı malzeme kullanımları ile hayat bulmaktadır. Bu açıdan modern mobilya tasarımı fiziksel, estetik, ergonomik, üretim, kullanım ve mekana uygunlukları göz önünde bulundurularak değerlendirilmekte ve bunlara göre tasarlanmaktadır.

20. Yüzyılın başındaki modern hareketin yansımaları, mobilya tasarımında işlevsel ve form arasındaki ilişkinin temeli olarak 21. Yüzyılın başında da birçok etkisini korumuştur. Teknoloji, malzeme, üretim tekniği, tasarım yaklaşımı, ideoloji, yaşam şekli, sosyal değerlerdeki değişim ve dönüşümler günümüz mobilyasına çok fazla etki etmektedir. Modern mobilya tarzı, mekanlar içinde esnek kullanım özelliği ile ofis ve konut mobilyalarının farklı karakteristik özelliklere sahip olarak yaşam alanlarımızda özelleşmiştir. Buna karşılık, günümüzde yaşam mekanı ve çalışma mekanının iç içe olmaya başlaması mobilyalarında farklı mekanlar için kullanılabilir

olmasını gerektirmiştir. Modern mobilyalar rutin yaşam içerisinde hem ofis ortamında hem de konut mekanında insanların çok amaçlı kullanımını sağlamıştır.

Modern mobilyada en önem verilen husular, malzeme kullanımı, hafiflik, hijyen, malzemede sağlamlık, sürdürülebilirlik, strüktür, ergonomi, ölçü, deteylarda basitliktir. Çağımızın değişmesi yeni malzemelerin mobilya tasarımında kullanılmasını gerektirmiştir. Teknolojinin her geçen gün gelişmesi ile mobilya tasarımında yararlanılabilecek olanakları da farklılaştırmıştır. Cam, çelik, alüminyum ve tekstil günümüzde endüstriyel mobilya tasarımında yaygın olmakla birlikte plastik malzemelerin kullanımını da yaygınlaştırmıştır. Bunların yanında karbonfiber (teknoloji ürünü olan ipliksi türü bir maddedir), fiberglas (çok ince cam telciklerinden üretilen bir maddedir), poliüretan (yoğunluğu çok düşük cam, vernik, kauçuk ya da köpük görünüşünde, lastiğe benzeyen bir madde), polietilen (etilenin çeşitli yöntemlerle polimerleştirilmesi yoluyla elde edilen, pek çok kimyasal maddeye karşı dayanıklı, parlak ve saydam katı), polipropilen (otomotiv sanayinde kullanılan parçalardan, tekstil ve yiyecek paketlemesine kadar çok geniş kullanım alanı olan termoplastik bir polimerdir) veya plastik, metal, cam ve ahşap türlerinden karışımla elde edilen, mobilya tarihinde yeni kökenli, farklı endüstriyel uygulamalar ile şekillendirilen malzemeler sıklıkla mobilya tasarımının da kullanılmaktadır.

Hafiflik, modern mobilya tasarımında 20. Yüzyılın başından bu yana endüstride ele alınan önemli bir kriterdir. Malzeme kullanımı açısından mobilyadaki hafiflik arayışları 21. Yüzyılın başlarından itibaren çok iyi bir yere gelmiştir. Teknolojinin ilerlemesi, daha hafif malzemeler geliştirebilmektedir. Malzemeler böylece daha hafif olacak şekilde üretilmektedir. Hafif mobilya üretimi nakliyede ve kullanımda kolaylık, hız ve verim sağladığı için günümüzde tercih edilmektedir. 20. Yüzyılda olduğu kadar çağımızda da hijyen modern mobilya tasarımlarında aranan özellikler arasındadır. Mobilyaların toza ve kire karşı dayanımlarını arttırmak amacıyla geliştirilen teknoloji ile sağlanmaktadır. Kullanılacak tekstil ürünlerin rahat temizlenir olması kullanıcılar açısından önemli ve tercih edilme sebepleri arasında yer almaktadır.

Malzeme kullanımında sağlamlılık kullanıcıya güven verebilecek şekilde üretilmektedir. Ucuz ve kaliteli ürün bulma çok fazla yaygınlaşmıştır. Sürdürülebilir malzeme, günümüz çevre koşulları göz önünde bulundurularak geleceğe yönelik enerji kazancı sağlamak ve 20. Yüzyılda başlayan sanayileşmenin getirdiği kirlenmeyi ve doğal kaynakların tükenmesini önlemek amacıyla endüstriyel kirlilik oluşturan, işlenmesi için fazla enerji kaybına sebep olan malzemelerden geri dönüştürülebilir ve sürdürülebilir malzemelere yönelim başlamıştır. Tasarımcıların, özellikle geri dönüştürülebilir malzemelerin mukavimliklerini sağlamak üzere tasarımlar geliştirerek uygulamaktadırlar.

Teknoloji, malzeme, üretim ve dönüşümler günümüzde modern mobilyalarda çeşitli form ve dayanımlarda strüktürlerin geliştirilmesini sağlamıştır. günümüz

mobilyalarında kaliteli tasarım anlayışı ile alınan mobilyalarda görülen bir kriterdir. Sahte ve yapay strüktürler kullanmaksızın, strüktürün ve detayların görünür kılınması mobilyaların ortaya çıkmasını sağladığı gibi bakım ve üretim kolaylığı da sağlamaktadır. Basit tasarım, üretimde verimlilik sağlama amacıyla ve modern tasarımın gerekliliği olarak var olmasına dayanmaktadır.

Ekonomik ve mütevazî tasarım anlayışı, geniş kitlelerin mobilyalara sahip olması için sosyal olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde sosyal değerlere olan duyarlılık ticari kaygılarla azalsa da endüstriyel verimlilik için ekonomik tasarımlar üretilmektedir. Yani kısaca işlevsellik, denge, hafiflik, kolay taşınabilirlik, bakım kolaylığı, uzun ömürlü olma, hareketlilik, kolay sökölüp monte edilebilirlik, anatomik rahatlık, kullanımda esneklik gibi modern mobilya tasarımlarının olmazsa olmaz özellikleridir ve günümüzde bu özellikler dikkate alınarak mobilya tasarımı yapıp, üretilmektedir.

6.2. Mobilya Sektöründe İşletmeler

Ülkemizde uzun yıllar boyunca küçük yerlerde varlığını devam ettiren mobilya sektörü, aynı şekilde sınırlı olarak devam ettirmiştir. Mobilya atölyelerinin birbirinden habersiz ve küçük olması aralarındaki ilişkiyi kısıtlı duruma getirmiştir. Bu durumda teknolojik gelişmeleri yavaşlatmış ve el emeğinin yoğun olarak çalıştığı bir sektör olmasına neden olmuştur. İhtiyaç için üretilen küçük ev eşyaları ve iç piyasada bulunan mobilyalar sektörün büyük çoğunluğunu oluşturmuştur. Dolayısıyla da Türk mobilya endüstrisi, çoğunluğun geleneksel yöntemlerle çalışan atölye tipi ve küçük ölçekli işletmelerin ağırlıkta olduğu durumda kalmıştır. Son yıllarda orta ve büyük ölçekli işletmelerin sayısı giderek artmaya başlamıştır.

Türkiye’de son yıllarda kentleşme, hızlı nüfus artışı ve refah seviyesinin artması ile konut ihtiyacı artmıştır. Konut ihtiyacına paralel olarak mobilya taleplerinde de artışlar başlamıştır.

Türkiye’de mobilya küçük, orta ölçekli ve büyük fabrikasyon işletmeler tarafından üretilmektedir.

“Türkiye’de mobilya sektörü, pazarın yoğunlaştığı orman ürünlerinin yoğun olduğu belirli bölgelerde toplanmıştır. 2014 yılı SGK verilerine göre mobilya sektörü imalat sanayi içinde 20.867 işletme ile dördüncü, yarattığı 165.118 kişilik istihdam ile yedinci sırada yer almaktadır. Mobilya sektörünün Türkiye’de yoğunlaştığı iller incelendiğinde; en fazla Kayseri, Bursa, Ankara, İstanbul ve İzmir’de mobilya üretiminin yapıldığı dikkat çekmektedir. Bunun dışında Eskişehir, Sakarya, Bolu, Trabzon, Zonguldak, Balıkesir, Antalya ve Burdur’da da mobilya üretimi yapılmaktadır”(DTP, 2006).

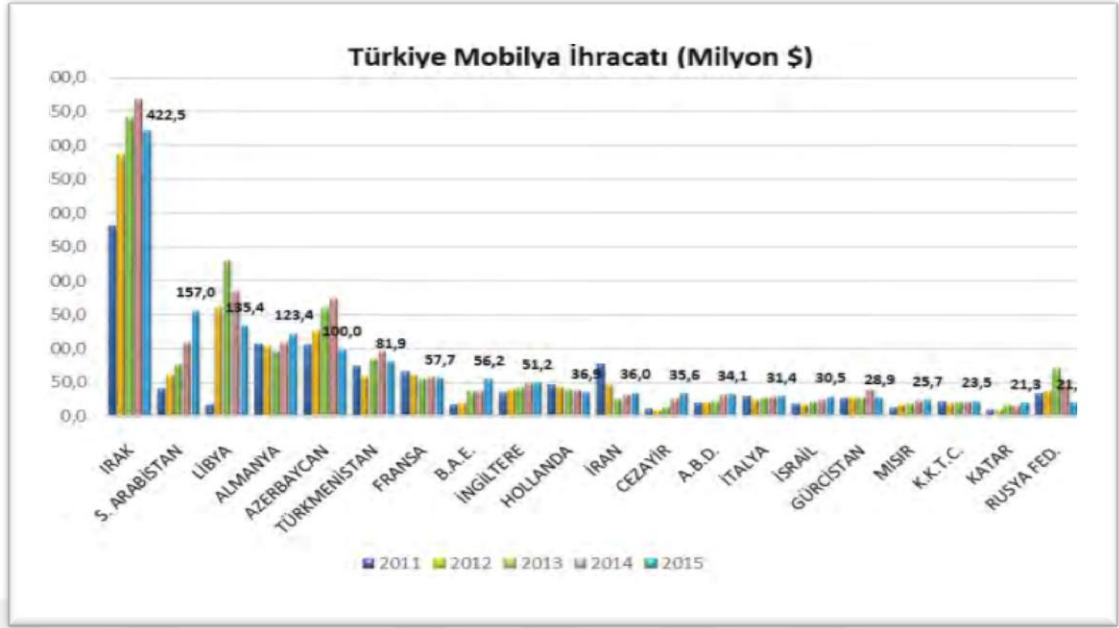
Mobilya sektöründe faaliyet gösteren işletmeler çoğunlukla pazara yakın ve hammaddenin kolay temin edildiği bölgelere yerleşmişlerdir. Büyük ormanlık

alanlara sahip olan, bunun sonucu olarakta ağaç sanayisinin hızlı gelişme gösterdiği Bursa(İnegöl) bölgesi de yüksek gelişme göstermiştir. Hammadde kaynaklarına yakın olmasının avantajını iyi değerlendirmiştir. Bölgenin ihracatta yakaladığı başarı, Bursa, İnegöl'ün mobilyada önemli bir uluslararası merkez olma yolunda olduğunu göstermektedir.

“İstanbul’da mobilya sektörü muhtelif yerlere dağılmış olmakla beraber, en önemli iki merkez İkitelli Organize Sanayi Bölgesi’ndeki Masko (778 mağaza) ve küçük sanayi sitesindeki Modoko (350 mağaza)’dur. Ankara mobilya üretiminde her zaman için önemli bir merkez olmuştur. Ankara’da mobilya sektörü Siteler semtiyle özdeşleşmiştir. Siteler 1960’lı yıllarda Marangozlar Odasının önderliğinde kurulmuş olup, bugün 5.000 dönüm arazi üzerinde faaliyet gösteren büyük bir organize sanayi bölgesidir. Bölge küçük ve orta ölçekli mobilya üretimi yapan birçok işletmeyi barındırmaktadır. Sitelerdeki kayıtlı firma sayısının 10.000’i aştığı sanılmaktadır”(Sakarya, Doğan, 2016).

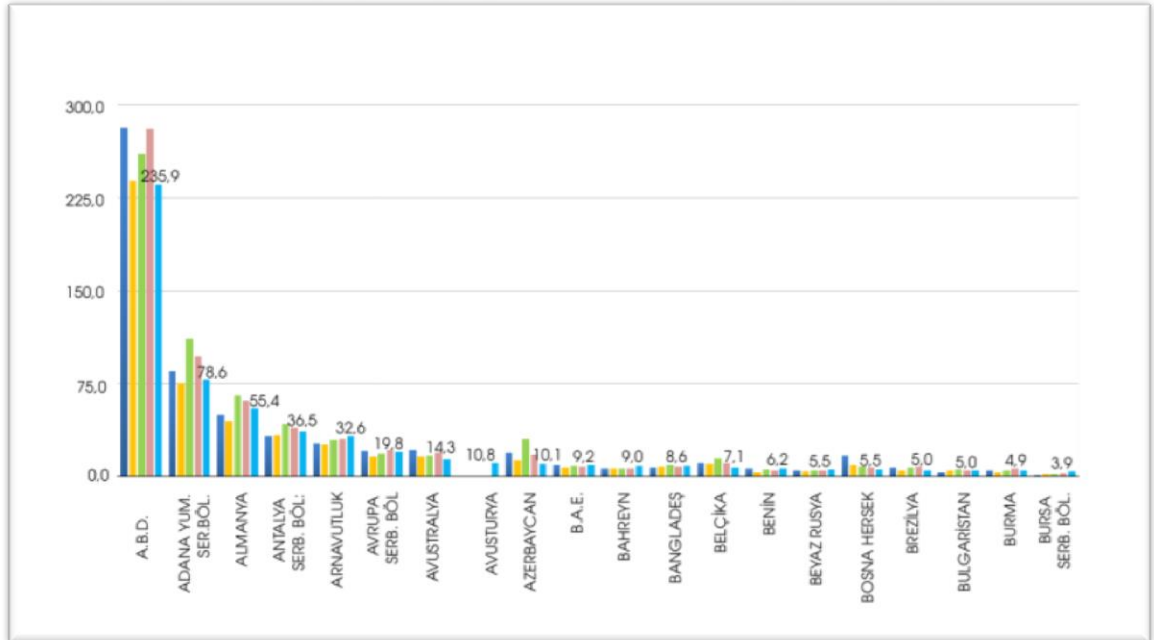
Kanepe, koltuk ve yatakla başlayan Kayseri, mobilya sektöründe teknolojik gelişmeler ve yeni yatırımlarla bugün mobilyanın her dalında üretim yapan firmaları içerisinde bulundurarak Türkiye’nin önemli mobilya merkezi haline gelmiştir. Kayseri daha çok ev mobilyası ihracatı yapmaktadır. İzmir’de, Karabağlar ve Kısıkköy sektörün yoğunlaştığı bölgelerdir. Sahip olduğu liman ve ulaşım kolaylığı sayesinde sektör ihracatta önemli atılımlar içerisinde dir.

“Kelebek mobilya 1935 Yılında uçak kanatlarının yapımı için kontroplak üretmek amaçlı başladığı bu yolda 1978 yılında dünyanın en iyi proje grupları ile işbirliği yaparak Düzce’de modüler mobilya fabrikasını kurmuştur. En son teknoloji ile mobilya, mutfak, oturma grupları ve özel ahşap donanımlarını üretmiştir. Yılda yaklaşık yirmi ülkeye ihracat yapmıştır. İtalyan tasarımcılarla koleksiyonlarını modern bir çizgiye oturtmuştur. İstiklal mobilya, 1957 Yılında Anadolu’da üretime başlamıştır. Geniş bir alana yayılan firma üç ayrı tesiste üretim yapmaktadır. Yaklaşık otuz ülkeye ihracatı bulunmaktadır. AR-GE tarafından seksensekiz değişik ürün modeli ile sektörde yer almaktadır. Tepe mobilya, 1969 Yılında kurulmuş yıllarca artan deneşimi ile çağdaş mobilya anlayışını ürünlere yansıtarak sektörde ön sıralarda yerini almıştır. Standart üretimlerin yanı sıra büyük proje imza atarak sektörün aranılan isimlerinden olmuştur. Avrupa topluluğunun kabul ettiği tüm normlara uygundur. Doğa mobilya, 1972 Yılında kurulmuş, 1992 Yılında Almanya ve İtalya’dan getirdiği makineler ile sektörün en ciddi yatırımlarını yapmıştır. Doğa rakiplerine göre çok fazla ürün çeşidine sahiptir. Her yıl yapılan uluslararası fuarlara katılarak ürünlerini dünyaya tanıtmıştır. Ayrıca sektörde ürünlerini sigortalayan ilk marka olmuştur. Ürosan mobilya, 1973 Yılında kimya sanayi ve sünger işi ile başlamıştır. İkitelli Mahmutbey’de kurulmuştur. 1987 Yılında ofis koltuğuna yönelerek çok kısa sürede kendi imalat sayısını artırmıştır. Yurt içi ve yurt dışında büyük projelere imza atarak bir çok ülkede ihracat yapmıştır”(Durmuş, 2005).

Tablo 6.2.1 : Türkiye'nin mobilya ihracatı son beş yıldır sürekli artış göstermektedir. 2015 yılında Türkiye'nin mobilya sektöründen en fazla ihracat yaptığı ülke Irak olduğu görülmektedir. Sektör ihracatında ikinci sırada Suudi Arabistan'dır. Bu ülkeleri sırasıyla Libya, Almanya ve Azerbaycan takip etmiştir.

Kaynak : TÜİK verileri.

Tablo 6.2.2 : Türkiye'nin en fazla 2015 Yılında mobilya ithal ettiği ülke ABD olmuştur. Almanya, Arnavutluk, Avustralya ve Avusturya onu takip eden ülkelerdir.

Kaynak : TÜİK Verileri

6.3. Örnek Alınan Ürünlerin Sektördeki Yeri

Osmanlı'dan günümüze Avrupalı olma yolunda başlayan hareketler ve burada yaşayan yabancı üreticiler sayesinde, mobilya üretimi hız kazanmıştır. Batılılaşma, yaşamı kolaylaştırıcı bir yaşam biçimi olarak hayatımıza girmiştir. Nüfus artışı ile kentleşmenin gelişmesi geleneksel yaşam yerini modern yaşama bırakmıştır. Kentleşmenin getirdiği yenilenmelerle konutlara yönelik mobilyalar üretilmeye başlanmıştır. İhtiyaçların artması, teknolojinin hızla ilerlemesi, mobilya çeşitlerinin artmasını sağlamıştır. Hammaddede yetersizliliği nedeni ile mobilya üretimi yapılmamış, yurt dışından getirilmiştir. Zaman içerisinde gelişen teknoloji Türkiye'yi etkisi altına almış ve yenilenmesi gerektiğinin farkına vardmıştır.

İthalatın serbest bırakılmasından önce Türkiye'de tasarım kavramı oluşmamıştır. Büyük işletmeler yabancı tasarımcılarla, küçük işletmeler ise batı mobilyasını kendine model alarak ürünler üretmeye başlayarak üretimlerini sürdürmüşlerdir. Sektöre giren yabancı firmalar, Türk mobilya sektörüne kaliteli ve tasarım kavramları ile rekabetçi piyasa koşullarını oluşturmuşlardır. Rekabet oluşumu Türkiye sektörünü olumlu etkileyerek yol alması açısından önemli olmuştur.

Yabancı firmaların alım gücü ve yabancı pazara ilgileri satıştan üretime kadar Türk mobilya sektöründe girişimde bulunmuşlardır. Tasarım ve tasarımcılara verdikleri önem, Türkiye'de geç olsada bu değerini oluşturmasını sağlamıştır. Türkiye'de mobilya sektöründe müşteri talebinin artması, sektörde teknik ve tasarım yönünden örnek alınan batı mobilya ürünlerine yönelimi daha da çok artırarak zamanla özgün tasarımların oluşmasına katkıda bulunmuştur.

Teknolojik gelişmelere bağlı olarak iletişimin kolaylaşması ülkelerin birbirlerinden etkilenmesini sağlamıştır. farklı ülkelerdeki farklı yaşam tarzları mobilyaların biçim ve kullanımını etkileyerek birçok mobilya çeşidinin oluşmasını sağlamıştır. Türkiye'de, tasarımcılar dünyadaki gelişmeleri takip ederek ve tasarlanan ürünleri inceleyerek, coğrafi konum ve bölgelere göre iklim koşullarını göz önünde bulundurarak, model olarak aldığı yabancı tasarım ürünlerine, kendi yorum ve çizgisini katarak yol almıştır. Böylece ürünlere farklı işlev ve fonksiyonlar ekleyerek günümüz teknolojik malzemeleri ile ürün tasarlama konumuna gelmiştir.

6.4. Bölüm Değerlendirilmesi

Mobilya sektörü, tasarım, üretim, hizmet ve fiyat temelleri üzerine kurulmuştur. Tasarımlar kendine özgü, kaliteli, kullanıcı bütçesi dikkate alınacak şekilde olmalıdır. Gelişen teknolojik yenilikler devamlı takip edilmelidir. Örnek alınan ürünler üzerinde, tasarımcıların Türkiye'ye uygunluğu açısından değerlendirilerek var olan tasarıma her defasında yeni işlevler ekleyerek ürünü dahada geliştirmelidirler. Yani görünen, bilinen her ürünün farklılıklarını bilerek, yorumlarıyla farklı özellikler

katarak, tecrube, değer yargıları ve alınan eğitim, tasarıma yeni pencerelerden bakmalarını sağlamalıdır.

Mobilya sektöründe, tasarımcılarla çalışan veya departmanlarına önem veren firmaların artması ile daha iyi bir konuma ulaşmıştır. Böylece Türk tasarımı ürünlerin gelecekte global dünyada daha önemli bir konumda olmasını sağlayacaktır. İleri teknoloji ile çalışarak, verimliliği artırmak tasarımcı ve firmalar için önemlidir.

Tasarımcı veya müşteri, estetik, işlev ve fiyata dikkat etmek zorunluluğu mevcuttur. Ürün yapısı, malzemesi ve ürün piyasası, tasarımın ortaya çıkmasında önemli bir etkidir. Marka olmak, kullanıcılar ile iletişim kurabilmek, günümüz ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak ürün tasarlamak firma ve kullanıcıları memnun edecektir.

İşetmelerin, rekabet faktörü arasında kaliteli ürün, uygun fiyat ve zamanında ürün teslim etmeleri önemlidir. Mobilya firmaları, varlıklarını devam ettirmek için müşteri güvenini kazanmalı, verimliliği artırmalı, iyi bir imaj oluşturmalıdırlar. Orta gelirli kesimin alım gücü rahatlatılmalı, talep ürünler artırılmalıdır. Konutlara uygun çok amaçlı mobilya imal edilmelidir. Tasarımcıların ergonomiye uygun tasarım yapmaları, mobilyaların mekan içinde kullanımları için önemlidir. Kullanıcıların istek ve arzuları doğrultusunda ürün eşitleri geliştirilmelidir. Standartlaşmaya yönelim ve dünya standartlarında bir üretim sistemi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemeler yapılırken Türkiye'ye özgü tasarımlar dünya tasarımlarıyla yarışabilecek duruma getirilmelidir. Küçük işletmeler, birleşerek seri üretime geçmeli, uygun kredilerle tüketicinin desteklenmesinin önü açılmalı ve sektörün gelişmesi sağlanmalıdır.

Eğitilmiş iş gücü, yeni tasarım okulları açılarak giderilmelidir. Teknoloji ile ileryen makinelerin kullanımı meslek okullarında öğretilmelidir. İhracatın artırılması için işletmelerin bir araya gelmesi ve yurt dışında açılan büyük sergileme alanlarında ürünlerin teşhir edilmeleri Türkiye'nin marka değeri açısından önemli aşamalıdır. Tasarımcılarla bereber yürütölen çalışmalar olumlu sonuçların oluşmasını sağlayacaktır. Dolayısıyla uluslararası fuarlara katılımın önemi oldukça büyüktür. Yurtdışı firmaların ürünlerini takip etme olanağı sağlandığında Türk mobilya tasarımında evrensel boyutta bir üretim seviyesine gelinebilir.

Yabancı firmaların ürünlerinin ölkeye girmesi, rekabet ortamının oluşmasına neden olmuştur. Ayrıca müşterilerin kaliteli ürünlerle tanışmasını sağlamıştır. Teknolojik gelişmelerin ve ithalatın ilerlemesi, sektörü geliştirmiştir. Rekabetin en önemli adımı özgün tasarımlar oluşturabilmektir. Özgün tasarım, ortaya çıkarılacak tasarım üzerinde oluşabilecek sorunlara özömler bulabilmektir. Bu doğrultuda mobilya sektörünün özgün tasarım konusunda bilgilendirmek, rekabeti arttırıcı özömler üretiliyor olmak gerekmektedir. Markalaşma, standartlaşma, teknoloji, sermaye, teknik bilgi, eğitimli personel, tasarım ve tasarımcı eksikliği mobilya sektörünün verimini etkileyen faktörler olduğu görölmektedir. Bu etkenlere verilecek

destek ve bu etkenlerin iyileştirilmesi sektörün daha iyi yapılandırılmasını sağlayacaktır.

Türkiye’de tasarım olgusunun iyi bir yere gelmesi için üniversitelerde eğitimcilerin rölu büyüktür. Öğrencilerin eğitilmesi, farklı alanlarda yarışmalara katılımlarına destek sağlanması gerekmektedir. Bu durum tasarım olgusu oturmuş, ürünlere farklı yorumlar katabilen eğitilmiş ve daha bilinçli nesiller ile karşılaşmamızı sağlayacaktır.

Türkiye’de mobilya tasarımı ve sektörünü sağlıklı bir çizgiye oturtmak ve uluslararası platformda yer edinebilmesini sağlamak için adımlar atılmalıdır. Bu anlamda, standartlara uygunluk, iş gücü, tüketici talepleri, teknolojik yenilikler dikkate alınarak rekabet edebilme seviyesine gelinebilmelidir. Kendi kültürünü okuyup yorumlayabilmek, geleceğe geçmişten gelen kültürü yansıtabilmek adına özgün tasarımlar geliştirilmeli, yerli üretim, üretici ve tasarımcılar tercih edilmelidir. Günümüzde sayılı tasarımcı uluslararası platformda kendi çabalarıyla Türk tasarımı adına ürünler verebilmektedir. Yeni fikirlerin ortaya çıkarılması adına bireysel tasarım yapan tasarımcılara gerekli destek sağlanmalıdır. Böylece tasarlanan ürünlerin dünyanın pek çok yerinde talep görmesine ve ürünlerin takip edilerek tercih edilmesine olanak sağlayacaktır.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Mobilya insanların varoluşundan itibaren eylemlerini gerçekleştirmek ve en birincil ihtiyaçlarını karşılamak için yaşamda önemli bir araç olmuştur. Birçok malzeme kullanılarak tasarlanan mobilyalar ilk çağlardan günümüze gelinceye kadar farklı evrimler geçirerek üretilmiştir. Tarih boyunca Türkiye'deki sosyal yapı, ekonomik yetersizlik, psikolojik etki, kültür yapısı ve siyasal olaylar ile birlikte coğrafi konum, iklim koşulları, teknolojik gelişmeler, malzeme, üretim, din ve gelenekler mobilya sürecini etkilemiştir.

Osmanlı imparatorluğu kuruluşundan, yıkılış dönemine kadar farklı yaşam şekillerini bünyesinde barındırmıştır. Dini inançların etkisiyle mobilya biçimlenerek şekil almıştır. Osmanlı imparatorluğunda göçebe kültüre ait geleneksel mobilyalar vazgeçilmeden kullanılmıştır. Osmanlı'nın batılaşma hareketi ile Dolmabahçe Sarayı'nda batı mobilyaları kullanılmaya başlanmıştır. Saraylarda başlayan bu değişim zamanla tüm toplumu etkilemiştir. 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte kültürel, ekonomik ve sosyal değişimlere uğramıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun bitişiyle birlikte kurulan yeni devlet, Osmanlı'nın son dönemlerindeki Batılaşma hareketini tam anlamıyla gerçekleştirmiştir.

Cumhuriyet ile birlikte batılaşma hareketleri günümüz mobilya tasarımlarının önemli temel taşlarını atmıştır. Yaşanan toplumsal olaylar ve savaşlar sonucunda mobilya 1950-60'lı yıllarda kısıtlı mazleme ve yetersiz teknoloji ile toparlanma sürecine girmiştir. Türkiye'de akademi mezunu genç tasarımcıların girişimi ile modern mobilyanın gelişimine büyük katkılar sağlanmıştır. 1970-80'lerde küçük atölyelerden sanayi boyutunda üretime geçilen yıllar olmuştur. Köyden kente göç yeni apartman konutlarının yaygınlaşmasıyla mobilya gereksinimleri artmıştır. Tasarım bilincine sahip olmayan kullanıcı, mobilyayı statü olarak görmüştür. 90'lara doğru gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri sonucunda küreselleşmenin etkileri artmıştır. Böylece Türkiye'de dışa açılma sürecine girmiştir. Ülkeye giren yabancı sermayenin artışı, Türk sanayicilerinde rekabet ortamını doğurmuştur. Bu rekabet ortamı Türkiye'deki üreticilerin dünya standartlarında ürünler üretmesini zorunlu kılmıştır. İletişimin artmasıyla dünyadaki gelişmeler yakından takip edilerek sanat ve tasarımın ülke geneline yaygınlaşarak tasarım bilincinin oluşması başlamıştır. Avrupa'da yaşanan değişimler Türk mobilyasında varlığını hissettirerek, değişim ve gelişimini sağlamıştır.

Endüstri Devrimi ile toplum yaşamındaki değişimler hız kazanmış ve büyük gelişmeler oluşmuştur. Yoğun nüfus ve konut artışı, kentleşme, toplumun bilinçlenmesi ile geleneksel yaşam tarzını geride bırakmış ve yerini modern yaşama vermiştir. Mobilya, 21. Yüzyılda günlük yaşamın her alanında yer edinmiştir.

Toplumun refahını sağlayan, sosyal ve kültürel gereksinimlere hizmette bulunan, insan yaşam kalitesini etkileyen, herkesin ihtiyacı doğrultusunda kullandığı, insan yaşamında en etkili üründür. Kentsel dönüşüm projeleri, nüfus artışı, yükselen hayat standardı ve sektörün ihracat değerinin artması ile mobilyaya olan talep gün geçtikçe artmakta ve bu da doğrudan mobilya sektörüne etki etmektedir.

Türkiye’de uzun yıllar kaliteli ürün ve tasarım olgusunun oluşması yerine ucuz ve kalitesiz ürünlerin piyasada tutunmaya çalışması, mobilya sektöründe marka olmak ve Türk mobilya sektörünün hak ettiği şekilde diğer ülke pazarlarından pay alabilmesi için tasarıma gereken önemi vermesi gerekmektedir. Bu bağlamda modern mobilya tasarımına daha çok ağrılık vererek ilerleme zorunluluğunu doğurmuştur. Çünkü dünya pazarında ülkelerin rekabet gücünde en etkili rol modern tasarıma verdikleri önemden gelmektedir. Tasarım, bireysel beklentilerden sosyal beklentilere, milli beklentilerden uluslararası beklentilere, pazarlamacılardan üreticilere cevap verebilen aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasi etkinliği olan önemli bir olgudur.

Günümüzde sektöre aktif şekilde katılan büyük ölçekli firmaların tasarımına önem vermeleri ve ürünlere yansıtmaları markalaşmalarına yardımcı olmuştur. Tasarımın gelişmesine ve tasarımın sektör için önemine dikkat çekmeye yönelik faaliyetlerin tüm kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenmesi sektörün daha da gelişmesinin önünü açacaktır ve dünya pazarında önemli bir yere gelmesini sağlayacaktır.

Türkiye’de mobilya sanayicilerinin en önemli görevi, Türk mobilya marka ve ürünlerinin olgunlaşmasını sağlamak ve dünya standartlarına uygun, kaliteli ve özgün tasarımlı mobilyalar ile rekabetçi fiyatlara sahip olan türk mobilyası kimliğinin oluşmasını sağlamaktır. Bunun içinde marka oluşumu firmalar ve devlet tarafından teşvik edilmeli ve markalaşma ödüllendirilmelidir.

Türkiye’de mobilya imalat sektörünün büyük bir bölümü KOBİ’lerden (Küçük ve Orta lekli İşletme anlamına gelmektedir.) oluşmaktadır. Sektörün temel sorunu, sermaye yetersizliliği ve kredi maliyetinin yüksek olmasıdır. İşletmeler ticari bankalardan uygun koşullarda kredi temininde zorlandıkları için sermaye sıkıntısı çekmektedirler. Türkiye’de KOBİ’lere kaynak sağlayan finans kuruluşları ile kredi miktarının artırılması sektörün önünü açarak, problemsizce ilerlemesini sağlayabilir. Küçük ve orta ölçekli sanayi geliştirme ve destekleme fonu kaynakları artırılmalıdır. KOBİ’lerin ortak alım ve satım şirketleri kurmaları, ortak hareket etmeleri, g birliği içine girmeleri özendirilmelidir. şehir ilerinde düzensiz, dağınık ve uygun olmayan mekanlarda imalat yapan firmalar bulunmaktadır. Buda onların sıkıntılı üretim yapmalarına sebep olmaktadır. Uygun fiziki şartların sağlanması için planlı proje ve altyapısı tamamlanmış küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgeleri oluşturulması sektörün gelişimini sağlayacaktır.

Türkiye mobilya sektöründe ağrılıklı olarak yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin çoğunluğu teknolojik düzey ve kalifiye teknik eleman yetersizliği sorununu yaşamaktadırlar. ‘Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi’ veren okullarda

teknoloji eğitimini güncelleştirilerek kalitesinin artırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Mobilya endüstrisinin yoğunlaştığı bölgelerde ‘Modern Tasarım’ eğitimi veren okulların açılması sektörün gelişimi için önemli gelişme sağlayacaktır. Sektörde üniversite ve sanayi işbirliğini sağlayacak mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılması önem taşıyan etkinliklerden biri olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, hizmet içi eğitim programları ile gelişen teknolojiyi takip etme konuları gündemde yer almalıdır. İşletmelerde, profesyonel yönetici ve kalifiye iş gücü oranı düşüktür. Tasarım, üretim ve işletme konularında uzman kişiler çalıştırılmasına öncelik verilmelidir.

Türkiye’de mobilya endüstrisi büyük ölçüde iç pazara yönelik olduğundan, dış piyasalar hakkında yeterli deneyim ve bilgiye sahip değildir. Geleneksel işletme yöntemleri ile çalışan işletmeler, uluslararası pazarlara açılmaktan ve dış piyasayla rekabet etmekten kaygı duyduklarından gelişme gösterememektedirler. Bunun üzerine bu işletmelerin cesaretlendirilmeli, güven duygusu sağlanarak, dış Pazar ile ilgili bilgiler edinmesi için araştırmalar yaparak, dış pazarı anlamak takip etmek için sergi ve fuarlara katılmalarını sağlamak gerekmektedir. Böylece katılacakları sergi ve fuarlarda zaman içerisinde uzmanlaşmalarına olanak sağlayacaktır.

Türkiye’nin dünya pazarından aldığı payı artırması için sektörün ve ürünlerinin tanıtılmasına yönelik faaliyetler yapılmalı ve sektörün gerçek potansiyeli ihracata yansmalıdır. İhracatta sağlanan süreç gelişerek devam ettirilebilmesi için firmaların, yatırım ve ihracat teşviklerinden yararlanmaları, üretim ve ihracat kapasitelerini artırmalıdır.

Mobilya sektöründe, pazarlama ve iletişim konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Pazarlama faaliyetleri dış piyasada yetersiz kalmaktadır. Bu durumda üreticilerin rekabet şansını azaltmaktadır. Türkiye’de pazarlama organizasyonu, tüketicinin korunması, pazarlama ahlakı, teknik koşulların saptanması gibi konuları yeterli düzeyde gelişmemiştir. Bu maksatla eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının artırılmasına dönük çalışmaların, uzman kişilerle profesyonelce yapılması yararlı olacaktır.

Türkiye mobilya sektörünün genelde küçük ölçekli firmalardan oluşması ve zanaat geleneğini devam ettirmesi, fark yaratan bir üstünlük olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle, zanaatkârların bilgi ve tecrübelerini gelecek kuşaklara aktarmaları sağlanmalıdır. Bununla birlikte, seri üretim ve otomasyon teknolojilerine de önem verilmelidir. Seri üretim yapan firmaların belli konularda uzmanlaşmaları sağlanmalı ve yeni üretim teknolojileri kullanmalarına teşvik edilmelidir. Kalifiye iş gücü oluşumu bakımından meslek okullarına görev ve sorumluluklar verilmelidir. Ayrıca, üretim teknolojilerinin geliştirilmesi için sanayi kuruluşları çağdaş yeni ürünler üretilmesi, standardın yükseltilmesi, maliyet düşürücü ve kalite yükseltici yeni tekniklerin uygulanması, yeni teknoloji geliştirilmesi veya yeni teknolojilerin ülke koşullarına uydurulması gerekmektedir.

Sektörde ulaşım, ağırlıklı olarak karayolu ile yapılmaktadır. Ancak, mobilya ürün özelliği nedeniyle maliyetlerden birçok ürüne kıyasla daha çok etkilenmektedir. Alternatif taşıma yöntemlerinin araştırılması ve gerekirse mobilya sektörüne ayrıcalık tanınarak ihracatta destek verilmesi sağlanmalıdır. Kaba yük taşımaya alışmış nakliyatçılar, hazır mobilya gibi yükleri taşıırken gerekli özeni göstermemektedirler. Özen gösterilmeden yapılan nakliye ve aktarma işleri mobilyalarda hasara sebep olmaktadır. Bu olumsuzluğu giderecek iyi organize edilmiş bir dağıtım sistemine ihtiyaç olmakla beraber nakliyatçılarında bu konuda hassasiyet kazanmaları için eğitim aşamalarından geçmeleri gerekmektedir. Satılan mobilyalar alıcıya sağlam ve eksiksiz olarak ulaştırılmalıdır. Demonte paket mobilya üreten firmalar dışındakiler (özellikle ihracat yapanlar), ürünlerinin farklı ölçülerde olması ve ihraç edilecek ürün adedinin az olması nedeniyle gerektiği gibi ambalajlama yapmamaktadırlar. Dolayısıyla ambalajları oluklu karton ve havallı naylon ile sınırlı kalmaktadır. Mobilyaların alıcıya sağlam ulaşması için kullanılan kolileme sistemi, markalaşmanın gerektirdiği ürün paket tasarımı disiplinli ambalajlamanın yapılması sektörün rekabeti ve güvenilirliği için önem taşımaktadır. Kullanıcıyı memnun edecek özelliklerde mobilyaların üretilmesi önemlidir.

Türkiye'nin kendi markalarıyla dış pazara girmesi, tecrübe kazanması ve kalitesini yükseltmesi için kendi üretim stratejilerini oluşturması gerekmektedir. Bu nedenle, ürün oluşumunun ilk süreçlerinden son kullanım alanlarına ve geri dönüşüm süreçlerine kadar etkili ürün oluşturmada sentez ve analizlerinin iyi yapılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

1. **ASLANOĞLU, İ.** (1982). Sanat ve Mimarlıkta Art Nouveau Akım, Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi, (1/3), Ankara: Torunoğlu Ofset Tic. Ltd. Őti.
2. **BEKTAŞ, C.**, 1996. Türk Evi. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, sf:14, 24, 30.
3. **BOZDOĞAN, Sibel,** ” geleneksel evlerin işlev farklılığı gütmeyen odaları ve geniş sofalarına karşılık, koridorlar ya da giriş holü çevresine dizili, işlevleri belirlenmiş odalar” a.g.s.313
4. Büyük Türkçe Sözlük, www.tdk.gov.tr
5. **CEYLAN, A.**(2009). Mobilya Sektöründe Tedarik Zinciri Yönetimi ve Bir Uygulama. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı İşletme Yönetimi Yüksek Lisans Programı Yüksek Lisans Tezi
6. **CELAL,** Doktor Muhittin, ev bakımı, ilk mektup-sınıf:4, İstanbul,1931-1932,24,30.(U. Tanyeli, a.g.e. de aktardığı)
7. **ÇALIŞKAN, İrfan.** “Globalleşme Sürecindeki Dünyada, Türkiye Mobilya Tasarım Anlayışındaki Değişimler.” Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Endüstri Ürünleri Tasarım Ana sanat Dalı.2005
8. **DEMİRARSLAN, Deniz ve Aytöre, Oaman.**”Türkiye’de Oturma Mobilyası: Batılılaşma ve Değişim” Arredamento Mimarlık Dergisi, 11:119-123,2005
9. **DURMUŞ, Serpil.**”Türkiye’de Modern Mobilyanın GeliŐimiç” Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü İç Mimarlık Anasanat Dalı,2005
10. **Dul J. ve Weerdmeester B.** 2001. Ergonomics for Beginners.Taylor & Francise-Library, 160 p
11. **DPT** (2006), Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Ağaç Ürünleri ve Mobilya Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu
12. **ERDEM, Tolga,** 2007, Mobilya Biçimlenişine Etki Eden Faktörler ve Tasarımcı Kullanıcı Faktörü Üzerine Bir Yöntem Önerisi, Mimar Sinan Üniversitesi, Doktora Tezi, İstanbul
13. **ELDEM, S. H.,** 1968. Türk Evi Plan Tipleri. İTÜ Mim. Fak., Baskı Atölyesi, İstanbul, sf:10, 12, 13, 18, 22, 25, 27, 34, 93, 94, 127, 130. Eldem, S. H.,
14. **ELDEM, S.H.** (1984). Osmanlı Dönemi Türk Evi (Cilt:1). İstanbul. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı Yayınları.
15. **ECZACIBAŞI.** Sanat Ansiklopedisi, 1998
16. **FİLİBE, S,** 1989. Geleneksel Türk Evinde Merdiven ve Bağlandığı Alanlar. Yüksek Lisans Tezi, M.S.G.S.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü İstanbul,
17. **GÜNAY, R.,** 1998. Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri. Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, sf: 43, 44, 71, 123, 142-145, 179,213,248,301, 302, 304

18. **GUGGENBÜHL**, P.1962. Wohnen Einst and Jetz Möbel Entwurf Fertigung Vertrieb Holzwirtschaftliche, Yn.Nr.12, Stuttgart
19. **GÜRPINAR**, K., Döven, s.(2007). Stratejik yönetim Perspektiflerinden Türk Mobilya Sektörünün Rekabet Durumunun Analizi ve Değerlendirilmesi. Afyon Kocatepe, İ.İ.B.F. Dergisi, 9(1),179
20. **Hayat Ansiklopedisi**, Hayat Yayınları, 5. Cilt, S. 2357
21. **KÜÇÜKERMEN**, Önder, Sanayi-i Nefise Mektebi'nden Endüstri Tasarımına Mobilya, Aralık, 2015, İstanbul
22. **KÜÇÜKERMEN**, Önder, (1996),”Endüstri için Ürün Tasarımında Yaratıcılık YEM Yayınları, İstanbul
23. **KÜÇÜKERMEN**, Ö, 2007. Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi. Euromat Entegre Matbaacılık İstanbul, sf: 32, 66, 104, 113, 123, 144, 171, 128, 133, 164, 166.
24. **KÜÇÜKERMEN**, Ö. (1973). Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar. İstanbul: T.T.O.K. Yayını.
25. **KÜÇÜKERMEN**, Önder, 1940'lı Yıllarda Mobilya Meselesi ve Öncü Bir Girişim: MODERNO, İçmimar Dergisi, s.86, sayı29, 2013, İstanbul
26. **KURTULUŞ**, Hüseyin, Endüstri Tasarımında Kimlik Sorunu ve Bir Model Önerisi, MSÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Ürünleri Tasarımı Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 1996,7
27. **KURTOĞLU**, A., 1986 Mobilya Stillerinin Tarihi Gelişimi İ.Ü.Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 36, sayı 3
28. **OBUZ**, Kamuran, Tüketicilerin Mobilyaya İlişkin Tercihleri, Satın Alma, Kullanım Davranışları ve Mobilyaya İlişkin Sorunları, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ağustos, 2012
29. **ORAN**, Baskın, Türk Dış Politikası Kurtuluş Savaşından Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar, İletişim Yayınları, 1. Cilt : 1919-1980, İstanbul,2001,114
30. **ÖZTÜRK**, Yeliz, 2013,XV.Louis ve XVI,Louis Srilı Mobilyalarının Genel Özelliklerinin ve Günümüzdeki Örneklerinin İncelenmesi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Mobilya ve Dekorasyon Eğitimi, Y.L.Tezi
31. **ÖZKARAMAN**, S. Meltem, Türkiye'de 1800-2004 Yılları Arasındaki Değişim Süreci İçinde Tasarımı Etkileyen Faktörler ve Bir Örnek Olarak Mobilya Üretimi Modeli, Doktora Tezi, Haziran, 2004
32. **SAKARYA** Sevil, **DOĞAN** Öykü, Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği, Mobilya Sektör Raporu, 2016
33. **SÖNMEZ**, Zarife, Özlem, 2011, Günümüz Ekolojik Mobilyalarının Tarihsel Gelişimi İçinde İncelenmesi, Haliç Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık Dalı, İç Mimarlık Programı, Y.L. Tezi
34. **SAYAR**, Zeki, Mobilya Meselesi, Arkitekt, s. 61-64, 1950 İstanbul
35. **YİĞİT**, Murat, 2008, İstanbul Yarımburgaz Mağaraları
36. **YAMAN**, Zeynep Yasa, a.g.e.s.88
37. **YARAREL** Bilge, Endüstri Devrimiyle Birlikte Değişen Üretim-Tüketim Kavramlarının Günümüz Mobilya Tasarımı Üzerindeki Etkileri, Doktora

Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kasım, 2013

38. 1987. Osmanlı Dönemi Türk Evi III. Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı, İstanbul, sf:13, 15, 18, 80, 87- 88, 128.
39. TÜİK verileri (www.ekonomi.gov.tr)
40. İkibin50, Sürdürülebilir Gelecek Dergisi, Mobilya Tasarımında Çevre Dostu Yaklaşımların Tarihsel Süreci, 10 Eylül, 2012
41. Pheasant S. 1996. Bodyspace: Anthropometry, Ergonomics, and the Design of Work (2nd ed.), Bristol, PA: Taylor & Francis.
42. <http://www.Yilcaykunderkari.com>
43. Wikipedi, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sanayi-Devrimi>
44. <http://www.solakkedi.com>
45. <http://www.martidergisi.com/pop-art-temsilcileri-ve-eserleri/>
46. (<http://www.arkhesanat.com/tasarim-nedir>
47. <http://www.solakkedi.com/tasarim/tasarim100/1910/t-1910.html>

ÖZGEÇMİŞ

Zeynep TERECE, 1985'te Batman'da doğdu.

İlk, Orta ve Lise Eğitimini Batman'da tamamladı.

2009-2014 yılları arası İstanbul Aydın Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümünden derece ile mezun oldu.

2015-2016 yıllarında Haliç Üniversitesi Fen Ana Bilimler Enstitüsünde İç Mimarlık Programında Yüksek Lisansa başladı.

Farklı Projelerde İç Mimar olarak çalıştı.

Aile Şirketi olan TRC İnşaat Firmasında yetkili olarak göreve başladı ve halen görev almaktadır.

Turnitin Orijinallik Raporu

1950 sonrası Türkiye'de Modern Mobilya

Zeynep Terece tarafından

2017BAHAR (2016-17 güz tezler) den

- 06-Haz-2017 11:39 EEST' de işleme konu
- NUMARA: 822545002
- Kelime Sayısı: 28154

Benzerlik Endeksi

%27

Kaynağa göre Benzerlik

Internet Sources:

%27

Yayımlar:

%2

Öğrenci Ödevleri:

N/A

kaynaklar:

1

3% match (19-Tem-2015 tarihli internet)

http://dergipark.ulakbim.gov.tr/jffiu/article/download/5000016492/pdf_23

2

3% match (14-Ağu-2013 tarihli internet)

<http://www.dogomobilya.com/2008.html>

3

3% match (21-Ara-2015 tarihli internet)

[http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/71_mobilyayeni.pdf?](http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/71_mobilyayeni.pdf?0&_tag1=D18204ABEB6FD0985DA9C95AFB3A0847DEB0AE93&crefer=0550E9E27D717F1795C284789E2FA)

[0&_tag1=D18204ABEB6FD0985DA9C95AFB3A0847DEB0AE93&crefer=0550E9E27D717F1795C284789E2FA](http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/71_mobilyayeni.pdf?0&_tag1=D18204ABEB6FD0985DA9C95AFB3A0847DEB0AE93&crefer=0550E9E27D717F1795C284789E2FA)

4

2% match (04-Haz-2015 tarihli internet)

<http://acikerisim.iku.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11413/484/1/Tolga%20Erdem.pdf>

5

1% match (06-Haz-2017 tarihli internet)

<http://www.tarihiolaylar.com/tarihi-olaylar/sanayi-devrimi-1107>

6

1% match (23-Mar-2016 tarihli internet)

[http://www.mobilyadergisi.com.tr/default.asp?](http://www.mobilyadergisi.com.tr/default.asp?page=altsayfalar&tur=411&ad2=T%C3%BCrkiye%E2%80%99de%20Mobilya%20Tasar%C4%B1m%C4%B1%20)

[page=altsayfalar&tur=411&ad2=T%C3%BCrkiye%E2%80%99de%20Mobilya%20Tasar%C4%B1m%C4%B1%20](http://www.mobilyadergisi.com.tr/default.asp?page=altsayfalar&tur=411&ad2=T%C3%BCrkiye%E2%80%99de%20Mobilya%20Tasar%C4%B1m%C4%B1%20)

7

1% match (25-Mar-2017 tarihli internet)

